

Täysistunto

Torstai 14.9.2023 klo 16.00—19.29

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.29.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.01) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.01—19.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Puhemies Jussi Halla-aho: Hämeenkyröstä oleva fysioterapeutti, terveystieteiden tohtori Lotta Hamari, joka on tullut varamiehenä Pirkanmaan vaalipiiristä edustajantoimesta vapautetun Sanna Marinin sijaan, on tänään 14.9.2023 esittänyt minulle edustajan valtakirjansa ja ryhtynyt hoitamaan edustajantointaan.

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys asumistuen leikkaamisesta (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 6/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Tuhansien suomalaisten asumistuki pienenee. Hallitus on perustellut näitä leikkauksia työllisyyden parantumisella. Nyt kuitenkin valtiovarainministeri on todennut, etteivät nämä leikkaukset paranna työllisyyttä. Sen sijaan asumistuen leikkaus Kelan mukaan ajaa 15 000 ruokakuntaa, perhettä toimeentulotuelle — siis ei töihin, ei toimeentuloa vaan toimeentulotuelle. [Vasemmalta: Oh-hoh!] Hallitus on perustellut näitä asumistuen leikkauksia myös sillä, että ne hillitsisivät vuokratason nousua. Mutta tästä on kuitenkin tutkimustietoa, että asumistuen muutokset eivät vaikuta vuokrataseen, vaan nämä leikkaukset jäävät ihmisten itsensä kannettaviksi. [Ben Zyskowitz: Sellaista tietoa ei ole!] Näin ollen, puhemies, hallituksen esityksen perusteluilta on pohja pudonnut pois.

Arvoisa pääministeri Petteri Orpo, aikooko hallitus nyt arvioida uudestaan asumistuen leikkauksen tarvetta vai aiotteko te perusteettomasti ajaa jo valmiiksi pienipalkkaisia ihmisiä köyhyyteen? [Välihuutoja oikealta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.03 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Asumistukisäästö on nimensä mukaisesti säästölaki, eli tavoitteena on julkisen talouden tasapainottaminen ja velkaantumisen hillitseminen. Tämän perinnön saimme edelliseltä vasemmistohallitukselta, eli Suomi velkaantuu erittäin rankkaa tahtia tästä eteenpäin, jos jatketaan sillä julkisen talouden suunnitelmalla, joka teiltä jäi jälkeen. Ja siitä syystä hallitus joutuu tuomaan erittäin kipeitä säästölakeja eduskuntaan käsiteltäväksi. Yksi niistä on tämä asumistukea koskeva muutos.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Ja miksi asumistuesta? Siitä syystä, että asumistukimenot ovat kasvaneet miljardilla viimeisen kymmenen vuoden aikana eli kasvaneet runsaasti, ja nyt niitä menoja joudutaan ja pyritään hillitsemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.04 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja asumistukileikkausta esiteltäessä perustelut olivat täysin toiset. [Ben Zyskowicz: Ei ole totta!] Te perustelitte työllisyyden parantamisella, asumistason hillitsemisellä. [Perussuomalaisen ryhmästä: Niin tyypillistä!] Jäljellä on vain leikkaus. Minä viikko sitten täällä kysyin hallituksen toimista rakennusteollisuuden kriisiin, ja ei ole luvassa työttömiksi jääville ihmisille mitään helpotusta. Perjantaina te annoitte tämän esityksen. Se leikkaa kaikilta asumistukea saavilta ihmisiltä, jo ennestään pienipalkkaisilta ihmisiltä. Siis työssäkäyvän ruokakunnan tuki pienenee keskimäärin 133 euroa kuukaudessa — yli satasen kuukaudessa — ja näitä työssäkäyviä on asumistuen saajista viidennes. Ja silloin kun asumiskustannukset vievät leijonanosan tuloista, niin esimerkiksi keittäjillä tai fysioterapeuteilla ei ole enää varaa asua kasvukeskuksissa, joissa myös työvoiman tarve on suurin. [Sheikki Laakson välihuuto] Siis, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, mitä te sanotte työssäkäyvälle yksinhuoltajalle, jolle asumistuen leikkaus merkitsee perheen talouden painumista miinukselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä minä sosiaaliturvaministerinä että koko hallitus ymmärrämme hyvin, että nämä säästölait ovat erittäin kipeitä ja tulevat myöskin aiheuttamaan erittäin vaikeita tilanteita perheissä, joita nämä muutokset koskevat. Toki olemme tehneet aivan parhaamme siinä, että pyrimme rajaamaan näiden säästöjen vaikutuksia niin, että pystyisimme tunnistamaan ne tilanteet, missä mennään liian pitkälle. Ja näin on esimerkiksi lapsiperheiden osalta jo tehty. Me olemme ainakin kolmesta kohdasta vielä hallitusohjelman julkistamisenkin jälkeen muokanneet näitä meidän esityksiä siihen suuntaan, että lapsiperheet huomioitaisiin näissä muutoksissa paremmin.

Mutta siitä tosiasiaista me emme pääse mihinkään, että valtion menoja on pakko hillitellä. Meidän on tehtävä säästöjä, meidän on kohdennettava niitä käytännössä lähinnä kaikille sektoreille ehkä puolustusta ja turvallisuutta suojellen ja turvaten tässä turvallisuuspoliittisessa ympäristössä. Asumistuessa on säästöperuste, mutta [Puhemies koputtaa] suurimmalla osalla näiden säästölakien muutoksista on myös työllisyyttä [Puhemies koputtaa] vahvasti vahvistava vaikutus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.07 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumistukeen ja työttömyysturvaan liittyvien muutosten valmistelu on käynnistynyt. Lausunnoille on kuitenkin varattu poikkeuksellisen lyhyt vastausaika, vaikka kyse on merkittävästi ihmisten elämään

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

vaikuttavista toimista. Sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutuksistaakin ollaan saamassa tietoa vasta hallituksen esitysten antamisen yhteydessä. On kuitenkin jo arvioitu, että kovimmillaan voitaisiin puhua useiden satojen eurojen miinuksesta ihmisten ja perheiden toimeentuloon. Lain voimaantulon siirtymäajat eivät paljon armoa anna... [Puhujan mikrofooni sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelut, edustaja Berg.

...sillä lainsäädäntö on tulossa voimaan jo ensi vuoden aikana. Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen, miten hallitus on varautunut muuttamaan suunnitelmiaan, jos leikkausten vaikutusten arvioidaan kohdistuvan samoihin ihmisiin ja vievän heiltä useita satoja euroja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.08 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edellä totesin, ainakin kolmessa kohdassa on jo tehty muutoksia, kun yhteisvaikutuksia on arvioitu tämän lainsäädäntöprosessin aikana. Jokaisessa lakiesityksessä on arvioitu niiden vaikutukset, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö tulee toimittamaan eduskunnalle budjetin antamisen yhteydessä kokonaisvaikutuksista arvion, kun säästölakien lopullinen sisältö on selvillä lausuntokierroksen jälkeen, ja se on sitten eduskunnan budjettiprosessissa, niin kuin asiaan kuuluu ja niin kuin hyvään lainvalmisteluun kuuluu.

Mitä tulee näihin lausuntoaikoihin, niin ne ovat lyhyet näissä säästölaeissa ja ylipäättään hallituksen esityksissä tänä syksynä, ja se johtuu eduskunnan budjettiaikataulusta. Eli eduskunnalle täytyy varata riittävä aika. 9.10. mennessä annetaan hallituksen esitykset koskien ensi vuoden budjettia, jotta ne ehditään käsitellä. Näin on joka kerta, kun Suomessa järjestetään eduskuntavaalit, että sinä syksynä budjettiaikataulu on tiukempi, budjettiriihi järjestetään myöhemmin ja aikataulu on haastava sekä valmistelijoille että hallitukselle että eduskunnalle. Varaamme riittävästi aikaa, ja lisäksi tulemme toimittamaan kokonaisvaikutusarviot, [Puhemies koputtaa] ihan niin kuin on luvattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.09 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt syyskuussa antanut esitykset muun muassa asumistuesta, työttömyysturvasta ja Kelan kuntoutusetuuksista annettujen lakien muuttamisesta. Näissä kaikissa mainituissa lausuntoaika on alle kaksi viikkoa. Nämä lakimuutokset etuusleikkauksineen koskettavat monia suomalaisia, myös lapsiperheitä ja haavoittuvaisimmassa asemassa olevia, kuten mielen-terveyden ongelmista kärsiviä, pitkäaikaissairaita ja vammaisia ihmisiä. On hämmästyttävää, että silti niiden kuulemisaika on tavanomaista huomattavasti lyhyempi.

Valtioneuvoston lainvalmistelua ohjaavan Säädösvalmistelun kuulemisoppaan mukaan kirjallisten lausuntojen antamiseen tulee varata aikaa vähintään kuusi viikkoa — ja nyt alle kaksi viikkoa. Mieleen tulee kysymys, miten varmistetaan, etteivät muutosten yhteisvaikutukset käy liian raskaiksi joillekin ihmisryhmille.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Kysyn asianomaiselta ministeriltä: Miten hallitus takaa lainvalmistelun laadun? Millaisena hallitus näkee lausunnonantajien edellytykset tehdä [Puhemies koputtaa] useiden eri lakiehdotusten yhteisvaikutusten arviointia, kun lausuntoaika on poikkeuksellisen lyhyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.10 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolellinen lainvalmistelu on tietenkin aivan kaikki kaikessa. Tämä kaksi viikkoa, sehän on lyhyt, se on poikkeuksellinen, mutta kuten vastuullinen ministeri totesi, me myöskin haluamme nämä esitykset käsiteltäviksi ajoissa eduskuntaan. Nämä esitykset ovat pitkälti olleet tiedossa siitä lähtien, kun hallitusohjelma julkaistiin. Niistä on käyty jo laajaa keskustelua, ja asiantuntijakuulemisia on sitäkin kautta ollut paljon. Mutta on aivan selvää, että syksyn aikana myöskin eduskunnassa nämä tullaan käymään läpi, tullaan saamaan täydet vaikutusarviot sekä näistä esityksistä että muista, ja sitä kokonaisuutta eduskuntakäsittelyn aikana arvioidaan.

Vielä se, miksi näitä asioita ollaan tekemässä. Mielestäni ministeri Grahn-Laasonen sen hyvin totesi. Kaksi asiaa: Me ollaan erittäin syvällä velkaantumisessa, yli kymmenen miljardia, vaikka hallitus on toteuttamassa merkittävää, mittavaa säästöohjelmaa. Sen lisäksi asumistuki on viimeisessä kymmenessä vuodessa yli miljardin, [Puhemies koputtaa] lähes 100 prosenttia kasvanut. Meidän on pakko muuttaa näitä, jotta meidän rahat riittävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.11 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä sosiaalidemokraatit toivat esille, asumistuen leikkaus ajaa tuhansia ihmisiä köyhyYTEEN. Ja se, mitä ministeri vastasitte: toitte esille, että tämä sattuu, tämä tuntuu kipeältä. Kun mietin näitä ihmisiä, mitä he ajattelevat, kun samaan aikaan ministerin tulotasolla kuitenkin puhutaan tuhansien verohelpotuksista vuodessa, niin mielestäni tämä vastaus ei ole tyydyttävä, vaan kyse on arvovalinnasta.

Kysyisin työministeri Satoselta siitä, että valtaosa osa-aikaisista työskentelee vastentahtoisesti. He eivät saa täysiä tunteja, he eivät elä palkallaan, he joutuvat turvautumaan soviteltuun asumistukeen, ja nyt kuitenkin hallitus leikkaa näistä molemmista ja heille jää ainoastaan toimeentulotuen lappu. Miten te näette vastentahtoisesti pienipalkkaiset ihmiset, jotka työskentelevät? Mitä parannuksia te aiotte tuoda heidän työelämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.12 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksellä viitattiin ilmeisesti tähän suojaosan poistoon. Tämä kannustinloukkuongelma on sellainen, että samaan aikaan, kun yhtä ongelmaa ratkaistaan, niin toinen ongelma nousee esiin. Nyt tämä suojaosa on kyllä kannustanut siihen, että kannattaa tehdä hieman töitä, koska silloin saa edelleen täysimääräisesti työttömyysturvaa ja esimerkiksi asumistukea. Mutta sen sijaan, jos nimenomaan siirtyy sieltä osa-aikatyöltä kokoaikatyöhön, niin siinä on ihan selkeä kannustinloukku. Eli tässä on kyse siitä, että meidän täytyy myöskin tämän Suomen kokonaistalouden kannalta saada entistä enemmän ihmisiä nimenomaan sieltä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön, ja järjestelmän pitää olla sellainen, että se siitä palkitsee, ja

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

tässä myös veronkevennyksillä on ihan olennainen rooli. [Timo Harakan välihuuto] Siitä on kyse, minkä takia tätä järjestelmää tullaan muuttamaan, koska työ on kuitenkin aina parasta sosiaaliturvaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Li Andersson, olkaa hyvä.

16.14 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kuulumme sen suoraan ministeriltä: asumistuen leikkauksessa ei ole kyse työllisyyden edistämisestä. Siinä ei ole kyse siitä, että asumistuki nostaisi vuokria, vaan tässä on kyse vain ja ainoastaan säästöstä — leikkauksesta pienipalkkaisten ja pienituloisten suomalaisten toimeentuloon, minkä te olette valinneet tehdä samaan aikaan, kun te olette valinneet antaa uusia veroetuja kaikkein suurituloisimmille suomalaisille. [Vasemmalta: Kyllä, arvovalinta!] Tämän nyt lausunnolla olevan lain, johon te siis jo olette tehneet näitä muutoksia, mihin ministeri tässä viittasi, on arvioitu tiputtavan jopa yhden kolmasosan työssäkäyvistä asumistuen saajista kokonaan pois tuen piiristä. Se voi viedä työssä käyvältä yksinhuoltajalta jopa yli 200 euroa kuussa. Ministeri Grahn-Laasonen: mikä sinun neuvosi on [Puhemies koputtaa] työssäkäyvälle yksinhuoltajalle, jolta viedään yli 200 euron edestä rahaa kuukaudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Muistutan, että tässä salissa teitittelemme toisiamme. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.15 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En koe, että olen sellaisessa asemassa, että voisin antaa täältä aitiosta ihmisille neuvoja. [Li Anderssonin välihuuto] Pystyn ainoastaan perustelemaan näitä esityksiä, ja totesin hyvin suoraan sen, että tässä esityksessä pääperuste on säästäminen ja valtiontalouden tasapainottaminen, julkisen talouden tasapainottaminen. Se on sellainen peruste, jonka edessä me kaikki olemme. [Välihuutoja vasemmalta] Vai ajatteleeko täällä salissa joku, että voimme jatkaa tällä velkaantumisen linjalla?

Mutta haluan tuoda esille sen, mihin hallituksen kaikki politiikka tähtää: siihen, että meillä työn tekeminen on aina kannattavaa, että kaikissa tilanteissa olisi kannattavampaa ottaa työtä vastaan, ottaa myös esimerkiksi osa-aikatyölle lisätunteja ja ottaa kokoaikaista työtä vastaan. Tässä tilanteessa, kun meillä on työvoimasta pulaa ja työpaikkoja on kyllä monilla sektoreilla auki, [Suna Kymäläisen välihuuto] tämä on se hallituksen politiikan ydin. Me pyrimme purkamaan kannustinloukkuja, lisäämään työn kannusteita, tekemään työn tekemisestä aina kannattavaa ja lisäämään myös työpaikkoja tässä maassa työmarkkinauudistuksilla. [Puhemies koputtaa] Näitä uudistuksia pohjoismaisella linjalla me teemme, ja niitä varten nämä esitykset on annettu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.16 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Petteri Orpo, totesitte hallitusohjelmaneuvoittelussa ihan osuvasti, että ”edessä on kovia päätöksiä, mutta keneltäkään ei vaadita mahdottomuuksia”. Tällä kyselytunnilla me peilaamme nyt tätä lausetta teidän tekemisiinne. On sanottava, että tätä ministeri Grahn-Laasonen ajamaa muutosta ei perustele vuokratason nousu eivätkä työllisyysvaikutukset, vaan puhtaasti säästöt. Teillä on varaa laskea kaljaveroa ja antaa kaikkein rikkaimmille verojen kevennys, mutta samaan

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

aikaan esitätte, että juuri tämä säästö on pakko tehdä. Ajattelen, että tässä vaaditaan mahdolluuksia — eikä pelkästään näiltä ihmisiltä, keiltä leikataan, vaan myös koko tältä kansanvallalta. On sanottava, että on pöyristyttävää ja kertoo teidän arvoistanne ja tavastanne toimia paljon se, että te näin isossa perusturvan leikkauksessa annatte kentälle 16 päivää aikaa lausua. [Puhemies: Kysymys!] Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus tämä työ pitäisi vaikutusten arvioinnissa tehdä? [Ben Zyskoviczin välihuuto — Vastaahuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän politiikkamme lähtee siitä, että me haluamme pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan — sen hienot tasavertaiset palvelut ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kyvyn pitää huolta heikommistaan. Se vaatii politiikan muutoksen ja sen, että tämä julkinen talous saadaan pikkuhiljaa tasapainoon, ja se vaatii sen, että me saamme kannusteet ihmisille kuntoon lähteä töihin [Suna Kymäläinen: Nämä ihmiset ovat töissä!] ja että yrittäjien kannattaa ja että he uskaltavat palkata ihmisiä. Meillä ei ole mitään muuta tapaa säilyttää suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa kuin tämä, arvoisat sosialidemokraatit. Se, että me saamme ihmisille työmahdollisuuksia — jos me onnistumme tavoitteessamme, että 100 000 ihmistä saa työpaikan, saa omia tuloja, saa tulevaisuudenuskoa — se on parasta sosiaaliturvaa, ja se on samalla ainut keino saada koko tämä meidän talous toimimaan ja hyvinvointiyhteiskunta turvattua. Tämä ei voi perustua velkarahalle, vaan Suomessa niiden ihmisten, jotka ovat työikäisiä ja työkykyisiä, pitäisi olla töissä, ja me teemme kaikkemme myöskin auttaaksemme ihmiset töihin. Tähän meidän kaikki uudistukset tähtäävät: mahdollisimman moni töihin. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.19 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus, kerrataan nyt vielä kerran: Te leikkaatte esimerkiksi Helsingissä asuvalta päiväkodissa työskentelevältä yksinhuoltajalta. Te leikkaatte ahkeralta suomalaiselta, joka tekee jo töitä, joka ei varmaan seuraa tätä kyselytuntia, koska hän on meidänkin lastemme kanssa siellä pihalla tällä hetkellä tekemässä työtä. Onko teidän viestinne, että hänen pitäisi ottaa toinenkin työ, ehkä yötyö? Onko tämä se viesti, mikä tästä aitiosta tänään suomalaisille ihmisille lähtee? Ei ole pakko leikata heiltä. Se on teidän poliittinen arvovalintanne. Voi tehdä myös toisenlaisia valintoja.

Kysyisin, arvon hallitus: Lupaatteko te suomalaisille, että tässä maassa työn tekeminen kannattaa aina? Ja lupaatteko te, että tässä maassa, jonka, kuten juuri pääministeri kertoi, pitää olla vahva hyvinvointiyhteiskunta, ei lapsilta leikata eikä lapsiperheköyhyyttä syvennetä? [Ben Zyskovicz: Kertokaa te, mistä te säästätte!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä lupaan, että tämä hallitus tekee kaikkensa sen eteen, että Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, jossa heikoimmista pystytään pitämään huolta, jossa peruspalvelut pystytään turvaamaan.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Mutta se politiikka, miten asioita on hoidettu Suomessa, johtaa vääjäämättömästi siihen, että nämä teidänkin esittämänne tärkeät tavoitteet eivät toteudu, vaan suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, sen perusta, palvelut ja kyky pitää heikoimmista huolta, murenee. [Veronika Honkasalo: Ei pidä paikkaansa!] Ja meidän täytyy saada aikaan muutos, jossa enemmän ihmisiä on töissä, työikäiset, työkykyiset ihmiset olisivat töissä, että heillä on työpaikkoja ja että kannattaa lähteä töihin, että ne kannusteet ovat kunnossa.

Kun te viittasitte siihen pienituloiseen ihmiseen, niin siksi me teemme samaan aikaan myöskin veropolitiikkaa, jossa nimenomaan pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään työtulovähennystä lisäämällä. [Välihuutoja vasemmalta] Me haluamme, että työstä jää enemmän käteen kuin sosiaaliturvalla elämisestä, jotta kannattaa lähteä töihin. Me emme syytä niitä ihmisiä, joiden ei kannata lähteä töihin, jotka ovat kotona. Se on järjestelmän vika, ja meidän tehtävämme on muuttaa sitä järjestelmää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.21 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me olemme tilanteessa, jossa Suomen valtio ottaa joka vuosi yli 10 miljardia euroa uutta velkaa tulevien sukupolvien piikkiin. Taitaa olla niin, että tämä taakka on tälle hallitukselle tullut edelliseltä hallitukselta, [Hälinää] joka rikkoi budjettikehyksen, otti voimakkaasti lisää velkaa ja siirsi välttämättömiä päätöksiä eteenpäin. [Välihuutoja — Vasemmalta: Kanta-kaa vastuuta!]

Tämä hallitus tekee päätöksiä tulevien sukupolvien hyväksi, [Katri Kulmunin välihuuto — Antti Kurvinen: 10 miljardia lisää velkaa vaan!] jotta myös heillä on mahdollisuus hyviin palveluihin, jotta he eivät joudu elämään ylivelkaantuneessa maassa, ja jotta ennen kaikkea he, jotka ovat tällä hetkellä ilman työtä, saavat mahdollisuuden parempaan toimeentuloon ja saavat myös työtä.

Arvoisa puhemies! Kysyn työministeriltä: Millä eri toimenpiteillä tämä hallitus tukee sitä, että tällä hetkellä työttömänä olevat suomalaiset [Puhemies koputtaa] pääsevät töihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.22 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä katsoa tätä kokonaisuutta, mistä on kyse. Siinä on kolme ulottuvuutta. Se lähtee siitä, että yksi ulottuvuus on se, että työn tekeminen kannattaa aina suhteessa sosiaaliturvaan, ja myös siitä, että kokoaikatyö kannattaa paremmin suhteessa osa-aikatyöhön kuin tällä hetkellä.

Toinen osa on se, että TE-palvelut toimivat yksilöllisemmin. Tässä on erittäin tärkeää, että myös kassat tulevat mukaan tänne työnvälitykseen, ja TE-palvelujen palveluprosessia tullaan muuttamaan samassa yhteydessä, kun työttömyysturvauudistukset tulevat voimaan — eli yksilöllisemmät palvelut, jotta autetaan ihmisiä löytämään töitä.

Kolmas ja erittäin tärkeä osa on myös se, että työn teettämisen pitää myös kannattaa, ja sen takia työmarkkinoilla ollaan tekemässä niitä pohjoismaisen mallin mukaisia uudistuksia, joilla suomalaisen työn kilpailukykyä parannetaan, ja sitä kautta uusia työpaikkoja luodaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

16.23 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikista kylmintä politiikkaa, mitä poliitikko voi tehdä omalle maalleen, on olla tekemättä yhtään mitään tilanteessa, jossa tämä maa velkaantuu. Edellinen hallitus jätti tekemättä sopeutustoimia, vaikka tosiasia oli se, että silloin niitä olisi pitänyt tehdä. Te ette tehneet niitä edes nousukaudella. [Hälinää] Ja nyt kun hallitusneuvottelut alkoivat, valtiovarainministeriön tilannekuva oli selvä: on pakko tehdä sopeutuksia, jotta meillä on hyvinvointivaltio myös seuraaville ja tuleville sukupolville. Tämä hallitus tulee varmistamaan sen. Totta kai nämä päätökset ovat kipeitä, ja hallitus tekee kaikkensa sen eteen, että ne eivät osuisi yksittäisiin ihmisryhmiin niin pahasti, mutta tämä tie olisi ollut helpompi, jos te olisitte vaivautuneet edes yrittämään. Kysynkin pääministeriltä: eikö ole näin, että jos tämä hallitus jättää tekemättä sopeutukset, kuten edellinen hallitus, niin hyvinvointivaltion tulevaisuus on tulevaisuudessa vaarassa? [Suna Kymäläinen: Velkaa otetaan yhtä paljon!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.24 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinhän se on. Jos me katsotaan sitä julkisen talouden suunnitelmaa ja käyrää, joka oli meillä pohjana hallitusohjelmaneuvoittelussa, eli sen edellisen hallituksen perintöä, ja jos me emme olisi tehneet uudistuksia, säästöjä, sopeutusta, työllisyystoimia, niin se velkakäyrä olisi mennyt aika nopeaan tahtiin, todella lujaa vauhtia, ylöspäin ja puhkaissut 100 prosentin rajan.

Nyt valtiovarainministeriön arvion mukaan tämä talous- ja työllisyysohjelma, jonka me olemme tehneet, johtaa siihen, että me saadaan Suomen velkaantuminen aidosti taantumaan ja vakiintumaan tämän neljän vuoden aikana. Ja kun tätä jatketaan toinen vaalikausi — koska tätä on pakko jatkaa, me ollaan niin syvällä, että tämä julkisen talouden tilanne ei yhdessä vaalikaudessa korjaannu — niin silloin me päästään aidosti parempaan tilanteeseen. Meidän täytyy ymmärtää se, että se velkaantumisen tahti on ollut ja on niin luja, että jos ei sitä saada hidastettua ja korkomenot nousevat ja nousevat, [Puhemies koputtaa] niin se on kaikki pois palveluista, [Puhemies koputtaa] kaikki on pois palveluista, ihmisten palveluista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja viimeinen kysymys tästä aiheesta, edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.25 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Arvoisa pääministeri, tässä on kyse hoitajista, kokeista, keittäjistä, vartijoista, sosiaalityöntekijöistä, työssäkäyvistä ahkerista ihmisistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Joille tulee veronalennuksia!] Ja kun te tuossa äsken kauniisti puhuitte työllisyysvaikutuksista, niin jään kysymään, oletteko te lukee sen esityksen, jonka hallitus on lähettänyt lausunnolle. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei tule työllisyysvaikutuksia!] Siellähän nimenomaan todetaan, että se ei tuo työllisyysvaikutuksia, vaan juuri näiden ahkerien suomalaisten ihmisten toimeentuloa te olette leikkaamassa — työssäkäyvien toimeentuloa, lapsiperheiltä jopa 200 euroa. [Juho Eerola: Työn verotus kevenee!]

Ja kun nyt tässä kävi ilmi, että ilmeisesti aiotte nämä muutkin säästöesitykset viedä runtaamalla 13 päivän lausuntoajalla — sieltä on tulossa lapsikorotusten poistamista — niin kysyn, pääministeri, kun tämä ei todellakaan osu kaikkiin, olette rahanneet ministereiden tuloluokan pois: voitteko perustella, miksi olette tehneet arvovalinnan kohdistaa kaikkein

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

kipeimmät säästöt [Puhemies koputtaa] nimenomaan ennestään pienituloisiin lapsiperheisiin, [Puhemies koputtaa] sekä työssäkäyviin että työtä vailla oleviin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä nyt toistan itseäni, mutta on kaksi asiaa, mitä hallitus tavoittelee: korkeampaa työllisyysastetta eli sitä, että satatuhatta ihmistä saisi enemmän töitä, ja samaan aikaan toinen tavoite on se, että ihmisille jäisi työstään enemmän käteen, [Välihuutoja vasemmalta] jotta se työn tekeminen kannattaa. Siksi me kannatamme työtulovähennyksen suuntaamista pieni- ja keskituloisille. Se on aivan välttämätöntä, jotta siitä pienestäkin palkasta jää enemmän käteen.

Minä olen ymmärtänyt, että sosiaalidemokraatitkin kannattavat ansiotuloverotuksen keventämistä, kun te olette antaneet tukenne tälle Työttömyysvakuutusrahaston 0,7:n, tasan, menevälle alennukselle. Eli ei tämä ajatus teillekään tunnu täysin vieras olevan, mikä on hyvä asia, mutta meidän on pakko tehdä samaan aikaan säästöjä ja samaan aikaan myöskin niitä toimia, [Vasemmalta: Suurituloisille!] joilla me saadaan työtä ja työpaikkoja ihmisille, joilla me saadaan yrittäjät uskomaan, että kannattaa palkata Suomeen, koska se on ainoa tapa, millä suomalainen hyvinvointiyhteiskunta voidaan pelastaa. [Timo Harakan välihuuto] Sen sijaan minä todella toivoisin myöskin uudelleen järjestäytyneeltä [Puhemies koputtaa] oppositiolta, että te kerrotte myöskin niitä omia lääkkeitänne, [Puhemies koputtaa] ettei vain arvostella jokaista esitystä yksi kerrallaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoituksesta (Hanna-Leena Mattila kesk)

Suullinen kysymys SKT 7/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.28 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Sain raahelaiselta perheenäidiltä viestin. Hän oli huolissaan, meneekö lastenneuvola nykyistä kauemmaksi. Vastasin hänelle, että keskusta on lähipalveluiden puolella. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Nyt olen tämän äidin kanssa huolissani hallituksen suunnitelmista. Leikkaatte hyvinvointialueiden rahoitusta perusurasta 1,4 miljardia vaalikauden aikana ja pakotatte hyvinvointialueet toteuttamaan vajaan 900 miljoonan leikkaukset neljässä vuodessa. [Vilhelm Junnila: Kotikunta—maakunta-malli!] Tämä vastaa suunnilleen puolta koko Pohjois-Pohjanmaan vuosittaisista sote-menoista tai lähes 16 000 sairaanhoitajan palkkakustannuksia. Hallituksen valtavat leikkaukset rahoituksessa ajavat hyvinvointialueet tekemään pakkorassa isoja leikkauksia palveluihin. Kuntaministeri Ikonen, ymmärtääkö hallitus, että se aiheuttaa lyhytnäköisillä leikkauksilla merkittävän kustannusten kasvun pidemmällä aikavälillä?

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.29 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä näyttää siltä, että hyvinvointialueiden yhteenlaskettu tulos tulisi tämän vuoden tilinpäätösennusteiden valossa olemaan yli miljardi euroa pakkasella. [Eduskunnasta: Te leikkaatte lisää!] Tämä on tilanne, jossa tämä hallitus ei ole vielä ennättänyt tehdä asialle mitään, eli tämä on se tilanne, jonka me saimme syliimme edellisen hallituksen perintönä. Tämä on tilanne, jossa nyt hyvinvointialueet toimivat. [Antti Kurvinen: Miksi leikkaatte lisää?]

Meidän hallituksemme on lähtenyt tekemään toimia, mutta tämä on liian aikainen vaihe vielä arvioida tilannetta. Tähän liittyy ensimmäisenä vuonna paljon epävarmuuksia, ja lisäksi hyvinvointialueet ovat lähteneet nyt tekemään juuri uudistusohjelmiaan. Ne ovat nyt lähteneet hyvällä tavalla liikkeelle, ja he ovat todella vakavissaan tekemässä ja punnitsevat näitä asioita. On myöskin muistettava, että se on heidän itsehallintoon tehdä ratkaisuja. Me emme täällä salissa tee esimerkiksi tästä mainitusta palveluverkosta ratkaisuja, vaan niitä ratkaisuja tehdään siellä. Tämä kysymys ei ole pelkästään rahasta vaan myöskin henkilöstön riittävyydestä. On tehtävä uudistusta siellä työnä, ja se on lähtenyt liikkeelle. Tämä uudistus on kiireinen ja välttämätön, hakea niitä parempia malleja. [Puhemies koputtaa] Me hallituksena tuemme tätä sillä, että kehitämme palvelurakennetta niin, että hoitoon pääsee oikea-aikaisesti, vaikuttavuutta sekä rahoitus- ja ohjausmallia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tähän aiheeseen liittyen esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

3.3. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden rahoituksesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 8/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Liike Nyt -eduskuntaryhmän kysymys koskettaa samaa aihepiiriä. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Pääministeri Orpo, ennen vaaleja, kun oltiin vaalitentissä, teiltä kysyttiin, miten meinaatte korjata sotea. Te ilmoititte silloin, että kokoomuksen vetämässä hallituksessa tehdään korjaussarja. [Antti Kurvinen: Onko leikkaus korjaus?] Nyt hyvinvointialueet, niin kuin kuulumme, ovat 1,3 miljardia pakkasen puolella. Te leikkaatte nousevista menoista yli miljardin.

Otetaan esimerkiksi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri. Siellä on sata miljoonaa pakkasella budjetti, ja sieltä irtisanotaan 500 ihmistä. Ympäri Suomea terveyskeskuksia lopetetaan. Ovatko sairaat loppuneet Suomesta? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!]

Pääministeri Orpo, mikä se teidän korjaussarjanne on? [Antti Kurvinen: Leikkaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

16.32 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos jätetään ensin tämä menneiden kaivelu väliin [Naurua vasemmalta] ja todetaan, että se tilanne, missä me tällä hetkellä ollaan, on kuvaamme kaltainen: Toista miljardia alijäämää on tulossa tältä vuodelta. Hoitoon ei pääse. Meillä on ennätyspitkät jonot erikoissairaanhoidon palveluihin, perusterveydenhuoltoon on edelleen vaikea päästä, vanhusten kotipalveluissa on pahempi kriisi kuin koskaan.

Me siis saimme tämän käteemme, [Välihuutoja keskeltä ja vasemmalta] ja tätä me lähdemme ratkaisemaan. Tätä me lähdemme ratkaisemaan, ja työtä tehdään tällä hetkellä. Tällä hetkellä tehdään työtä yhdessä hyvinvointialueiden kanssa, haetaan parhaita käytäntöjä, tuodaan sisälle uusia käytäntöjä, hyödynnetään yksityisen sektorin osaamista, digitalisatiota, houkutellaan työvoimaa. Me tehdään kaikkea sitä, mitä olisi pitänyt tehdä, kun varsinainen sote-uudistus tehtiin. [Krista Kiurun välihuuto] On aivan selvää, että parissa kuukaudessa tätä ei valmiiksi saada eikä tätä muutosta aikaan, mutta me olemme nyt aloittaneet. [Puhemies koputtaa] Se on iso työ, mikä meillä on edessä. Tämä on valtava haaste.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.33 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ovat tekemässä päätöksiä palveluverkosta. Päätöksentekoa vaikeuttaa hallitusohjelmaan sisältyvä valtava leikkaus palveluiden rahoitukseen, joka johtaa paniikinomaisiin päätöksiin. Näistä aiheutuu pidemmällä aikavälillä enemmän haittaa kuin hyötyä. Mikäli ihmiset eivät saa yhteyttä ja tarvitsemaansa aikaa hoitajan, lääkärin tai hammaslääkärin vastaanotolle tai apua päihde- tai mielenterveyden ongelmiin, ihmisten tilanne vaikeutuu. Seurauksena on merkittävä kustannusten kasvu erikoissairaanhoidossa. Kaikki terveydenhuollon ammattilaiset, lääkärit ja hoitajat, ovat yhtä mieltä siitä, että ennaltaehkäisy ja hoitoon pääsy ajoissa säästää pidemmällä aikavälillä kokonaiskustannuksia. [Ben Zyskowitz: Aivan oikein!]

Hallituksen budjettineuvottelut ovat alkamassa ensi viikolla. Pääministeri Orpo, oletteko te ja hallituksenne valmiita kuuntelemaan terveydenhuollon asiantuntijoita ja luottamaan tutkittuun tietoon? Onko hallitus valmis perumaan budjettiriihessä täysin kohtuuttomat leikkaukset sosiaali- ja terveystalouteen? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys! — Ben Zyskowitz: Nykytilanne on edellisen hallituksen luoma! — Vasemmalta: Ei muistella vanhoja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.34 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ensimmäisenä on hyvä muistaa se, että kun edustaja Mattila kysyi tässä leikkauksista, niin nythän on kyse siitä, että hyvinvointialueiden rahoitus tulee joka vuosi kasvamaan, ja me ainoastaan hillitsemme sitä kustannusten kasvua. [Annika Saarikon välihuuto]

Eli on hyvä muistaa, mistä me tässä puhumme. Ja se, mitä tässä ollaan tekemässä: te olette tehneet edellisessä hallituksessa hallinnon muutoksen, nyt on aika tehdä palveluiden muutos. Sitä hyvinvointialueet tekevät. Heillä on oma harkintansa, ja he arvioivat siellä. [Annika Saarikon ja Antti Kurvisen välihuudot] Ja tässä myöskin edustaja Harkimon kysymykseen samalla, että esimerkiksi kokoomuksen malli on ollut tässä ihan sama kuin

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

koko hallituksen malli. Se on se, että pyritään saamaan ihmiset jonoista hoitoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. [Sanna Antikaisen välihuuto] Se on todella tärkeä asia. Tehdään tätä palvelurakenteen muutosta niin, että apua saa riittävän aikaisessa vaiheessa. Satataan vaikuttavuuteen. Otetaan kaikki palvelutuottajat mukaan. Tähän liittyy myöskin Kela-korvaus, mitä ministeri Grahn-Laasonen vie eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Digitalisaatio, liikkuvat palvelut, rahoitusmallin uudistaminen — meillä on monia välineitä, joilla nimenomaan näitä tavoitteita halutaan viedä eteenpäin. [Timo Harakka: Ette saaneet so-
tea viimeksikään aikaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

16.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, onko nyt hallituksen matematiikassa vai omassa matematiikassani ongelma, kun tällä hetkellä hyvinvointialueet ovat pakkasella sen reilun miljardin, minkä juuri kuulumme, [Jani Mäkelä: Se on edellisen hallituksen budjetoinnissa!] ja keinona tämän korjaamiseen on se, että annetaan vielä 1,4 miljardia vähemmän. Tämän yhtälön lopputuloksena sitten tapahtuvat ne kaikki hyvät asiat, joista äsken puhuitte, hoitoonpääsyn nopeuttaminen ja palveluista huolen pitäminen ja niin edelleen. Kyllä, arvoisa hallitus, nyt jonkun matematiikka tässä on tuu. Ei voi olla niin, että palveluita parannetaan antamalla yli miljardi euroa vähemmän rahaa. Arvoisa vastuuministeri, jos nyt ihan rehellisesti kaikille hyvinvointialueille sanotte suoraan, miten te luulette, että he voivat parantaa palveluita, [Puhemies koputtaa] jos te annatte heille yli miljardin euron verran vähemmän rahaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väännetään tämä nyt kerran vielä rautalangasta: Hallitus on varautunut omassa budjetissaan ja tulevis-
sa budjeteissa antamaan hyvinvointialueille lähes miljardin lisää rahaa joka vuosi — siis miljardin lisää rahaa joka vuosi. Me pyrimme hillitsemään kustannusten kasvua tekemällä loppuun sen sote-uudistuksen, jonka edellinen hallitus aloitti, laittamaan ne palveluketjut kuntoon, tekemään niitä kaikkia uudistuksia, jolloin me saadaan rahat riittämään ja tehokkaammin käyttöön. Meillä on ympäri Suomen erinomaisia esimerkkejä, miten hyvin nopeasti pääsee hoitoon, saa hyvän palvelun ja on säästetty samalla rahaa. Se on täysin mahdollista, ja meidän täytyy saada nämä parhaat käytänteet joka puolelle, eli samalla rahalla tehdä tehokkaammin.

No tyypillistä on, että te puistelette päätänne siellä, koska teidän ratkaisunne on ollut liian usein se, että kaadetaan vain lisää rahaa. [Veronika Honkasalo: Nyt on paksua!] Mutta kun sitä rahaa ei ole loputtomasti, niin käytetään ne veronmaksajilta kerätyt eurot tehokkaammin ja paremmin, niin että ihmiset pääsevät hoitoon. Ei ole mitään muuta tietä kuin tämä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

16.38 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelunaihe on hyvin vakava. Me ollaan hyvinvointiyhteiskunnan ytimissä ja myös sen tavoitteen ytimessä, mitä kaikki puolueet kannattivat, että Suomeen syntyisi semmoiset sosiaali-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

ja terveyspalvelut, jotka vihdoinkin painottavat peruspalveluita, [Vasemmalta: Kyllä!] niitä ensimmäisiä oven avaamisia palveluihin, lähipalveluita. Nyt tämä teidän linjanne, jossa on iso näkemysero keskustan kanssa, tekee edellytykset mahdottomiksi pitää kiinni lähipalveluista — joita muuten kaikki puolueet pitivät tärkeinä vielä hyvinvointivaalien alla.

Mutta sen sijaan, että jankataan nyt näistä miljardeista: Olen luvannut, että keskusta tukee hallitusta oikeissa ja järkevissä kohdin, ja toivon, että sitten vastaavasti, jos me teemme esityksen, tekin suhtautuisitte siihen vakavasti. Ehdotukseni on: Siirtäkää nopeasti Kelan maksamat matkakorvaukset, 300 miljoonan euron potti, osaksi hyvinvointialueiden rahoitusta. Annetaan Kelan jatkossakin maksaa ne, mutta se taksiralli ja tarkoituksenmukaiset lähipalvelut, joita tällä hetkellä maakunnissa tapahtuu... [Puhemies koputtaa] Muuttuisi näkökulma aika paljon, kun se potti ei olisikaan Kelan rahaa vaan samaa hyvinvointialueiden päättäjien ratkaisuvalltaa. [Puhemies koputtaa] Se vaikuttaisi lähipalveluiden säästämiseen. Ministeri Grahn-Laasonen, kannatatteko?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos rakentavasta otteesta, tässä oli hyvin erilainen sävy, että keskusta tuo ehdotuksia pöytään. Mielellämme jatkamme teidän kanssanne keskusteluja erilaisista rakentavista ehdotuksista, joita viime hallituskaudella tehty hallintouudistus nyt tarvitsee jatkukseen, että sote-palvelut oikeasti voisivat parantua, ja siihen hallitusohjelmassa on erittäin paljon edellytyksiä.

Semmoisen yksityiskohdan haluan tuoda tietoon, että helpotusta hyvinvointialueiden tilanteeseen on tulossa jo ensi vuoden alusta, kun korotamme Kela-korvauksia, eli yksityisen hoidon Kela-korvauksia. Se on hyvä askel. Se mahdollistaa nopeampaa hoitopääsyä, se mahdollistaa sen, että hyvinvointialueiden taakkaa pystytään hivenen keventämään, ja ennen kaikkea takaamaan sitä hoitopääsyä perustasolla, joka on oikeasti todella iso ongelma tällä hetkellä. Ihmiset ovat jonoissa ja odottavat pääsyä hoitoon. Edellinen hallitus leikkasi Kela-korvauksia melkein nolliin, ihan minimiin, ja nyt otetaan tässä korjausliike ja korotetaan Kela-korvauksia ihmisille, jotta hoitopääsy vauhdittuu. [Krista Kiurun välihuuto]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys asumistuen leikkaamisesta (Minja Koskela vas)

Suullinen kysymys SKT 9/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kysymys liittyi oikeastaan sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän kysymykseen, tai samaan aihepiiriin. Pahoittelen omaa virhettäni. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Keskustelu

16.40 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa ministeriaitiosta on kuultu, että leikkaaminen on pakko, mutta kun katsomme hallituksen omia päätöksiä, niin näin ei suinkaan ole. Samaan aikaan, kun monien pienituloisten toimeentulo vähenee vuositasolla jopa 2 000 euroa, siellä ministeriaitiossa istuvien henkilöiden verotus kevenee arviolta saman verran. Tämä ei ole oikeudenmukaista. [Suna Kymäläinen: Eikä pakko!]

Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja pääministeri Orpo ja ministeri Grahn-Laasonen väittivät asumistuen valuvan asutossijoittajille. Nyt hallitus on kuitenkin myöntänyt sen, mitä olemme pitkään yrittäneet sanoa, eli että vuokrat eivät laske asumistukea leikkaamalla. Nyt kun tämä seikka on kaikille selvä, kokoomuksesta on jopa ehdotettu, että pienituloiset voisivat itse yrittää tinkiä vuokriaan pienemmiksi. Ajatus markkinavuokrien tinkimisestä on tietenkin pienituloisten arjesta täysin irrallaan, mutta siitä huolimatta [Puhemies koputtaa] ja sen vuoksi kysyisin ministeri Grahn-Laasoselta, millaisia vaikutusarvioita hallitus on tehnyt [Puhemies koputtaa] asumistuen leikkausten vaikutuksista kaikkein pienituloisimpien ihmisten arkeen ja miten voidaan perustella se, että ministerien oma verotus kevenee [Puhemies: Nyt minuutti on kulunut, edustaja Koskela!] arviolta 2 000 euroa vuodessa samalla, kun pienituloisten... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyydän kaikkia huomioimaan nämä puheaikarajat. — Olkaa hyvä, ministeri Grahn-Laasonen.

16.42 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä oli kovin monta kysymystä. Ensinnäkin näistä vaikutusarvioista: Hallituksen esityksessä on laajat vaikutusarviot, ja se perustelu asumistuen säästöille on sama ennen vaaleja ja nyt vaalien jälkeen [Vasemmalta: Eihän ole!] ja myös tässä virkavastuulla tehdyssä vaikutusarviossa. Eli tavoittelemme julkisen talouden tasapainoa ja sitä, [Krista Kiuru: Ei se voi pitää paikkaansa!] että asumisen tuet kohdistuisivat entistä enemmän vähätuloisille, jotka eniten näitä asumistukia tarvitsevat. Ja samoin meidän asuntopolitiikassa ylipäättäänkin on se periaate, että kyetään myös esimerkiksi yhteiskunnan tukemaa vuokra-asuntotuotantoa kohdentamaan enemmän niille ihmisille, jotka ovat eniten tämän tuen tarpeessa. Nämä ovat ne perustelut.

Mitä tulee näihin vuokratasoihin ja muuhun, niin totta kai on niin, että kun asumistukea saadaan pääosin ja tulevaisuudessa vallan vuokra-asumiseen, niin se vuokra menee silloin vuokranantajille. Sitä, onko tällä esityksellä vaikutuksia vuokrien tasoon, ei [Puhemies koputtaa] pystytä tässä esityksessä todistamaan tai näyttämään toteen. Siitä on olemassa VATTin tutkimustietoa eri suuntaan tehdystä muutoksesta. [Puhemies: Nyt minuutti on kulunut, ministeri!] Mutta toivon, että saamme tutkimustietoa myös tämän esityksen vaikutuksista, että tieteentekijät [Puhemies: Ministeri!] tutkivat sen vaikutukset, ja tulen myös edistämään tätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyydän nyt niitä, jotka haluavat tähän kysymykseen liittyen esittää lisäkysymyksen, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

16.43 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En ole yllättynyt siitä, että oikeistohallitus on kylmä, tuhoaa hyvinvointivaltiota, mutta siitä olen yllätynyt ja on aivan vastoin teidän omia perusteluitanne nyt se, mitä te olette tekemässä: 15 000 kotitaloutta on putoamassa toimeentulotuella. Jos ihminen on työtön, jos ihminen on toimeentulotuella, nythän vaan tuki siirtyy taskusta toiseen, mutta kun ihminen on töissä, pienipalkkaisia naisia palvelualoilla, niin te työnnätte heidät toimeentulotuella, jolloin heidän ei kannata tehdä töitä, koska ei jää mitään käteen. Te olette heikentämässä työn kannustimia, ja te olette viemässä nimenomaan pienipalkkaisten työntekijöiden toimeentuloa.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu myös asuntosijoittajista. Kojamon johto totesi, että nyt kun te viette ARAstakin rahaa, niin vuokrat tulevat nousemaan muutaman vuoden päästä asuntopulan vuoksi rajusti ja asuntosijoittajat tulevat rypemään rahassa. Pitääkin kysyä: [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] miten palvelualojen yritykset saavat henkilökuntaa, [Puhemies koputtaa] kun te viette kaikki mahdollisuudet toimia, sekä viette halvat asunnot että viette asumistuen pienipalkkaisilta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.45 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee asuntomarkkinoihin, niin ensinnäkin tässä on aika lailla ylitulkittu siitä, että tapahtuisi joku dramaattinen muutos. Pikemminkin vuokra-asuntoja on tällä hetkellä tarjolla paremmin kuin mitä on ollut aiempina vuosina, [Jussi Saramo: Tällä hetkellä!] ja ensi vuodelle valtiovarainministeriön pohjaesityksessäkin on puolentoista miljardin korotuskilainavaltuus. ARA-asuntojen rakentaminen tulee pääpiirteissään jatkumaan, ei mitään dramaattista muutosta. Hallitusohjelman pohjalta pyritään viemään kustannustehokkaampaan malliin ja ohjaamaan asunnot nimenomaan niille, joista varmasti edustaja Saramokin eniten on huolissaan, eli heille, jotka ovat lähimmässä asunnottomuuden vaarassa tai ovat eniten näiden yhteiskunnan, veronmaksajien rajallisilla varoilla tukemien asuntojen tarpeessa. [Eveliina Heinäluoman välihuuto] Heille pyrimme ohjaamaan entistä selkeämmin ne asunnot, joita yhteiskunta omilla varoillaan tukee.

Tärkeintä tietysti on se, että me saadaan kokonaisuudessaan asuntomarkkinan kustannuksia laskettua, purettua niitä normeja, joita on liikaa rakennettu yhteiskuntaan vuosikymmentenkin varrella, ja sitä työtä teemme rakentamislain korjaussarjan puitteissa ja myöskin rakentamismääräyskokoelman uudistamisen puitteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen kysymys tästä aiheesta, edustaja Koskela, olkaa hyvä.

16.46 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jää edelleenkin epäselväksi, miten hallitus perustelee sen, että ministerien verotus kevenee saman verran kuin pienituloisten toimeentulo heikkenee.

Arvoisa puhemies! Hallituksen asumistukeen kaavailemia leikkauksia on perusteltu työllisyydellä, mutta asiantuntijoiden mukaan vaikutus on päinvastainen. Leikkaukset tulevat pahimmillaan pahentamaan erityisesti pääkaupunkiseudun työvoimapulaa, ja tämä johtuu siitä, että suojaosien poistuessa osa-aikatyön vastaanottaminen vaikeutuu. Lisäksi leikkaukset tulevat pudottamaan yhä useampia ihmisiä toimeentulotuen varaan, jolloin kannustimet ottaa työtä vastaan ovat kaikkein heikoimmat.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Hallitus on toistellut, että kukaan ei saa leikkausten seurauksena joutua kohtuuttomaan tilanteeseen, joten minä kysyisin nyt ministeri Grahn-Laasoselta: Onko kohtuullista, että lähihoitajana työskentelevän yksinhuoltajan ansiotulot ja ansiot voivat pienentyä jopa satoja euroja kuukaudessa? Miten tämä pienituloisimmilta leikkaaminen edesauttaa matala-palkka-alojen työllisyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.47 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen monien tänä syksynä tuomien esitysten yhteisvaikutuksesta hyvin moni ihminen tulee työllistymään, [Juho Eerola: Kun työn verotus kevenee!] eli meidän politiikan tavoitteena on se, että hallituskauden aikana meillä on 100 000 ihmistä työllistä enemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa. Nämä uudistukset tähtäävät pohjoismaiseen työn linjaan eli siihen, että työn tekeminen kannattaa kaikissa tilanteissa ja ihmiset pääsevät esimerkiksi osa-aikatyöloukusta kokoaikatoihin. [Li Anderssonin välihuuto] Pyrimme sekä lisäämään työpaikkojen määrää että sitten niitä mahdollisuuksia työllistyä, ja purkamalla kannustinloukkuja teemme työn tekemisestä kaikissa tilanteissa kannattavampaa. Nämä ovat ne muutokset, joihin pyritään.

Mitä tulee vielä tähän asumistukiuudistuksen kokonaisuuteen, niin se on yksi osa tätä säästökokonaisuutta ja työllisyyskokonaisuutta. Tämän asumistukiuudistuksen sisällä on sekä työllisyyttä lisääviä elementtejä että joitain elementtejä, jotka saattavat heikentää työn kannustimia joissain tilanteissa, mutta kokonaisvaikutuksiltaan tämä ei ole työllisyyttä heikentävä. [Puhemies koputtaa] Ja kun otetaan huomioon kaikki asumisen tukiin kohdistuvat, tänä syksynä annettavat esitykset, niin siinä [Puhemies koputtaa] työllisyysvaikutus jää positiivisen puolelle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys koulukiusaamisesta (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 10/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.49 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Turvallisen lapsuuden ja ehjän nuoruuden turvaaminen on meidän aikuisten ja meidän päättäjien kaikkein tärkein tehtävä. Kuluneella viikolla meistäkin varmasti monet ovat joutuneet lukemaan järkyttäviä uutisia Suomesta siitä, miten meillä on lapsia ja nuoria, jotka joutuvat kokemaan aivan järkyttävää koulukiusaamista ja kouluväkivaltaa. Näin ei saisi olla. Väkivallan kierteitä tulee onnistua katkomaan. Tämä on varmasti kysymys, joka ylittää puoluerajat ja myös hallitus—oppositio-rajat. Kyse on yhteisestä asiasta. Koulu voi ja koulun täytyy kyetä tekemään paljon ennaltaehkäistäkseen kaikkea väkivaltaa ja puuttuakseen siihen, mutta koulua ja koulun ammattilaisia ei saa jättää asiassa yksin. Kaikkein keskeisintä on, että uhria kyetään suojelemaan ja

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

suojaamaan ja että hän saa riittävän avun, tuen, jota hän kuntoutumiseen tarvitsee, ja että kierre väkivallan suhteen saadaan poikki.

Kysyisinkin ministeri Henrikssonilta: millä toimin hallitus nyt lähtee vahvistamaan koulun ja toisaalta keskeisten sote-toimijoiden mahdollisuuksia varmistaa, että Suomessa jokaisen lapsen ja nuoren koulupolku olisi turvallinen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.50 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Virta, erittäin tärkeästä kysymyksestä. Luulen, että me kaikki tässä salissa yhdymme siihen, että meidän kouluissamme ei ketään saisi kiusata. Jokaiselle lapselle kuuluu turvallinen koulupäivä. Jokaisen vanhemmankin vastuu on myötävaikuttaa siihen, että voimme yhdessä luoda sitä turvallisuutta.

Hallitusohjelmassa on erittäin hyviä kirjauksia siitä, miten hallitus tulee tässä toimimaan. Edellinen hallitus ja sitä edellinen hallitus ovat tehneet tällä saralla paljon työtä, ja nyt jatketaan ja vahvistetaan sitä työtä. Meillä on erilaisia malleja, muun muassa tämmöinen Etelä-Karjalan malli, josta voimme ottaa oppia. Ja hallituksella onkin se tahtotila, että otetaan kaikki hyöty irti niistä hyvistä käytänteistä, jotka jo tänä päivänä ovat käytössä eri puolilla Suomea. [Puhemies koputtaa] Tämä on meidän kaikkien asia. Viranomaiset, koulut, vanhemmat, me kaikki saamme tehdä kaikkemme, jotta koulukiusaamiselle saadaan loppu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

16.51 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulut ovat todellakin niitä paikkoja, joissa tavoitetaan suurin osa meidän lapsista. Tällä hetkellä kuitenkin opettajien aikaa valuu todella moneen muuhun asiaan kuin siihen itse opettamiseen ja siihen itse lasten kohtaamiseen, lasten erilaisten haasteellisten tilanteiden käsittelyyn. Kuinka, ministeri Henriksson, aiotte puuttua siihen, että jatkossa kouluissa palataan perusasioiden äärelle, että jokaisella lapsella olisi todellakin turvallista, että jokainen lapsi tulisi kohdatuksi, että aidosti koulut olisivat paikkoja, joissa luodaan hyvää tulevaisuudennäkymää kaikille meidän lapsillemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson.

16.52 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen koulu on edelleen yksi maailman parhaista. Tästä meidän pitää pitää huolta myös tulevaisuudessa. Ja sen takia, että me tiedetään, että varhaiskasvatuksen, hyvän koulutuksen päämäärä on se, että Suomi kansakuntana pärjää, että jokainen yksilö Suomessa pärjää, hallitus panostaa nyt perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Ja niin kuin edustaja Ohisalo hyvin otti esille, on kyse siitä, että nyt hallitus haluaa vielä vahvistaa sitä työtä, mitä ollaan jo edellisellä hallituskaudella aloitettu: tuetaan oppilaita enemmän, annetaan lisää rahaa, myös niin kutsuttua tasa-arvorahaa kouluille — se on tulossa myös budjettiriihessä nyt ensi viikolla esille — niin että ne koulut, jotka sijaitsevat esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

sosioekonomisesti [Puhemies koputtaa] haastavammilla alueilla, saavat lisää rahaa [Puhemies koputtaa] niin, että ne voivat myös palkata lisää henkilökuntaa.

3.6. Suullinen kysymys lasten ja nuorten väkivallasta (Marko Kilpi kok)

Suullinen kysymys SKT 11/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Kokoomuksen, perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien kysymys liittyy samaan aihepiiriin. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Ollaan erittäin tärkeän asian äärellä. Edellisellä hallituskaudellahan nostettiin lukemattomia kertoja esille nimenomaan lasten ja nuorten väkivaltainen käytös, katujengit ja varsinkin kouluväkivalta. Toimenpiteitä vaadittiin, ja ratkaisujakin esitettiin oikein sormella osoittaen, ja kuten huomataan, tilanne on vaan huonontunut. Erikoisinta lienee tässä se, että Koskelankaan traaginen tapaus, jossa poikaporukka tappoi koulukaverinsa, ei riittänyt tässä herättämään. Mutta en väitä, että nämä epäonnistumiset olisivat pelkästään edellisen hallituksen syytä, ei tässä syyllisiä kaivata vaan ratkaisuja ja toimenpiteitä. Tämä on monimutkainen, vaikea ongelma, joka vaatii laajaa yhteistyötä, jossa pitää olla kaikkien mukana — varsinkin kotien.

Arvoisa puhemies! Halusin kysyä nyt hallitukselta — nythän on uusi aika, nyt on uusi hallitus — millä tavalla muutkin kuin vain koulu saadaan mukaan tähän yhteiseen, todella vaikeaan, vakavaan ongelmaan [Puhemies koputtaa] ja varsinkin ne kodit siellä hoitamaan tätä asiaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.55 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä puheenvuorossa oli erittäin tärkeä sanoma. Se oli nimenomaan se, että jos ajatellaan lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa, oli se sitten lasten välillä tai aikuisen suunnalta lapseen kohdistuvaa raakaa väkivaltaa, jota valitettavasti joudumme uutisista todistamaan ja joka on joidenkin lasten elämässä arkipäivää... Nämä asiat, myöskin tämä poikkihallinnollinen työ, kuuluvat meidän tontille sosiaali- ja terveysministeriössä, ja meillä on edelliseltä hallitukselta periytynyt toimintaohjelma Väkivallaton lapsuus, ja tulemme viemään sitä eteenpäin ja myös päivittämään sitä ja täydentämään niillä toimilla, joita merkittävästi tuotiin hallitusohjelmaan. Meillä on erittäin vahva ohjelma siihen, että puutumme moniammatillisella yhteistyöllä — tarvitaan kodit, tarvitaan koulut, tarvitaan poliisit, tarvitaan Ankkuri-tiimit, moniammatillisesti koko sosiaali- ja terveyssektori, koko meidän yhteiskunta lähettämään sitä viestiä, että meillä ei ole kerta kaikkiaan minkäänlaisia sijaa tässä yhteiskunnassa lapsiin kohdistuvalle väkivallalle. Kun näitä tilanteita tulee, ja lasten välillä myöskin tulee, niin siinä se kasvatus ja aikuisen vastuu korostuu. [Marko Kilpi: Kiitos!]

3.7. Suullinen kysymys kouluväkivallasta (Sara Seppänen ps)

Suullinen kysymys SKT 12/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla olemme todellakin kuulleet huolestuttavia uutisia siitä, kuinka eräässä koulussa oppilaat eivät ole menneet kouluun, koska heidän turvallisuuttaan ja koskemattomuuttaan ei ole voitu siellä taata. Tämänkaltaisia tapauksia on jo hälyttävän paljon, ja jopa viikoittain kouluissa takavarikoidaan teräaseita, lyömäaseita ja erilaisia välineitä, joilla aiheutetaan toisille ihmisille vahinkoa.

Väkivalta ja sen uhka koskettaa jo yli puolta opettajista. Iso osa opettajista harkitsee tällä hetkellä alan vaihtoa, ja rehtoreille tehdyn kyselyn mukaan väkivaltaa on kouluissa koko ajan enemmän. Väkivallan kasvu on ollut selkeää jo vuodesta 2019 saakka. Suomella ei ole varaa menettää hyviä opettajia tai lasten turvallista koulupolkua. [Puhemies: Kysymys?]

Arvoisa ministeri Henriksson, [Puhemies koputtaa] kysynkin nyt teiltä: mitä konkreettisia toimia ministeriönne tekee, jotta kouluihin palautetaan työrauha opettajille ja oppilaille, ja tarvitaanko joitain uusia keinoja, kun vanhat eivät tepsivät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Henriksson.

16.57 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja varmasti tietää, hallitusohjelmassa on toimenpiteitä, joihinkin hallitus nyt on myös ryhtymässä. Kouluväkivalta on äärettömän vakava, vakava asia, ja meillä ei pitäisi tietenkään missään koulussa sallia sitä, että väkivaltaa esiintyy — sille pitää olla täydellinen nollatoleranssi. Sen takia juuri ne parhaimmat käytännöt, jotka ovat eri puolilla Suomea käytössä... Esimerkiksi Etelä-Karjalan mallissa toimitaan niin, että se, joka on aiheuttanut väkivaltaa, ilmoitetaan poliisille ja yhdessä poliisin, tekijän ja uhrin kanssa, koulun tahojen kanssa, lastensuojelun kanssa ja vanhempien kanssa istutaan alas ja mietitään, miksi tämä on tapahtunut ja miten tämä saadaan loppumaan. Näin toimien me pystymme pääsemään eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Haluan edelleen painottaa sitä, että tämä on koko yhteiskunnan asia — ei ainoastaan koulujen ja opettajien, vaan se on kotien ja meidän kaikkien asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.58 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kouluterveyskyselystä nähdään, että kiusaamisen ja kouluväkivallan kokemukset ovat kääntyneet nousuun. Ne olivat jo jonkun aikaa laskussa, mutta nyt ne ovat nousseet. Lähes 10 prosenttia lapsista ja nuorista kokee viikoittain kiusaamista ja väkivaltaa. Yksinäisyyden kokemuksia on pojista 9 prosentilla, tytöistä 21 prosentilla. Harrastustoiminta on yksi mahdollisuus tarttua tähän yksinäisyyteen, löytää nuorille se seura ja kaveripiiri, jos sitä ei koulusta löydy, tai nuorisotyö — kuntien nuorisotyö tai järjestöjen nuorisotyö. Nämä keinot voivat auttaa tässä. Ha-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

luankin kysyä hallitukselta: miten tähän sopii se, että hallitus on tässä tilanteessa leikkaamassa nuorisotyöstä kolme miljoonaa euroa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

16.59 Liikunta-, urheilu-, ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Kiitos hyvästä kysymyksestä. On hyvä myös sanoa ääneen, että suurin osa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin. He pärjäävät hyvin koulussa, he harrastavat ja saavat sitä tukea, mitä he tarvitsevat, mutta tätä polarisoitumista tapahtuu myös nuorten keskuudessa, ja tämä on tietysti vakava asia. Tässä on tietysti tärkeää muistaa, että näillä nuorilla on mielenterveysongelmia, voi olla päihdeongelmia. Tarvitaan lisää turvallisia aikuisia heidän arkipäiväänsä. Nämä nuoret tarvitsevat erilaisia palveluita, ja just sen takia panostetaan myös terapiatakuuseen, panostetaan Ankkuri-toimintaan ja panostetaan myös etsivään nuorisotyöhön ja nuorisotyöpajatoimintaan. Siellä on se ammattitaito, ja sitä kautta myös pystymme auttamaan näitä nuoria.

3.8. Suullinen kysymys lastensuojelun kokonaisuudistuksesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 13/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Viimeinen kysymys tähän aihepiiriin liittyen. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Erityisen huolestuttavaa on, että alle 15-vuotiaiden pahoinpitelyrikosten ja ryöstörikosten määrä on tämän vuoden aikana kasvanut 60 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Alle 15-vuotiaathan eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa, mutta heistä tehdään lastensuojeluilmoitus. Mutta nämä lastensuojelun keinot tällä hetkellä ovat monissa tilanteissa heikot, ja tätä keinovalikoimaa tulisiikin kehittää niin, että myös alle 15-vuotias ymmärtää, että vääristä teoista tulee seuraamuksia. Kysynkin ministeriltä: missä vaiheessa hallituksella on tämä lastensuojelun kokonaisuudistuksen valmistelu, joka on meillä hallitusohjelmassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

17.02 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastuuministeri Kaisa Juuso ei ole tänään kyselytunnilla, on muissa virkatehtävissä, mutta lastensuojelulain kokonaisuudistus on vahvasti hallituksen ohjelmassa. Se on erittäin tärkeä laki uudistaa, me tarvitaan kokonaisuudistus, koska on niin monta ongelmaa. Siihen on vuosien saatossa tehty lukemattomia erillisuudistuksia, jolloin siitä on tullut vaikea jopa ammattilaisten soveltaa.

Lastensuojelutyö on tekijöilleen erittäin kuormittavaa. Se on meidän yhteiskunnan, hyvinvointiyhteiskunnan ytimessä oleva lainsäädäntö, siis kaikkein heikoimmassa asemassa olevista puhutaan, kun puhutaan niistä lapsista ja nuorista, jotka tarvitsevat lastensuojelun

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

palveluita. Tämän lastensuojelulain kokonaisuudistusta tullaan tällä kaudella viemään eteenpäin ja toteuttamaan se, ja se on tärkeä, siis todella tärkeä sydämenasia Orpon hallitukselle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Ilmoituksia

4.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 13.9.2023 antanut hallituksen esitykset HE 12-14/2023 vp.

4.2. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsen-ten sidonnaisuuksista (Adlercreutz, Rantanen, Bergqvist ja Ikonen) VN 4/2023 vp.

5. Ilmastovuosikertomus 2023

Kertomus K 17/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu alkaa. Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse on siis valtioneuvoston eduskunnalle antamasta vuoden 2023 ilmastovuosikertomuksesta. Kertomus on annettu valtioneuvostosta heinäkuussa ja koskee siis tilannetta siten kuin ilmastopolitiikan toimeenpano keväällä 2023 oli.

Ilmastovuosikertomuksesta on siis säädetty ilmastolaissa, ja kertomus annetaan eduskunnalle vuosittain. Tarkoitus on antaa eduskunnalle ja yleisölle mahdollisuus käydä keskustelua ilmastopolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä tuoreen tiedon pohjalta. Vuosikertomuksessa raportoidaan tiedot päästö- ja nielukehityksestä, lisäksi arvioidaan toimien riittävyttä seuraavan 15 vuoden ajalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ilmastovuosikertomus on annettu eduskunnalle vuodesta 2019 lähtien.

Kaiken kaikkiaan taakanjakosektorin yhteenlasketut päästöt vähentyivät noin viidenneksen verrattuna vuoteen 2005, ja päästökaupparektorilla päästöt ovat vastaavasti vähen-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

tyneet yli 40 prosenttia verrattuna vuoteen 2005. Vuonna 2022 kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria laskivat neljä prosenttia. Aiempaan, edelliseen vuoteen verrattuna päästöt siis vähenivät erityisesti päästökauppa-sektorilla, johon sisältyvät teollisuus- ja energiantuotantolaitosten päästöt. Taustalla oli maakaasun kulutuksen puolittuminen edellisestä vuodesta. Niihin vaikuttivat korkea hinta ja tuonnin loppuminen Venäjältä. Myös taakanjakosektorin päästöt laskivat vuonna 2022, ja ne ovat pysyneet Suomelle EU-tasolla asetettujen kiintiöiden puitteissa. Taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöt ovat toki vähentyneet hitaammin kuin päästökauppa-sektorin päästöt. Tärkeimmät taakanjakosektorin päästölähteet ovat siis liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet ja jätteiden käsittely.

Maankäyttösektori oli vuonna 2022 jälleen nettonielu. Sektorin kääntymiseen edellisvuoden pienestä nettopäästöstä nettonieluksi vaikutti edellisvuotta pienemmät hakkuumäärät. Arvio maankäyttösektorin nettonielun tai nettopäästöjen suuruudesta tarkentuu tosin seuraavassa päästöjulkistuksessa joulukuussa. Tällöin tarkentuu myös, oliko sektori nettonielu vai nettopäästölähde tarkennettujen lukujen perusteella vuonna 2022. Tämän hetken arvioiden mukaan päästövähennystahti on jo linjassa kansallisen ilmastolain 60 prosentin päästövähennystavoitteen kanssa vuodelle 2030. Kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen vuodelle 2035 saavuttaminen edellyttää lisätoimia erityisesti maankäyttösektorilla sekä muillakin sektoreilla. Ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, että Suomi ei tule saavuttamaan EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita maankäyttösektorin nielutasosta ilman yksiköiden ostoa muista jäsenmaista.

Ilmastovuosikertomuksessa tarkastellaan myös ilmastomuutokseen sopeutumista ja siihen liittyviä toimia. Vuonna 2022 valmistunut kansallinen sopeutumissuunnitelma vuodelle 2030 edistää Suomen varautumista ja sopeutumista ilmastolain mukaisesti. Ilmastovuosikertomus tarjoaa myös katsauksia ilmastopolitiikan erityisteemoista, kuten kulutusperäisten päästöjen kehityksestä sekä kuntien ja alueiden ilmastotyöstä. Lisäksi vuosikertomukseen sisällytetään vakioelementtien lisäksi vaihtuvia teemoja, esimerkiksi tietojen saatavuuden ja teeman ajankohdan perusteella. Tänä vuonna vaihtuvina teemoina on käsitelty erityisesti vapaaehtoisia hiilimarkkinoita ja ilmastopolitiikan vuoropuhelun vahvistamista.

Tämän vuoden vuosikertomuksessa on siis käsitelty toimeenpanon tilannetta niin kuin se on ollut keväällä 2023, eli näin ollen tämän vuoden vuosikertomuksessa ei ole otettu huomioon uuden hallitusohjelman linjauksia muutoin kuin kuvaamalla hallitusohjelman ilmastopoliittisia linjauksia lyhyesti luvussa 2.1.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.08 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä ilmastovuosikertomus on tärkeä väline eduskunnalle seurata ilmastopolitiikkamme toimivuutta. Joillakin osa-alueilla olemme onnistuneet, kuten energiatuotannon ja lämmityksen päästövähennyksessä, mutta useimmilla osa-alueilla tarvitsemme lisää toimia ja vanhojen tehostamista. Tässä ilmastovuosikertomuksessa viesti on selvä: Suomi ei tule saavuttamaan hiilineutraalisuustavoitteita ilman merkittäviä lisätoimia. On hälyttävää, että Suomen päästöjen kehitys on hidastumassa samalla, kun hiilinielut ovat romahtaneet.

Arvoisa puhemies! Suomen päästöjen tulisi olla suunnitelmamme mukaan 21 megatonia hiilidioksidiekvivalenttia vuonna 2035. Nykyisillä ja suunnitelluilla toimilla voimme

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

parhaimmillaan päästä 23 megatonniin. Näiden päästöjen vastinparina tarvitaan vahvat hiilinielut, ja nyt ne ovat hädin tuskin positiiviset.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastopolitiikan suurin kompastuskivi on liikenteen päästöt. Liikenteen päästöjen laskukehitys on ainakin hetkellisesti pysähtynyt, ja hallituksen päätöksillä niitä jopa tullaan kasvattamaan. Liikenteen päästöt pitää saada laskuun vähentämällä fossiilisia polttoaineita, suosimalla vähäpäästöisiä käyttövoimia ja niiden infrastruktuuria, vähentämällä liikkumisen tarvetta ja lisäämällä joukkoliikennettä sekä kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta, mutta hallitus ajaa politiikassaan täysin päinvastaiseen suuntaan. Nyt ollaan lisäämässä fossiilisia polttoaineita ja leikkaamassa joukkoliikenteeltä, kävelyiltä ja pyöräilyltä.

Arvoisa puhemies! On sekä viljelijän että ilmaston kannalta valitettavaa, että hallitus ei näytä myöskään tarttuvan maatalouden ekologiseen rakennemuutokseen, joka varmuudella on edessä joka tapauksessa. Olisi kaikkien kannalta reilua tuoda päästövähennyksiin kannustavat rakenteet, jotka ohjaisivat turvepeltojen käytön vähentämiseen ja viljelytapojen muuttamiseen ja kasviperäisen ruoantuotannon lisäämiseen. Tämä hyödyttäisi samalla niin pienvesiä kuin Itämerenkin. Yhdessä tieliikenne ja maatalous vastaavat noin 35 prosenttia Suomen kaikista päästöistä.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikkaa ei myöskään tehdä tietenkään tyhjiössä. Se heijastuu aina muihin politiikan sektoreihin. Siksi meidän kannattaa ottaa käyttöön ne kaikista tehokkaimmat ja taloudellisimmat keinot, jotka hyödyttävät myös suomalaisia yrityksiä ja tukevat ihmisten hyvinvointia. Erityisesti meidän tulee ottaa ilmastopolitiikan rinnalle yhä tiiviimmin luontopolitiikka. Luontokato on ilmaston lämpenemisen lisäksi toinen ja yhtä merkittävä, ympäristöämme ja luonnon ekosysteemeitä horjuttava ilmiö. Koska molemmat tulee ratkaista, kannattaa niitä ratkaista samoilla keinoilla — ei ainakaan toista tavoitetta vaikeuttaen, ja tämä onkin hallituksen ilmastopolitiikan yksi suurimmista heikkouksista.

Siinä missä me tarvitsemme lisää uusiutuvaa energiaa tehdäksemme teollisuudesta vähähiilisen — ja olemmekin tässä jo hyvässä vauhdissa — tulisi yhtä aikaa panostaa energian säästämiseen ja kulutuksen hillitsemiseen. Osa hallituksen energialinjauksista on jopa ilmastokatoa kiihdyttäviä, esimerkiksi vesivoima. Vesivoima on aina vahingollista jokiluonnon ja vaelluskalojen kannalta. Ne tarvitsisivat elvyttäviä politiikkatoimia, ei heikentämistä, jota hallitusohjelman kirjaus uudesta vesivoimasta tarkoittaisi.

No, metsäpolitiikassa on hallituksella suuret ilmasto- ja luontopuutteet. Hallitus suunnittelee jopa kasvattavansa Suomen metsien hakkuita, vaikka tutkijoiden viesti on yksiselitteinen: nopein ja tehokkain tapa kasvattaa hiilinieluja on vähentää hakkuita. Pienemmät hakkuumäärät elvyttäisivät myös metsäluontoa, jossa jopa joka yhdeksäs laji on uhanalainen.

Arvoisa puhemies! Hallitus laittaa vauhtia teknisiin hiilinieluihin ja hiilen talteenottoon. Hyvä, me tarvitaan tekniset hiilinielut osaksi Suomen ilmastopolitiikkaa. Kiitos, että olette kiihdyttämässä niiden käyttöönottoa ja niiden teknologista kehitystä ja myös Suomen yritysten mahdollisuuksia viedä uutta teknologiaa ulkomaille ja olla siinä mielessä koamme suurempi. Tätä samaa kunnianhimoa me nyt tarvitsemme myös maaperän ja metsien hiilinielujen kasvattamiseen ja päästöjen vähentämiseen kaikilla sektoreilla. YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Volker Türk totesi eilen: ”Ilmastomuutoksen synkästä tulevaisuudesta ei tarvitse enää antaa varoituksia, sillä ilmastodystopia on jo täyttä todellisuutta.”

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Toivon syvästi, että Suomi pitää paikkansa ilmastosta vastuuta kantavana suunnannäyttäjänä, vaikkei se olekaan helppo tie. Emmehän halua menettää meille tärkeätä ja meidän yrityksillemme tärkeätä Suomi-brändiä ilmastoedelläkävijänä. Siksi me tarvitsemme lisätoimia, ja niitä me odotamme hallitukselta nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

17.14 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kun nyt käsittelemme ilmastovuosikertomusta, niin me käsittelemme yhteistä asiaa. Me puhumme siitä, millä toimin Suomi torjuu tai jättää torjumatta ilmastomuutosta, joka on aikamme suurimpia turvallisuushuhtia. Kestävää turvallisuutta kun ei ole mahdollista rakentaa ympäristötuhojen maailmassa. Ja meistä varmasti kaikki haluavat tehdä ahkerasti työtä sen eteen, että meidän lapsilla ja heidänkin lapsillaan olisi valoisa, turvallinen tulevaisuus. Tähän vedoten toteankin, että tämän ilmastovuosikertomuksen viesti on selvä. Tärkeintä on, että nyt pitää uskaltaa toimia. On oltava rohkeutta tehdä tarvittavia toimia kaikilla sektoreilla. Ei ole enää varaa valita vain kivat ja helpot keinot, vaan tarvitsemme kaikki keinot ilmastomuutoksen torjuntaan. Ei siis riitä, arvon hallitus, että sitoudutte puheissa ilmastotavoitteisiin, vaan tarvitaan toimia, jotta lupaukset lunastetaan.

Vetoankin ministeri Mykkäseen ja vetoan Orpon hallitukseen, että todella ryhdytte sanoista tekoihin kaikessa ilmastotyössä, myös sellaisissa, joilta vielä hallitusohjelman kuniista sanoista huolimatta puuttuu todellisuudessa suunnitelmat ja resurssit. Sillä keinoja, niitä kyllä on. Te voitte valita teidän nielujen pelastuspaketin, te voitte valita uudistaa maataloutta, te voitte valita vähentää liikenteen päästöjä ja te voitte esimerkiksi vastata työvoimapulaan vihreän siirtymän mahdollistamiseksi.

Kysymys vain on: riittääkö poliittista tahtotilaa? Sillä nyt todella tarvitaan uskottava, toteutuskelpoinen suunnitelma hiilinielujen pelastamiseksi, aivan kuten lukuisat ja lukuisat asiantuntijatkin vetoavat. Teillä on nyt mahdollisuus kasvattaa suomalaisten metsien ja maaperien hiilinieluja. Nyt on paikka käyttää valtaa, lunastaa lupaukset ja varmistaa, että Suomi toimii. On hyvä, että hallitus on tarttumassa hiilidioksidin talteenottoon ja teknisiin hiilinieluihin, sillä niitä todella tarvitaan. Mutta samaan aikaan on myönnettävä, että ne eivät yksinään riitä. Mikäli metsien ja maaperän hiilinielua ei saada kasvuun, se on katastrofaalinen isku ilmastotyölle mutta myös suomalaiselle luonnolle ja Suomen taloudelle. Ilman uskottavaa suunnitelmaa voimme olla varmoja, että joudumme maksamaan suuria laskuja. Arvon hallitus, siis suuria summia, euroja siitä, että rikomme yhdessä sovittuja eurooppalaisia sääntöjä.

Pyydän, älkää siis luovuttako hiilinielujen osalta, vaan tehkää rohkeasti toimia ja riittävästi toimia. Luokaa uusia mahdollisuuksia ja uudenlaisia markkinoita hiilensidonnalle. Jos metsiin ei panosteta, maksamme todella ne omat rahamme maamme, oman ilmastotyömme ja suomalaisten metsänomistajien sijaan jonnekin muualle rajojemme ulkopuolelle. Siinä ei ole mitään järkeä. Hiilinielujen pelastaminen hyödyttää planeettamme lisäksi sitä Suomen taloutta ja suomalaisia metsänomistajia.

Arvon hallitus, toteuttakaa uudistuksia maatalouteen, uudistuksia, jotka tukevat maatalouden päästöjen vähentämistä ja lisäävät suomalaisen maatalouden kannattavuutta. Maatalouden päästöjen heikko kehitys ei ole suomalaisten viljelijöiden vika, ja heitä me emme voi jättää tässä asiassa yksin. Suomi tarvitsee maatalouden tukirakenteen, joka todella kannustaa ja myös palkitsee niistä toimintatavoista, jotka vähentävät päästöjä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Ja hyvä hallitus, ottakaa uusi suunta suhteessanne liikenteen päästöjen vähentämiseen. Harkitkaa vielä, onko todella tarpeen tehdä kalliit ja tehottomat tukitoimet, joilla lisätään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Se on myös markkinatalouden vastaista, jonka olettaisinkin kokoomusjohtoisen hallituksen tiedostavan. Peruuttakaa siis leikkaukset joukkoliikenteeseen, panostakaa lisää kävelyyn ja pyöräilyyn, älkää leikatko puhtaimmilta vaihtoehtoilta, kuten sähköautoilun edellytyksiltä, vaan varmistakaa, että tulevaisuudessa yhä useammalla suomalaisella olisi mahdollisuus valita kestävämpi ja myös tulevaisuudessa edullisempi liikkumismuoto.

Arvoisa puhemies! Me todella haluamme, että Suomi on vihreän siirtymän kärkimaa. Se on taloutemme suurin mahdollisuus, ja se on ilmaston kannalta kriittisen tärkeää. Vetoan, että hallitus nyt varmistaa, että meillä on niitä tekijöitä toteuttamaan sitä siirtymään. Niistä investoinneista kun ei ole mitään hyötyä, jollei ole osaavia ammattilaisia sitä toteuttamaan. Meillä on Suomessa vahva etu, että meillä on vahva maaseutu, jolla on paljon ihmisiä, jotka ovat sitoutuneet siellä asumiseen ja jotka voivat tätä toteuttaa, mutta osaamisesta on pidettävä huolta. Ja älkää sulkeko työkalupakista työperäistä maahanmuuttoa. Me tarvitsemme sitäkin, jotta tämä siirtymä voi Suomessa osaajien kautta toteutua. Olkaa myös tarkkana sen suhteen, miten ilmastorahaston lakkauttaminen vaikuttaa Suomen vihreään siirtymään. Miettikää, miten valtion panostuksia keskitetään nimenomaan vihreään siirtymään kaikkein tehokkaimmin.

Ja vetoan erityisesti kokoomukseen. Lunastakaa antamanne lupaus siitä, että Suomi todella tulee olemaan hiilineutraali vuonna 2035. Meiltä vihreiltä te kyllä saatte kaiken tuen ilmastotyöhön, joka toteutetaan tavalla, joka ei käännä samaan aikaan selkäänsä luonnolle. Meiltä saatte varmasti tuen ja sparrausta siihen, miten ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Mutta samaan aikaan me vihreät tulemme kyllä taatusti oppositiosta seuraamaan sekä pitämään ääntä yhdessä asiantuntijoiden ja kansalaisten kanssa sen puolesta, että Suomi todella ottaa ilmastokriisin torjumisen vakavasti ja tekee kaiken voitavansa sen eteen, että lapsillamme voi olla ehjä tulevaisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

17.20 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Rankkasateet ja lisääntyvät tulvat, paahtavat helleaallot ja lumikaaokset — tämä ei ole pelottelua, tämä on todellisuutta yhä useammalle ihmiselle myös Suomessa. Ilmasto kuumenee, ja se näkyy ympärillämme erilaisina sään ääri-ilmiöinä. Kyse on elinolosuhteistamme, meidän mutta ennen kaikkea tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksista. Ilmastokriisi ja luontokato ovat jo synnyttäneet kehityskulkuja, joiden katkaiseminen vaatii vuosien ja vuosikymmenten mittaisen työn. Siksi tarvitsemme ylivaalikautisia suunnitelmia ja tavoitteita, jotka varmistavat, että Suomen ilmastopolitiikka jatkuu määrätietoisena hallitusten vaihtuessa.

Ilmastolaki on Suomen ilmastotyön perusta, ja sen avulla varmistetaan, että hiilineutraaliustavoite 2035 säilyy ja ilmastotyö jatkuu vaalikausien yli. Ilmastovuosikertomukset ovat keskeinen työkalu Suomen ilmastotyön seuraamiselle. Ilmastovuosikertomuksen viesti on selvä: meidän on aktiivisesti vähennettävä päästöjämme kaikilla sektoreilla sekä kasvatettava romahtaneita hiilinielujamme, jotta saavutamme päästövähennystavoitteemme. Tämänhetkiset toimet useilla yhteiskunnan sektoreilla eivät ole lähimainkaan riittäviä, vaikka oikeaan suuntaan onkin menty.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä olen äärimmäisen huolissani siitä, ettei tämä ilmasto-
vuosikertomuksen, kuten ei myöskään asiantuntijoiden ja tiedeyhteisön, viesti näy päämi-
nisteri Petteri Orpon hallituksen politiikassa. Riittäviä, konkreettisia keinoja hiilineutraali-
ustavoitteen saavuttamiseksi ei hallitusohjelmasta löydy. Hallitus ei esimerkiksi ohjelman-
sa perusteella suhtaudu riittävällä vakavuudella hiilinielujen tilanteeseen, joka on erittäin
kriittinen. Vuonna 2035 Suomen päästöjen ja nielujen pitäisi olla yhtä suuret niin, että net-
topäästöt ovat nolla. Nykyisillä toimilla tähän ei todennäköisesti olla pääsemässä.

Suomi on nyt suuressa vaarassa rikkoa EU:n LULUCF-velvoitteitaan. Ja nyt joku var-
masti kysyy, että mitä väliä EU-velvoitteilla on tai miksi Suomi ei vain neuvottele parem-
pia ehtoja itselleen. No, pahimmassa tapauksessa joudumme ostamaan nieluyksiköitä
muilta EU-mailta jopa miljardeilla euroilla, jos emme ota näitä velvoitteita tosissamme.

Hallitusohjelmassa luotetaan liikaa hiilen tekniseen sidontaan ja varastointiin. Vaikka se
tulee olemaan tulevaisuudessa välttämätöntä, tutkijoiden mukaan sillä ei voida korvata hii-
linieluja. Ilmastopaneeli on esittänyt hiilinielujen vahvistamiseksi muun muassa hakkui-
den vähentämistä, turvepeltojen vettämistä ja ennallistamista sekä maankäytön muutos-
maksun käyttöönottoa. Vihreät ovat ajaneet kaikkia näitä tavoitteita aktiivisesti ja tulevat
tekemään niin jatkossakin. On surullista, että Orpon hallitus tavoittelee pikemminkin hak-
kuumäärien kasvattamista kuin rajoittamista. Maankäytön muutosmaksun käyttöön otta-
misessakin hallitus vitkuttelee. Selvitykset on tehty jo viime hallituskaudella, ja nyt olisi
aika panna toimeksi.

Arvoisa puhemies! Fossiilisten polttoaineiden käyttö sähkön ja lämmön tuotannossa on
laskenut edelleen, mikä on erittäin hyvä. Siksi hallitukselta kaivattaisiin nyt toimia ennen
kaikkea muilla sektoreilla. Ilmastovuosikertomuksen mukaan taakanjakosektorin suurim-
pien päästölähteiden, liikenteen ja maatalouden, päästöt pysyivät lähes edellisvuoden ta-
solla. Näillä sektoreilla tarvitaan siis kunnianhimoisia toimia. Orpon hallitus kuitenkin li-
sää politiikallaan liikenteen päästöjä ja on täysin luopunut maatalouden päästövähennysta-
voitteista. Hallitus esimerkiksi vesittää puhtaaseen liikenteeseen siirtymistä heikentämällä
jakeluvetoa usein eri tavoin. Maataloutta hallitus ei ole aikeissa uudistaa kestävä-
mpään suuntaan, vaikka siihen olisi varmasti nyt tuhannen taalan paikka, vähintään. Juuri
viime kaudella käyttöön otettu maataloussektorin päästövähennystavoite on hylätty, eikä
maatalouden päästöjen vähentämiseksi ole hallitusohjelmassa juuri uskottavia toimia.

Vihreät ovat koko ajan olleet valmiita vähentämään kunnianhimoisesti liikenteen ja
maatalouden päästöjä ja tuoneet esiin ratkaisuja, joilla se olisi mahdollista tehdä oikeuden-
mukaisesti.

Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista
seurataan vuosittain hallituksen ilmastokertomuksen käsittelyn yhteydessä. Vuosikerto-
muksen viestit tulisi kuitenkin ottaa nykyisessäkin hallituksessa vakavasti. Tämänhetki-
nen ilmastopolitiikan suunta vaikuttaa monella sektorilla olevan pikemminkin taakse- kuin
eteenpäin. Samalla edustaja Pitkon esille nostama luonnonsuojelu, sen määrärahojen hei-
kentäminen kolmanneksella, on sidoksissa tähän kokonaisuuteen. Toivon todella, että
suunta näissä molemmissa kääntyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

17.25 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomessa on vuodesta 2015 ollut voimassa
täysin turha ilmastolaki. Siihen kirjatut vaatimukset teetättävät joka vuosi ympäristöminis-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

teriöllä ja eduskunnalla aikaa vievää työtä. Itse asiassa joka vuosi työmäärä kasvaa. Kertomusta monipuolistetaan lain vaatimustenkin yli edellisen vuoden kertomukseen annettujen ehdotusten perusteella. Jos saisin yksin päättää, koko ilmastolaki joutaisi romukoppaan.

Yksi niistä toimista, joita ilmastolaki vaatii, on, että valtioneuvosto toimittaa joka vuosi eduskunnalle ilmastovuosikertomuksen. Siksi joudumme tänään käsittelemään tätä vuoden 2023 kertomusta. Kertomusta lukiessa on tärkeä tietää, että se koskee vuosien 2021 ja 2022 tietoja eli Marinin hallituksen aikaa.

Kertomuksessa kuvaillaan muun muassa, miten hienosti Suomi on jälleen onnistunut vähentämään päästöjään. Mutta sitä kertomus ei kerro, että vähennykset ovat merkinneet kansalaisille lisäkustannuksia, eikä sitä, että ilmastomuutoksesta saarnaaminen on aiheuttanut erityisesti nuorille ilmastoahdistusta, eikä sitä, että ihmisten aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen osuus kaikista hiilidioksidipäästöistä on vain viisi prosenttia ja niistä viidestä prosentista Suomen osuus on vain noin tuhannesosa. Eli Suomen päästötavoitteilla ei ole mitään käytännön merkitystä koko maapallon ilmaston kannalta. Suomen ilmastonpelas-tushulluus on ollut siis oikeasti vain hyvän esimerkin näyttämistä ja sitä niin sanottua hy-veposeerausta.

Mutta nykyinen hallitus ja perussuomalaiset eivät ole lämmenneet sille ajatukselle, että päästöt tulee nollata hinnalla millä hyvänsä. Nyt ilmastopolitiikkaan on saatu mukaan realismia. Siksi hallitusohjelmaan on kirjattu, että tavoitteisiin pyritään vastaamaan siten, etteivät arjen kustannukset nouse tai kilpailukyky heikkene. Pelkän vähennyksiin keskittymisen sijaan hallitus haluaa edistää toimia, joilla parannetaan yhteiskunnan kykyä sopeutua erilaisiin ilmaston pieniin muutoksiin. Tästä suhtautumisesta on enemmän käytännön hyötyä myös omille kansalaisillemme.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä tarkentaa, että ilmastotoimet ja luontomme suojelu ovat toisistaan erillisiä asioita. Suomen luontoa ja ympäristöä tulee varjella ja suojella suurella sydämellä ja myös viisaudella muun muassa kaivosteollisuuden jätteiltä ja muilta ympäristöämme saastuttavilta päästöiltä. Suomen metsät, vedet ja kaivannaiset ovat kansallisomaisuuttamme. Veto-oikeus niihin tulee olla meillä, Suomella, ei EU:lla. — Kiitos. [Suosionosoituksia yleisölehteriltä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Eduskunnassa ei suvaita taputtamista sen enem-pää permannolta kuin lehteriltäkään. Kiitos. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä. [Krista Mikkonen: Onko meillä debattia ollenkaan?]

17.29 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään valtioneuvoston il-mastovuosikertomusta vuodelta 2023. Tämä ilmastolain edellyttämä vuosikertomus on jär-jestyksessään jo viides kertomus laatuaan. On hyvä havaita, että vuosikertomuksessa tar-kastellaan ilmastopolitiikan toimeenpanoa viime kevään tilanteessa. Siten esimerkiksi pää-ministeri Orpon hallituksen ilmastopolitiikka ja hallitusohjelman linjaukset eivät ole vielä mukana kertomuksen tarkastelussa.

Ilmastovuosikertomus on hyvin tärkeä työkalu sen arvioimisessa, miten Suomen pääs-tökehityksessä on edistytty ja miten ilmastopolitiikalle asetettuja tavoitteita on saavutettu. Suomen ilmastolain mukaan kansallisia päästöjäme on vähennettävä 60 prosentilla vuo-teen 2030 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Lisäksi Suomen tavoitteena on olla

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

hiilineutraali vuonna 2035. Vuosikertomuksen mukaan ensin mainittu päästövähennystavoite on mahdollista saavuttaa mutta hiilineutraalius vuonna 2035 vaatii vielä lisätoimia.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikassa ja päästöjen vähentämisessä on mielestäni tärkeää ennen kaikkea pitkäjänteisyys ja vahvan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteuttaminen valituissa toimenpiteissä. Ilmastomuutoksen hillitsemisestä aiheutuvat kustannukset pitää jakaa oikeudenmukaisesti. Kun ilmastopolitiikan perusta on vahvassa sosiaalisessa oikeudenmukaisuudessa, kasvaa myös politiikan hyväksyttävyyys yhteiskunnassamme.

Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi edellytetään toimia kaikilla yhteiskunnan alueilla. Haluan tässä puheenvuorossani kiinnittää huomiota etenkin kuntien ja alueiden hyvin tärkeään ilmastotyöhön. Tämä osa-alue jää usein julkisuudessa vähemmälle huomiolle, mutta se on yhtä lailla tärkeä osa kokonaisuutta ilmastomuutoksen vastaisessa työssä. Esimerkiksi kunnissa voidaan ja pitääkin tehdä paljon myös päästöjen vähentämiseksi, muutos kun usein lähtee liikkeelle juuri paikalliselta tasolta. Kunnat voivat tukea toimenpiteillään kansallisia päästövähennystavoitteita monin tavoin. Ne voivat vaikuttaa päästöihin esimerkiksi kaavoituksen, maankäytön ja hankintojen sekä omistamiensa energiayhtiöiden kautta. Erikseen on syytä mainita myös liikkuminen ja etenkin joukkoliikenne, jossa kunnilla on paljon sananvaltaa. Kunnat voivat myös kannustaa myönteisellä tavalla asukkaita ja yrityksiä alueellaan päästövähennyksiin.

Ilmastovuosikertomuksessa kuntien ja alueiden ilmastotyötä on sivuttu vain muutaman sivun verran. Näiltä kertomuksen sivuilta piirtyy kuitenkin rohkaiseva kuva siitä, että moni kunta on käynyt hyvin ripeästi edistämään päästövähennyksiä juuri paikallisesti. Yli kolmasosa Suomen kunnista on asettanut itselleen kunnallisen tai seudullisen ilmastotavoitteen. Kiitos kuntakentälle, joka on jo vuosia ollut vahvasti liikkeellä tässä tärkeässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella tehtiin pääministeri Marinin hallituksen aikana paljon tärkeitä ja välttämättömiä toimia ilmastopolitiikan saralla. Hallitus muun muassa uudisti ilmastolain. Laki toi mukanaan kunnille velvollisuuden ilmastosuunnitelman laatimiseen. Pääministeri Orpon hallitus aikoo kuitenkin muuttaa ilmastolakia ja poistaa tämän velvoitteen kunnilta. Laki on ollut vasta hetken voimassa, joten viesti on huono ja luo epäjatkuvuutta kuntien tärkeään ilmastotyöhön. Kun tässä salissa olemme varmasti laajasti yhtä mieltä siitä, että paikallinen ilmastotyö on tärkeää ja merkityksellistä, niin haluankin esittää hallitukselle kysymyksen: miksi päädyitte hallitusohjelmassa luopumaan kuntien velvoitteesta ilmastosuunnitelmien laatimiseen? Olen huolissani siitä, että tämä toimenpide, jota ei ainakaan säästöillä voi perustella, lähettää kunnille täysin väärän viestin tässä asiassa. Toivon myös, että ympäristövaliokunta tulevassa käsittelyssään kiinnittää huomiota tähän yksityiskohtaan, jonka merkitys ei suinkaan ole vähäpätöinen paikallisen ilmastotyön pitkäjänteisyyden näkökulmasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.34 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ollaan käsitelty erittäin tärkeää asiaa, eli millä tavalla kykenemme Suomea vastaamaan niihin tavoitteisiin, jotka olemme itsellemme asettaneet, eli toisin sanoen pääsemään aikaan hiilineutraaliksi hyvinvointiyhteiskunnaksi.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Kuuntelin ilolla vastuuministerin esittelypuheenvuoroa tästä kertomuksesta, josta huokui se, että varmaan pienistä erimielisyyksistä huolimatta luotan vakaasti siihen, että vastuuministerillä on tavoite luotsata edelleen Suomea kohti näitä hiilineutraalisuustavoitteita. Sen sijaan kyllä jäin sitten hieman kummeksimaan, kun täällä kuunneltiin hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja, joissa suorastaan todettiin, että koko ilmastolaki tulisi repiä auki. Olisin halunnut varmistaa nyt, mikä todella on hallituksen kanta. Eli vastuuministeri, pidätekö huolta siitä, että noudatamme edelleen ilmastolakia, vai onko täällä salissa esitetty huomio, että koko ilmastolaki pitäisi repiä auki, [Puhemies koputtaa] myös hallituksen virallinen kanta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.35 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan hyvä, että nykyinen hallitus lähestyy realismin kautta ilmastopolitiikkaa. Kiilusilmäinen, vaikuttavuutta mittaamaton, tunteiden kautta tehtävä ilmastopolitiikka, jopa kiima, ei ole Suomen eikä myöskään ilmaston etu. Ilmastotoimet tulee tehdä taloudellisesti ja alueellisesti kestäväällä tavalla kilpailukykyä rapauttamatta ja ihmisten arjen kustannuksia nostamatta. Onneksi hallitusohjelmassa näin on asia myös ilmaistu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

17.36 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Realismiahan ilmastopolitiikassa on se, että ilmasto kuumenee kovaa vauhtia ja erityisesti meillä täällä pohjoisella pallonpuoliskolla, missä se kuumenee jopa enemmän kuin keskiarvo.

Olisin kysynyt ministeriltä: Tosiaan tässä kertomuksessa kerrotaan sitä, mitä edellisellä hallituksella on saatu aikaiseksi, ja me näemme, että päästöt ovat laskeneet ja että erityisesti siellä päästökauppasektorilla päästöt ovat vähentyneet merkittävästi, koska siellä sitä ohjaa päästökauppa. Meidän huoli on ollut se, että taakanjakosektorilla me tarvitaan kansallisia toimia. Nämä käyrät, mitä tähän on ennusteet tulevasta piirretty, perustuvat siihen, mitä toimia viime hallitus teki. No nyt me tiedämme, että nykyisessä hallitusohjelmassa taakanjakosektorille ei kohdistu juuri mitään toimia ja niitäkin kaikkia toimia puretaan, joita viime hallitus teki. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi öljylämmityksestä luopumisen tukea kotitalouksille ja polttoaineen sekoitevelvoitetta vähennetään. Mitä te aiotte tehdä, että taakanjakosektorilla päästöt myös tulevaisuudessa vähenevät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.37 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Realismia tosiaan onkin ilmastokriisin estäminen. Se on elinehto meidän yhteiskunnan jatkuvuudelle. Se on edellytys meidän hyvinvoinnille, ja se on myös edellytys kaikelle elinkeinotoiminnalle. Onneksi Suomessa elinkeinoelämä niin työnantajapuolella kuin työntekijäpuolellakin laajasti ymmärtää tämän ja on vaatinut poliitikoilta johdonmukaisuutta ilmastopolitiikassa. On Suomen etu, että me teemme riittävät ilmastotoimet, ja tämän takia meillä on ilmastolaki ja tämän takia näihin ollaan sitouduttu.

Täällä mainittiin myös Suomen osuuden vähättely. Me voimme jakaa maapallon yhtä pieniin osiin ja sitten todeta, että kenenkään ei tarvitse tehdä mitään. Minä itse ajattelen,

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

että ilmastoahdistus johtuu siitä, että tarvittavia toimia ei ole tehty riittävän nopeasti, [Puhemies koputtaa] ja tätä ahdistusta lievennetään sillä, että me teemme uskottavaa politiikkaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.38 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitaan vahvaa ilmastopolitiikkaa ja myös vuosittaista seurantaa, niin kuin ilmastokertomuksen osalta tehdään. Liikenne- ja maankäyttösektorihan meillä ovat ne suurimmat huolenaiheet, ja puutun tässä nyt oikeastaan vain yhteen osaan: metsäpolitiikkaan ja maankäyttösektorin nielu-politiikkaan.

Meillä olisi paljon tehtävissä erityisesti metsänhoidollisilla toimenpiteillä. Meillä on yli kuusi miljoonaa hehtaaria huonosti hoidettua taimikkoa, ja ensiharvennuksia on tehty väärään aikaan. Ehkä olisi järkevää nyt metsälain uudistus päivittää ja käynnistää ja erityisesti sitten myös metsästrategian 2035 rinnalla sitten verrata, missä mennään. Meidän metsätalouden ja hiilinielujen kannalta on aivan olennaista, että metsänhoidollisia toimenpiteitä parannetaan ja että hallituksen politiikka tukee sitä. [Puhemies koputtaa] Nythän se esimerkiksi tällä hetkellä poisti kokonaan ennallistamisistutuksen tuen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.39 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi viime hallituksen kauaskantoisimpia päätöksiä oli ilmastolain päivitys ja konkreettisten päästövähennystavoitteiden kirjaaminen lakiin. Ilmastolaki velvoittaa ihan kaikkia hallituksia pitkäjänteiseen ja vaikuttavaan ilmastopolitiikkaan.

Haluan tässä tähdentää, että on tosi tärkeää ymmärtää, että ilmastonmuutos ja luontokato kulkevat tiiviisti käsi kädessä. Ilmastonmuutoksen seuraukset näkyvät jo Suomessakin, ja köyhtyvä luonto on herkempi sen seurauksille. Esimerkiksi metsäteollisuus on herännyt siihen, että monimuotoiset metsät kestävät sään ääri-ilmiöitä ja lisääntyntä tuholaisriskiä paremmin kuin yhden puulajin talousmetsät.

Minä todella toivon, että nykyhallitus tekee päätöksiään vahvasti tutkittuun tietoon perustuen myös tämän meidän ympäristökriisin kokonaisuuden osalta. Ajattelen, että olennaista on tehdä vaikuttavia ilmastopoliittisia toimia, ja sitten, jos ne aiheuttavat kohtuuttomia vaikutuksia joillekin, niitä kompensoidaan [Puhemies koputtaa] eikä lähdetä siitä, että nämä toimet eivät saisi vaikuttaa yhtään mihinkään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.41 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Peltosen kysymys kuntien ilmastosuunnitelmista oli erittäin tärkeä. Tässä kertomuksessahan todetaan, että ”kunnat ovat avainasemassa hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa, sillä ne voivat aktiivisesti vaikuttaa sekä omiin että alueensa toimijoiden kasvihuonekaasupäästöihin”. Mutta hallitusohjelman viesti on toisenlainen, kun siinä lukee, että ”kunnille asetettu velvoite laatia ilmastosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella”.

Minä haluaisin kysyä, millä perusteilla tämä velvoite perutaan, kun kunnat ovat kerran avainasemassa? Ja avaako hallitus ilmastolain vain tehdäkseen tämän heikennyksen, vai

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

tuleeko ilmastolakiin muitakin muutoksia? Kysymys on hyvin tärkeä, koska hallitusohjelmassa ei suoraan sanota, että tavoite hiilineutraaliuden saavuttamisesta vuonna 2035 on edelleen voimassa. Sen sijaan todetaan ainoastaan, että Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteiden toteuttamiseen, mutta samalla ilmastolakia ollaan siis ainakin tältä osin muuttamassa vähemmän kunnianhimoiseen suuntaan. [Puhemies koputtaa] Voimmeko luottaa siihen, että sitä ei ehdoteta muutettavaksi kielteiseen suuntaan useammilla tavoilla? — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Otamme vielä yhden vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen ministerillä on mahdollisuus vastata hänelle esitettyihin kysymyksiin. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Mikrofoni on kiinni]

Puhemies Jussi Halla-aho: Siinä näyttäisi palavan... Eipäs pala. Nyt.

No niin, arvoisa herra puhemies, anteeksi viive! — On hyvä, että tästä ilmastopolitiikasta keskustellaan, mutta minä kyllä vaadin, että eihän tämä ilmastopolitiikka näin voi mennä, että me olemme laskeneet meidän päästömme ja hiilinielumme väärin. Tämä väärä puhallus, joka on tietoisesti tehty, maksaa Suomelle miljardeja euroja vuodessa, ja kuka sen maksaa? Sen maksaa se pienituloinen suomalainen eläkeläinen, lapsiperheen isä ja äiti, opiskelija, pientä palkkaa nauttiva ihminen, joka käy vaikka kaupassa töissä. Hän on suurin kärsijä tässä pelissä, ja me täällä puhumme, että hiilinielut ovat romahtaneet — ei pidä paikkaansa. Samaan aikaan meillä ajetaan tähän maahan ensi vuonna ja tulevina vuosina yhä enemmän öljyä, jota maailma käyttää lisää. Kivihiilen käyttö maailmassa lisääntyy, ja Helsinki ajaa jätettä Italiasta Suomeen ja väittää, että ilmasto puhdistuu. Kyllä kai tässä puhalluksessa pitää joku raja olla. Ihmisille pitää rehellisesti kertoa, miten asiat ovat. Käytännössä me olemme hiilineutraali maa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

17.43 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista, ja nähtiin sekin, että ilmastopolitiikan kunnianhimon taso jakaa eduskuntaakin niin opposition kuin hallituksenkin riveissä.

Täällä lukuisat edustajat kysyivät peruskysymyksen siitä, mihin Orpon hallitus on sitoutunut. Orpon hallitus on sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin, ja se tarkoittaa nimenomaan hiilineutraalisuutta 2035 ja itse asiassa, kuten hallitusohjelmassa selvästi myös todetaan, hiilinegatiivisuutta heti sen jälkeen. [Krista Mikkosen välihuuto] Ja me uskomme, että se kehitys ei pysähdy siihen vaan Suomi kontribuoi imemällä enemmän hiiltä kuin mitä päästää ilmakehään 2030-luvun loppupuoliskolta lähtien.

No, miten tähän sitten päästään? Moni kysyi täällä, mitä toimia aiotaan tehdä ja miten nettopäästöt saadaan nollaan. Keskeinen linja on se, että tämä hallitus pyrkii puhtaan sähköntuotannon moninkertaistamiseen, sähkön kokonaistuotannon vähintään kaksinkertaistamiseen ja sillä edellytyksellä pääsemään laajasti fossiilien korvaamiseen teollisuudessa

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

ja energiantuotannossa sähköprosesseilla ja varastoituu sähköön eli vetyyn perustuvilla prosesseilla. Tätä kautta myös Ilmastopaneelin kanssa käydyt keskustelut perusteella laskelmat siitä, paljonko bruttopäästöt 12 vuoden päästä vuonna 35 voisivat olla, alkavat jo enemmänkin olla 18 miljoonaa tonnia kuin 21 miljoonaa tonnia vuodessa. Tämän lisäksi tarvitaan tietysti vastaava määrä nieluja, ja siinä me tarvitaan sekä maankäyttösektorin biologisen nielun lisäämistä siitä, mitä se tällä hetkellä on — siihen on olemassa toimia — ja sitten myöskin niitä teknisiä nieluja, joita — kiitos kannustuksesta — monet puhujat alku-
puolella tässäkin kiittelivät ja hallituksen kunnianhimoa niiden osalta. Mittakaava on täysin mahdollinen — myös Ilmastopaneelin kanssa käytyjen keskustelujen perusteella — että me voisimme saada ihan hyvin esimerkiksi 6—8 miljoonaa tonnia teknisillä nieluilla eli siis teollisuuden energiantuotannon savupiipuista hiiltä talteen ottamalla ja pitkäaikaisiin tuotteisiin käyttämällä tai varastoimalla. Ja sitten täytyy saada se maankäyttösektorin nielu vastaavasti selvästi nykyistä suuremmaksi mutta ei välttämättä sinne 21 megatonnin tasolle, mihin Marinin hallituksen suunnitelma perustui. Oleellista on tietysti se, että nettopäästöt ovat nollan tienoilla silloin 12 vuoden päästä, ja siihen pyritään. Onneksi sinänsä — täällä on puhuttu elintasostakin — kun katsotaan bkt-yksikköä kohden, niin Suomen päästöt ovat puolittuneet vuoden 90 jälkeen. Meillä on tapahtunut merkittävää kehitystä. Meidän sähköntuotanto on 95-prosenttisesti jo päästötöntä, ja tähän on hyvä rakentaa.

Vähän hätkähdin, kun vihreiden riveistä todettiin, että vesivoima on aina vahingollista. Jos kohta hiilineutraalisuustavoite perustuu paljon meidän metsiin, niin yhtä paljon Pohjoismaiden edelläkävijyys hiilineutraalisuudessa perustuu kyllä laajaan vesivoimaan Pohjoismaissa ja sen tehonkorotukseen — erityisesti pumppuvoimalaitoksiin ja niin edelleen. [Jenni Pitkon välihuuto]

Mitä tulee kuntien ilmastosuunnitelmiin: Hyvä, että kaupungit tekevät kunnianhimoista työtä, ja hyvä niin jatkossakin, mutta yleisen norminpurun hengessä on kyllä vaikea perustella sitä, että olisi lakisääteinen pakko tehdä ilmastosuunnitelma kunnissa, jos ei kunta-päättäjillä itsellään ole motivaatiota. Tällaiset pakkosuunnitelmat eivät yleensä vie eteenpäin, sitä tehdään vapaaehtoisuuden pohjalta. [Krista Mikkosen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.55.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskusteluun. Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.55 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Sääli, että ympäristö- ja ilmastoministerin piti lähteä. Olisi ollut hänelle kysymyksiä.

Maankäyttösektori on edelleen ilmastotavoitteiden suhteen murheenkryyni. Vaikka sektori kääntyi vuodesta 21 niukasti hiilinieluksi, ei maankäyttösektorin päästövähennystahti ole riittävä, jos todella halutaan päästä hiilineutraalisuustavoitteeseen. Jos hallitus ei ryhdy

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

kunnianhimoisiin toimiin maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden kanssa, olemme pian tilanteessa, jossa joudumme ostamaan päästöyksiköitä muista EU:n jäsenmaista, ja siinä ei ole yksinkertaisesti mitään järkeä.

Arvoisa puhemies! Olenkin hyvin huolissani siitä, miten maankäyttösektorin, hiilensidonnallisuuden ja ilmastotavoitteiden kanssa käy, kun hallitus leikkaa luonnonsuojelun rahoituksesta dramaattiset 40 prosenttia ja poistaa kosteikkoviljelyn tuen. Samalla hallitus poistaa tärkeimmät toimet kasvattaa hiilinielua. On selvää, että hakkuista on vähennettävä merkittävästi, ja valtiolla on tästä erityinen vastuu omilla maillaan. Metsähallituksen tulostavoitteita ja hakkuumääriä on laskettava. Hallituksen pitää myös lisätä Metso- ja Helmi-ohjelmien rahoitusta, jotta maa-alueita saadaan suojaan hakkuilta. Hallituksen olisi hyvä ymmärtää, että vapaaehtoisella suojelulla ei päästä tavoitteisiin — varsinkaan, kun hallitus samaan aikaan leikkaa vapaaehtoisen suojelun rahoitusta. Ja sama koskee itse asiassa näitä kuntien ilmastosuunnitelmia. Ministeriltä jäi mainitsematta, että samalla siitä myös häviää rahoitus, ja tähän on aika poukkoilevaa päätöksentekoa myös kuntien näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Tuoreena maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä kysyisin, tai olisin kysynyt, ympäristöministeriltä kantaa siihen, miten saamme maanviljelijät mukaan ilmastotalkoisiin ja miten hallitus aikoo heitä tässä siirtymässä tukea. Maanviljelijöiden olot ovat taloudellisesti vaihtelevat ja olosuhteiltaan armottomat ilmastomuutoksen vaikuttaessa myös Suomessa. Tämä nähtiin tänä kesänä, kun erittäin kuiva kesäkuu ja sen jälkeen erittäin sateinen heinäkuu sotkivat monien maanviljelijöiden suunnitelmia satojen suhteen. Elämme keskellä ilmastokriisiä, mikä tarkoittaa, että maanviljelyn on oltava ilmastokestävää mutta myös sopeuduttava yhä karumpiin olosuhteisiin myös Suomessa. Ja tämä on asia, joka hallituksen pitäisi huomioida erittäin tarkasti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.58 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kuinka kuuma pitää tulla, että olemme valmiita tekemään riittävät toimet ilmastokriisin estämiseksi, ja ennen kaikkea ne toimet, jotka meillä olisi jo nyt mahdollisuus ottaa heti käyttöön, jos vain hallituksessa olisi poliittista tahtoa?

Uusimman ilmastoarvioinnin keskeisin huomio on, että lisätoimia tarvitaan. Kriittinen ongelma on hiilinielun turvaaminen. Nielun romahduksen edellyttämiä toimia metsissä ja maanviljelyksessä ei ole tehty. Kyse ei ole siitä, ettemme tietäisi, millä keinoilla voimme vahvistaa nielua. Hallitus ei kuitenkaan ole osoittanut halua ottaa näitä tehokkaita keinoja käyttöön. Päinvastoin hakkuiden kasvuun varaudutaan, luonnonsuojeluun tehdään rajut leikkaukset ja ilmastotyöltä viedään tärkeitä tukia pois.

Ilmastokriisi on edelleen politiikan tärkeimpiä ja akuuteimpia kysymyksiä, jonka pitäisi määrittää kaikkea, mitä teemme. Ekologinen kriisi ja planetaariset rajat on otettava niin vakavasti, että tarvittavat lisätoimet löytyvät, muuten ei olla tosissaan.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että viime vuonna kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria laskivat hieman. Päästövähennystahti ei kuitenkaan ole linjassa vuoden 2035 hiili-neutraalisuustavoitteen kanssa. Meidän oman ilmastolakimme mukaisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia monilla sektoreilla, erityisesti maankäyttösektorilla.

Hyvä uutinen on myös se, että maankäyttö näyttää palautuneen nieluksi, tosin pieneksi sellaiseksi. Se, että sektori palautui edellisvuoden nettopäästöstä nettonieluksi, johtui edellisvuotta pienemmistä hakkuumääristä. Arvio on, että ilman merkittäviä lisätoimia maan-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

käyttösektorilla on todennäköistä, ettei Suomi saavuta EU-velvoitteita ilman päästöyksi-
köiden ostoja muista jäsenmaista, kuten täällä on kuultu.

No, me vasemmistossa haluamme, että näistä vaikuttavista lisätoimista päätetään pikai-
sesti.

Nettonielut pelastetaan hakkuita vähentämällä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi hin-
noittelemalla hiili myös metsäsektorilla. Hakkuita on vähennettävä, mutta tästä voi olla
myös taloudellista hyötyä metsänomistajille. Valtion omilla mailla on vähennettävä hak-
kuita Metsähallituksen hakkuumääriä suoraan laskemalla.

Maankäytön muutosmaksu, jota on selvitetty ja valmisteltu riittämiin, on otettava käyt-
töön viivyttämättä yhtä lailla maaseudulla kuin urbaaneilla alueilla. Hiilinielun vähentä-
misellä pitää olla hinta, joka kannustaa minimoimaan sitä.

Suojelurahoituksen leikkaukset pitää perua ja lisätä rahaa Metso- ja Helmi-ohjelmiin.
Näin saadaan maa-alaa kokonaan suojaan hakkuiden piiristä.

Kosteikkoviljelyn rahoitus pitää palauttaa ja lisätä sitä. Soiden vedenpinnan nosto suo-
jelee maaperän nielua.

Talousmetsien luonnonhoidon tukia on nostettava. Avohakkuumetsätaloutta ei voi tu-
kea entiseen malliin, vaan valtion asia on tukea kestävää metsätaloutta.

Myöskään liikenteen osalta päästövähennystavoite ei ole saavutettavissa nykyisillä toi-
milla, eikä varsinkaan jakeluvelvoitteen alentamisen ja sähköautoilun infratukien leikkaa-
amisen jälkeen ilman muita toimia. Liikenteen osalta hallitus aikoo siis tukea fossiililiikku-
mista ja vaikeuttaa vähäpäästöisen liikkumisen edellytyksiä, kun jalankulun, pyöräilyn ja
joukkoliikenteen tukea vähennetään. Kysynkin hallitukselta: miten aiotte varmistaa, että
liikenteen ilmastotavoitteet toteutuvat?

Pyöräilyn ja kävelyn infran rahoituksen osuutta on nostettava liikenteen rahoituksessa
kohti YK:n suosittelemaa 20:tä prosenttia. Kevyen liikenteen sekä raide- ja linja-autoli-
ikenteen houkuttelevuus pitää turvata budjettipäätöksissä. Joukkoliikenteen valtionavus-
tuksia on nostettava.

No, maatalouden päästöt eivät ole edelleenkaan laskeneet. Mitä lisätoimia hallitus ai-
koo säätää, ja millä aikataululla? Maataloudella on oma päästövähennystavoite, miinus 29
prosenttia vuoteen 2035 mennessä. Kysyn: miksi maa- ja metsätalousministeri ei toimi tä-
män asian suhteen?

Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että ilmastokriisi ei ole Orpon hallituksen agendalla
aidosti prioriteettina, varsinkaan kun on kyse lisäpäätöksistä, joiden kaikki tietävät autta-
van mutta joita ei haluta tehdä, koska hallituksen taustatahot eivät pitäisi niistä. Orpon hal-
litus tuntuu ajattelevan, että voidaan vain lisätä ja helpottaa vihreää teollisuutta. Se ei hah-
mota, että haitallista toimintaa pitää samalla rajoittaa ja poistaa.

Politiikassa tuntuu muutenkin olevan mahdotonta sanoa, että haitallista toimintaa pitää
pystyä myös rajoittamaan yhteisen edun nimissä. Tämä on mielestäni poliittisen järjestel-
män epäonnistuminen. Näin ei pitäisi olla, vaan meidän pitäisi muistaa iso kuva. Tämän
vuoden kesä oli koko maapallon mittaushistorian kuumin. Kuumeneminen tappaa ihmisiä
ja muita lajeja. Se vie tulevaisuuden nuorilta. Ilmastokriisi ei typisty päästötonneiksi tai
keskilämpötiloiksi. Se vaikuttaa kaikkiin politiikan osa-alueisiin, vaikuttaa ihmisten tule-
vaisuudenuskoon ja yhteisöjen mahdollisuuksiin parantaa ihmisten ja muiden lajien elin-
oloja. Siksi sen pitää määrittää kaikkea, mitä me teemme, ja ilmastotyön pitää olla mukana
jokaisessa päätöksessä. Nyt tärkeintä on, että lisätoimet löytyvät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elo.

18.04 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tänäkin kesänä olemme joutuneet todistamaan uusia kuumuusennätyksiä, kuivuutta, rajuja metsäpaloja sekä poikkeuksellisia tulvia myös Euroopassa, ja vaikutukset näkyvät jo myös Suomessa.

Kuten debatissa totesin, yksi viime hallituksen kauaskantoisimpia päätöksiä oli se, että tehtiin ilmastolain päivitys ja konkreettiset päästövähennystavoitteet kirjattiin lakiin. Ilmastolaki velvoittaa kaikkia hallituksia pitkäjänteiseen ja vaikuttavaan ilmastopolitiikkaan. Ja vuosittain annettava ilmastovuosikertomus on tärkeä väline sen seuraamiseen, olemmeko lain edellyttämällä polulla kohti hiilineutraaliutta vuonna 2035 ja hiilinegatiivisuutta pian sen jälkeen.

Tämä nyt käsitellyssä oleva ilmastovuosikertomus osoittaa, että lisätoimia tarvitaan. Päästövähennystoimien ohella aivan olennainen kysymys on, miten saamme maankäyttösektorin romahtaneet nielut kasvuun. Hallitus on valinnut keskittymisen piipunpäihin ja teknisiin nieluihin. Hiilen talteenotto on tärkeää tulevaisuuden teknologiaa, johon kannattaakin satsata, mutta yksin se ei riitä.

On selvää, että hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi tarvitsemme maaperän ja metsien hiilinielujen kasvattamista. Luonnonvarakeskus Luken selvityksen mukaan metsäkadon estäminen on yksi tehokkaimmista keinoista pienentää maankäytön ilmastovaikutusta. Hakkuiden vähentäminen on nopea tapa vahvistaa nieluja. Metsänomistajille on tarjottava kannusteita hiilinielun kasvattamiseen ja ylläpitoon. On paljon järkevämpää maksaa suomalaisille metsänomistajille hiilinieluista kuin ostaa nieluyksiköitä EU-mailta. Myös maankäytön muutosmaksu on otettava viipymättä käyttöön.

Arvoisa puhemies! Ensisijaista ilmastokriisin ratkaisussa on päästöjen vähentäminen kaikilla sektoreilla. Päästökauppa on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi päästöjen vähentämisessä. Taakanjakosektorilla eteneminen sen sijaan on ollut hitaampaa. Tarvittavien päästövähennysten sijaan hallitus on tekemässä päätöksillään liikenteen päästöjen vähentämisestä entistäkin vaikeampaa, ellei mahdotonta. Lievennykset jakeluvälitteeseen sekä fossiilisten tuontipolttoaineiden kulutuksen tukeminen verovaroin ovat askelia väärään suuntaan. Haitallisia toimia ovat myös joukkoliikenteen arvonlisäveron nosto, yli 13 miljoonan euron leikkaukset joukkoliikenteen ilmastotoimiin sekä leikkaaminen kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä. Hallituksen politiikka johtaa joukkoliikennelippujen hinnan korotuksiin, mikä pahentaa joukkoliikenteen koronan jälkeistä ahdinkoa eikä tue kaupunkien ja kuntien tavoitteita kestävien kulkumuotojen edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Muutama sana maataloudesta. Se ei ole ainoastaan kasvihuonekaasujen päästöjen lähde, vaan metsien ohella sektori, joka pystyy myös sitomaan hiiltä maaperään. Hallituksen on pidettävä kiinni viime kaudella päätetystä maataloussektorin 29 prosentin päästövähennystavoitteesta. Myös maatalous ansaitsee linjakkaan ja johdonmukaisen ilmastopolitiikan. Keinoja päästövähennyksiin ja hiilensidontaan on, ja monet viljelijät niitä jo toteuttavatkin. Tähän hallituksen on tarjottava konkreettiset välineet ja tuki. Maatalouden kestävyysmurros on pitkällä tähtäimellä myös viljelijöiden etu.

Arvoisa puhemies! Kulutusperäisistä päästöistä yli 80 prosenttia aiheutuu kotitalouksien kulutuksesta. Jotta kotitalouksien päästöt saadaan alenemaan, vähäpäästöiset valinnat on tehtävä edullisiksi ja saavutettaviksi. Noin puolet suomalaisten kotitalouksien kulutuksen ilmastopäästöistä kohdentuu ulkomaille. Siksi ilmastopolitiikalla on tähdittävä päästö-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

jen vähentämiseen globaalilla tasolla. EU:lla on tässä keskeinen rooli, ja Suomen tulee olla tukemassa EU:n kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa.

Ilmastokriisin juurisyy on luonnonvarojen ylikulutus. Maapallon ekologiset rajat ovat tulleet jo vastaan. Siksi meidän on tavoiteltava luonnonvarojen kulutuksen merkittävä vähentämistä. Viime hallituskaudella asetettiin ensimmäistä kertaa konkreettinen tavoite luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi — tästä on pidettävä kiinni. Yksi keskeinen ratkaisu tähän on vihreä verouudistus, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verottamisesta ympäristöhaittojen ja luonnonvarojen kulutuksen verottamiseen. Tähän vihreät tulee tarjoamaan ratkaisuja omassa vaihtoehtobudjetissaan.

Arvoisa puhemies! Meillä on vastuu siitä, että hoidamme osuutemme niin omien kuin EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Tämä on Suomelle myös suuri taloudellinen mahdollisuus, mutta ennen kaikkea meidän on tehtävä osuutemme, koska olemme sen velkaa tuleville sukupolville.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Kvarnström.

18.09 Johan Kvarnström sd: Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämän ilmastovuosikertomuksen tarkastelun yhteydessä tulee muistaa se, että tämän vuoden kesä oli maailmanlaajuisesti mittaushistorian kuumin ja että tästä vuodesta näyttää tulevan ennätyslämmin. Samalla fossiilisten polttoaineiden kansainvälinen kysyntä on kestäättömällä ennätystasolla ja ilmastomuutoksen seuraukset ovat vuosi vuodelta vakavampia, haitallisempia ja vaikeammin ennakoitavissa kaikissa maanosissa — niin myös Euroopassa, myös meillä Pohjoismaissa.

Ilmastovuosikertomus, jota on kehitetty ansiokkaasti ja josta on tullut entistä monipuolisempi ja selkeämpi, antaa kattavan kuvan Suomen tilanteesta ja siitä, miten hyvin tai huonosti olemme saavuttamassa ilmastotavoitteemme. Päästömmme ovat vähentyneet reippaasti, mutta koska hiilinielu on heikentynyt, nettopäästömmme ovat vihreästä siirtymästä huolimatta edelleen suurin piirtein samalla tasolla kuin 30 vuotta sitten, ja se ei riitä.

Arvoisa puhemies! Maankäyttösektori tasapainoilee sen välillä, onko se hiilinielu vai päästölähde, mikä ei ole kestävä, kun ilmastotavoitteemme perustuvat hiilinieluun. Ja se, että hiilinielun olemassaolo riippuu muun muassa markkinoista ja hakkuumääristä, ei ole kestävä. Kertomuksen mukaan lisätoimia tarvitaan sekä maankäyttösektorilla että muilla sektoreilla, ja kysymys kuuluu, mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy ja ovatko ne riittäviä.

Tärkeä kysymys on myös se, onko hallitus valmis laatimaan maankäyttösektorille uuden ilmastosuunnitelman jo tämän hallituskauden aikana. Vaikka ilmastolain mukaan riittää, että ilmastosuunnitelma maankäyttösektorille laaditaan vasta ensi kaudella, hiilinielun pienenemisen takia olisi tärkeää, että suunnitelma uudistettaisiin ripeästi.

Ärade talman! Det finns de som säger att det inte spelar någon roll vad Finland gör då vår andel av de globala utsläppen är så liten. Men det har faktiskt betydelse också vad små stater gör. Länder med under två procent av de globala utsläppen står sammanlagt för cirka 40 procent av världens utsläpp. Om denna grupp, som Finland alltså tillhör, inte vidtar nödvändiga åtgärder blir det omöjligt att bromsa klimatförändringarna i nödvändig utsträckning.

Förra veckan i samband med regeringens meddelande om arbetet mot rasism lyfte ledamot Harkimo upp den gyllene regeln: ”Allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

ska ni också göra för dem.” Det här kan appliceras också på världens länders förhållnings-sätt till klimatförändringarna. Vill vi att andra länder ska bli hållbara och bidra till att bromsa klimatförändringen genom att bromsa sina nettoutsläpp, då måste vi också själva göra det enligt bästa förmåga. Det är vår skyldighet, en nödvändighet och en möjlighet.

Arvoisa puhemies! Viime syksynä hyväksyimme täällä eduskunnassa ilmastolain täyden-nyksen. Uutta oli se, että kunnilla on oltava päivitetty ilmastosuunnitelmat joko yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Tässä ilmastovuosikertomuksessa todetaan, että kunnat ovat avainasemassa hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa, sillä ne voivat aktiivisesti vaikuttaa sekä omiin että alueensa toimijoiden kasvihuonekaasupäästöihin, mutta hallitus-ohjelman viesti on toisenlainen. Siinä lukee, että kunnille asetettu velvoite laatia ilmas-tosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella. Kysynkin: millä perusteilla tämä velvoite peru-taan, kun kunnat ovat avainasemassa?

Ärade talman! En viktig sak i berättelsen är konstaterandet att regleringsfältet för frivilliga klimatgärningar fortfarande är halvfärdigt. Detta arbete är viktigt att fullfölja. Vidare står det i berättelsen bland annat att byggandet av tankstationer för biogas inte kunde stödjas i fjol ”eftersom kommissionen inte anmälde Finlands program för infrastrukturstöd för ga-sens del i tillräckligt god tid”. Det är olyckligt då biogas är ett ekonomiskt mer reellt alter-nativ än elbil för många bilister som vill köra med utsläppssnålare fordon. Det är viktigt att stödja utbyggnaden av tankstationer för biogas och konvertering av bilar, och jag hoppas och tror att regeringen vill främja detta och att det finns möjlighet till samarbete över par-tigränser. På motsvarande sätt är det viktigt att fortsätta stödja utfasningen av oljeuppvärm-ning. Det är bra att detta nämns i regeringsprogrammet med två konkreta åtgärder. I helhet anser jag ändå att regeringsprogrammet inte beaktar de behov som tas upp i den här viktiga berättelsen, i varje fall inte i tillräcklig utsträckning. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten seuraavaksi edustaja Hopsu.

18.14 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen viesti on selvä. Tarvitsemme kipeästi uusia toimenpiteitä, jotta Suomi voi saavuttaa ilmastolain mukaiset tavoitteet hiilineutraalisuudesta. Päästövähennystavoitteet laahaavat usealla sektorilla, ja hiilinielut ovat romahtaneet.

Hallitusohjelmassa ilmastoraportin huoliin ei kuitenkaan vastata. Vaikka hallitus halli-tusohjelmassa sitoutuu Suomen ilmastotavoitteisiin, itse toimenpiteet jättävät paljon pa-rantamisen varaa.

Erityisen huolestuttava tilanne on hiilinielujen kannalta. Ilmastoraportissa todetaan, että Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi hiilinieluja tarvitaan vuonna 2035 noin 21 megatonnin edestä, jos aiempiin päästövähennystavoitteisiin päästään. Vuonna 2022 hiili-nielujen taso oli kuitenkin lähellä nollaa. Kysynkin: mitä hallitus aikoo tehdä hiilinielujen kasvattamiseksi? Hallitusohjelmassa ei riittäviä toimenpiteitä osoiteta.

Metsien hiilinielujen sijaan hallitusohjelmassa asetetaan suuri painoarvo hiilidioksidipäästöjen tekniselle talteenotolle ja varastoinnille. Tekniset nielut ovat hyvä asia. Myös il-mastovuosikertomuksessa todetaan, että ilman niitä vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoi-tetta ei voida saavuttaa. Tutkijat ovat kuitenkin korostaneet, että teknisillä nieluilla ei voi-

da korvata metsien hiilinieluja ja aitoja päästövähennyksiä. Teknisiä nieluja tarvitaan osana toimintavalikoimaa, ei korvaamaan muita toimia. Liiallinen luotto hiilidioksidin teknisen talteenoton suhteen ei ole kunnianhimoista vaan liian epärealistista ilmastopolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Ilmastoraportissa todetaan, että uusien hiilinielujen lisäksi etenkin taakanjakosektorilla tarvitaan lisää toimenpiteitä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi liikenteen päästöjen suhteen hallitus antaa kuitenkin täysin päinvastaisen signaalin. Hallitus on alentamassa polttoaineiden valmisteveroa sekä bensiinille että dieselille sekä alentamassa polttoaineen hiilidioksidikomponenttia. Polttoaineen verotuksen alentaminen ei ole ainoastaan päästövähennysten kannalta täysin väärä signaali, vaan se on myös taloudellisesti typerää. Polttoaineen alennus kohdistuu selvitysten mukaan enemmän suurituloisille samalla, kun se tekee ilmastotavoitteiden saavuttamisesta yhä haastavampaa. Esimerkiksi VATT on esittänyt veron säilyttämistä ja kompensaaion toteuttamista: könttäsumma palautuksena. Suomen Yrittäjät on taas nostanut parempana vaihtoehtona tavoitteen verotuksen painopisteen siirtämisestä työn ja yrittämisen verotuksesta kohti kulutuksen ja haittojen verotusta, ja vihreät kyllä näkevät saman linjan.

Hallitus ei myöskään osoita riittävää tukea kuntien tärkeälle ilmastotyölle. Ilmastovuosisikertomuksen mukaan kunnat ovat päästövähennysten saavuttamisessa avainasemassa. Hallitusohjelmassa muun muassa esitetään 13,3 miljoonan euron leikkausta joukkoliikenteen ilmastotoimenpiteisiin samalla, kun kuntien velvoite ja rahoitus tehdä ilmastosuunnitelmaa lakkautetaan. Vihreä siirtymä tarjoaisi kunnille ja elinkeinoelämälle suuria mahdollisuuksia. Nyt hallituksen viesti on valitettavasti päinvastainen.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi on jo täällä. Viime viikkojen aikana ennätyselliset tulvat ovat vaatineet ihmishenkiä niin Kreikassa, Brasiliassa kuin Libyassa. Myöskään Suomi ei voi piiloutua ilmastomuutoksen vaikutuksilta. Suomen on kannettava roolinsa niin ilmastomuutoksen hillitsemisessä kuin siinä, että tuemme ilmastomuutokseen sopeutumisessa niitä maita, joihin ilmastomuutoksen seuraukset osuvat kaikkein eniten. Ilmastovuosisikertomuksessa todetaankin, että Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus vuonna 21 oli 175 miljoonaa euroa. Nyt hallitus uhkaa kuitenkin tehdä merkittäviä leikkauksia kehitysyhteistyöhön. Kysynkin: miten hallitus varmistaa, että kansainvälinen ilmastorahoitus jatkuu tulevaisuudessa riittävällä tasolla? Toivon myös, että kansainvälistä ilmastorahoitusta ja sen kohdentumista seurattaisiin systemaattisesti osana ilmastovuosisikertomusta ja ilmastopolitiikan kokonaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Gebhard.

18.19 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Ympäristökriisien rajut jäljet näkyvät maapallolla muun muassa lisääntyvänä eriarvoisuutena, ekosysteemien tuhoutumisena, pandemioina ja sään ääri-ilmiöinä. Olemme käyttäneet planeettaamme niin kovin ottein, että sitä ei pelasteta enää peukaloiden pyörittelyllä eikä siirtämällä ympäristöä koskevia päätöksiä romukoppaan tai hamaan tulevaisuuteen. Jos ilmastotoimissa vitkastellaan, niiden hintalappu kasvaa. On selvää, että lisätoimia oman tavoitteemme saavuttamiseksi tarvitaan ja tahtia täytyy kiristää varsinkin maankäyttösektorin ja liikenteen osalta. Hinta siitä, että tavoitteisiin ei päästä, on taloudellisestikin kova.

Hallituksen ilmastopolitiikka on kauniita sanoja mutta hyvin vähän tekoja. Hallitusohjelmassa ei esimerkiksi tunnisteta liikenteen merkitystä ilmastopolitiikassa, eikä liikenteen päästövähennysvelvoitteisiin selvästi edes yritetä päästä. Sen sijaan hallitus haluaa ve-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

roratkaisuun tukea polttomoottoriautojen käyttäjiä ja siten suunnata fossiilisten polttoaineiden käyttöön suuria summia veronmaksajien rahaa. Tämä tulee lisäämään liikenteen päästöjä. On myös epäoikeudenmukaista, että samalla joukkoliikenteen arvonnalisäveroa ollaan nostamassa.

Lisäksi Orpon hallitus aikoo ensi töikseen pyyhkiä lattiaa uudistetulla ilmastolaililla, kun laista poistetaan kunnilta velvoite tehdä ilmastosuunnitelmat. Mielestäni ilmastopolitiikka ei ole oikea paikka norminpurulle.

Hallitusohjelmasta ei myöskään löydy viime kaudella sovittua maatalouden 29 prosentin päästövähennystavoitetta.

Jos vastuuministeri Mykkänen olisi täällä paikalla, häneltä haluaisin kysyä vielä kerran: Onko todella hallituksen linja, että nykyinen ilmastolaki on täysin turha, kuten toisen päähallituspuolueen riveistä on tänäänkin esitetty? Entä mikä on hallituksen päätöksentekokyky ilmastopolitiikassa, kun ristiriita myös hallituspuolueiden edustajien välillä on iso?

Ilmastonmuutoksen torjuminen vaatii kunnianhimoa, mutta tällä hetkellä hallituksen ilmastopolitiikkaa on kiusallista seurata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Perholehto.

18.22 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Muotitrendit kyllä tulevat ja menevät, mutta yksi asia, jonka ei pitäisi tehdä paluuta ysäriin, on ilmastopolitiikka. Riittämättömät päästövähennykset tai kestävästi nielupolitiikka ei ole muodikasta. Ilmastovuosikertomus kertoo kuitenkin karua kieltä siitä, että Suomen nettopäästöt ovat oikeastaan vuoden 1990 tasolla.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut täyttämään EU:n ilmastopolitiikan mukaiset velvoitteet, joiden ytimessä on se, että päästöt eivät ylitä kykyä sitoa hiilidioksidia esimerkiksi metsiin. Siihen on vielä reilusti matkaa. On siksi valitettavaa, että hallitus on kyllä kertonut selvästi, mitä se ei tee ilmaston hyväksi. Se nimittäin lakkauttaa vapaaehtoisen metsittämisen tuen, viivyttää maankäyttösektorin muutosmaksun käyttöönotossa sekä esimerkiksi poistaa kunnilta kannusteet laatia ilmastosuunnitelmia.

Tämän ilmastokertomuksen ja muun tiedon valossa olisi kuitenkin olennaisempaa, että hallitus myös kertoo, mitä se aikoo todella tehdä ilmaston hyväksi. Kauniit hallitusohjelmakirjaukset ja esimerkiksi teknologian hyödyntäminen eivät riitä. Tarvitaan konkreettisia toimia kaikilla sektoreilla ja myös riittävä rahoitus niiden toteuttamiseksi. Muuten sanat jäävät lepäämään paperille samalla tavalla kuin hallitus pelaa upporikasta ja rutiköyhää luottaen oikeastaan vain siihen, että EU-tasolta heltiläisi helpompia velvoitteita.

Arvoisa puhemies! En voikaan kuin ihmetellä, mitä tapahtui riittävien päästövähennystoimien tekemiselle ja sille, että vielä kevään vaalitenteissä pääministeri Orpo sanoi, että ”on aivan pätkähullu ajatus ostaa päästöyksiköitä muualta maailmalta”. Juuri nyt on kuitenkin niin, että vastuuministeri Mykkäsenkin useampaan otteeseen eri yhteyksissä esiin nostamat EU-tason neuvottelut velvoitteista lipsumisiksi eivät todennäköisesti tuota tulosta ja seuraukset ovat paitsi luonnon kannalta peruuttamattomia myös taloudellisesti valtavaan kalliita. Kun miljardilasku nieluyksiköiden ostosta lopulta lankeaa, odottaa moni meistä kuumeisesti, mistä ja keneltä leikataan lisää. Kyllä me sen tässä salissa tiedämme, että yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevilta ollaan leikkaamassa jo nyt, mutta otetaanko silloin näiltä samoilta ihmisiltä vielä lisää?

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Arvoisa puhemies! SDP ei kannata ilmastovelvoitteista tinkimistä, eikä muidenkaan tulevaisuuteen katsovien puolueiden tulisi tehdä niin. Hallituksella on kuitenkin onneksi mahdollisuus kääntää suunta heti jo syksyn budjettikäsittelyssä. Te voitte kohdentaa tarvittavia varoja ilmasto- ja ympäristötoimiin sekä ryhtyä työhön esimerkiksi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman päivittämiseksi.

Toivon vilpittömästi, että hallitus ottaa vastuunsa vakavasti. Nielujen vahvistamisen ja päästöjen suunnitelmallisen vähentämisen tarve on nimittäin tämän ilmastovuosikertomuksen painavin viesti, ja sen viestin toteuttaminen on oikeastaan asia, jonka me olemme velkaa tuleville sukupolville.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Räsänen, Joona.

18.26 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt olemme keskustelemassa seuraavan vuosikymmenen tärkeimmästä tehtävästä — eli siitä, millä tavalla saavutamme ne itsellemme asettamamme tavoitteet, jotta Suomi on todella hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta vuonna 35.

Illan ehkä merkittävin ja positiivisin uutinen oli se, kun vastuuministeri totesi, että Orponkin hallitus sitoutuu tähän tavoitteeseen siitä, että Suomi olisi hiilineutraali vuonna 2035. Sen takia tämä on merkittävää, että olemme tässäkin keskustelussa kuulleet jo useamman kerran toisesta päähallituspuolueesta puheenvuoroja, joissa on vaadittu nykyisen ilmastolain hävittämistä ja auki repimistä ja joissa on aika lailla yliolkaisesti suhtauduttu niihin tavoitteisiin, joita olemme itsellemme asettaneet. Ja niin kuin ministeri tuolta aitiosta totesi, niin ehkä tässä täytyy sitten todeta, että näyttää olevan joillekin hallituspuolueissa vaan vaikea todeta se, että tavoitteet ovat todella aivan samat kuin ne ovat olleet myös edellisellä kaudella, ja hyvä niin.

Mutta, arvoisa puhemies, niissä toimissa, joilla pyrimme pääsemään hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä, kaksi asiaa nousee ylitse muiden. Toinen liittyy näihin nieluihin, ja niistä täällä onkin puhuttu aktiivisesti. Toinen kokonaisuus — ja väitän, että vieläkin vaikeampi kokonaisuus — liittyy tänne taakanjakosektorille ja liikenteeseen. Ja tosiasiahan on, että jos haluaisimme liikenteen päästöt puolittaa, niin kuin olemme tavoitteeksi asettaneet, niin se vaatii nimenomaisesti fossiilisten polttoaineiden kulutuksen puolittamista. Tässä meillä riittää kyllä tekemistä, ja tähän tavoitteeseen vastaa huonosti se hallituksen toimi, jolla lähdetään itse asiassa nimenomaan nyt helpottamaan fossiilisten polttoaineiden ostamista ja keventämään polttoaineveroa sillä 156 miljoonalla.

Jos haluttaisiin tukea nimenomaan pieni- ja keskituloisia työn perässä liikkujia, niin olisi ilmastokin kannalta ja myös valtiontalouden näkökulmasta paljon järkevämpää tehdä tämä tuki työmatkavähennyksen kautta, jossa itse asiassa hallitus on nostamassa omavastuun alarajaa eikä toisaalta pidä voimassa korotettua työmatkavähennystä, joka on tänä vuonna ollut.

Eli, summa summarum, liikenteen puolella hallitus tekee veronmaksajille kallista ja ilmastolle haitallista politiikkaa. Parempiakin vaihtoehtoja olisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Furuholm.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

18.29 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Tämä vuoden 2023 ilmastokertomus on monella tapaa hyvin painava ja tärkeä paperi. Halusimme tai emme, ilmaston eteen tehtävä työ on välttämätöntä, ja kuten tästä paperista ilmenee, koskee tuo työ politiikan eri sektoreita.

Liikennesektori on hyvin oleellinen tekijä, kun pyrimme päästöjen vähentämiseen, mutta se on ollut ja tulee olemaan myös hyvin haastava sektori. Maantieteemme, elinkeinoelämän edellytykset ja sosioekonomiset seikat pitävät huolen siitä, että yksinkertaisia, kaikille sopivia vastauksia on vaikea löytää. Painotan, että liikkuminen on perusoikeus, jonka vaaliminen ja moniulotteisuuden ymmärtäminen on tämän salin tärkeä tehtävä, myös ilmastokysymysten keskellä. On huomioitavaa se, että 70 prosenttia suomalaisista on pakautunut 5 prosentille Suomen pinta-alasta, ja tämä kehitys tulee jatkumaan. Valtion on tämä kehitys huomioitava myös liikennepolitiikassa ja sen tietyissä osa-alueissa. Samalla se kiteytyy vahvasti ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Toisin sanoen valtion roolia on kasvatettava niin joukkoliikenteen kuin aktiivisten kulkumuotojen osalta. Isoissa ja keski-suurissa kaupungeissa potentiaali on tietysti isoin, kun asumistiheys tukee joukkoliikenteen käyttöä ja välimatkat kävelyä ja pyöräilyä. Siksi pitäisin erityisen tärkeänä sitä, että valtio löytää tapoja luoda kannusteita kunnille joukkoliikenteen ja aktiivisten eli kestävien kulkumuotojen kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Yritän nyt puhua rakentavasti, koska asia koskettaa meitä kaikkia ja yhdessä meidän on nämäkin haasteet ratkottava. Mutta nostan kolme hallitusohjelman toimenpidettä, joita pidän haastavana liikenteen ja ilmastotavoitteiden näkökulmasta.

Ilmastoperusteisen joukkoliikennetuen poistaminen ja arvonnäkökulman nostaminen tulevat olemaan haaste kunnille järjestää joukkoliikennettä ekologisesti ja edullisesti. Tuen poistaminen ja arvonnäkökulman nosto siirtyvät lipun hintaan. Tämä on väärä suunta ja kannuste.

Toinen tärkeä kannustin, jonka kuntapoliitikkonakin olen huomannut, on kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma. Sen avulla kunnat rakentavat juuri niitä koulumatkoja ja työmatkoja mahdollistavia turvallisia pyörä- ja kävelyteitä, jotka tukevat hallitusohjelman kirjauksia. Tulevaisuudessa monella kunnalla ei näihin hankkeisiin ole rahaa. Tämä leikkaus kiteytyy suoraan myös keskusteluun liikkumattomuudesta ja sen vähentämisestä.

Arvoisa puhemies! Kuten alussa sanoin, Suomi on suuri maa. On siis paljon paikkoja, joissa pyöräily, kävely tai joukkoliikenne eivät ole ratkaisu. Näissä paikoissa tarvitaan autoa. Ja kuten tiedetään, bensa on kallista, ja sen hinnan kompensoiminen esimerkiksi verotuksella on kallista ja erityisen epäekologista, vaikka mitä olisi luvattu. Sähköautot tulevat, mutta ovat edelleen kaukana monen arjesta. Saatavuus ja hinta ovat ongelmallisia ja latausinfra puutteellista. Meillä on siis työtä näiden kysymysten kanssa. Samalla on syytä pohdita myös muiden vaihtoehtoisten polttoaineiden mahdollisuuksia.

Lopuksi nostan vielä maakuntalennot. Ilmastotavoitteiden näkökulmasta ei ole kestävää tukea lentoja sadalla eurolla per matkustaja pitkässä juoksussa, vaan katse on siirrettävä raiteisiin ja niiden luotettavuuteen, nopeuteen ja määrään.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelun aikana kävi ilmi, niin oppositio ojentaa auttavan kätensä hallituksen suuntaan, kun on kysymys ilmastotoimista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

18.33 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa tehdään päätöksiä, joilla me halutaan varmistaa varsinkin tulevien sukupolvien mahdollisuus hyvään elämään, ja silloin kun me puhutaan ilmastotoimista, me ollaan aivan asian ytimessä. Luulen, että kenellekään ei tarvitse perustella sitä, miksi ilmastotoimia tarvitaan. Se, että tämä vuosi on mittaushistorian kuumin, on yksi konkreettinen osoitus siitä, miten ilmaston lämpeneminen on jo vaikuttanut, ja erilaiset sään ääri-ilmiöt, pitkät kuivuusjaksot, metsäpalot, tulvat ynnä muut, konkreettisesti vaikuttavat jo meihin täällä Suomessakin, ja esimerkiksi maatalouden ja metsätalouden toimintamahdollisuudet ovat koko aika heikentyneet. Sen lisäksi me tiedetään, että mitä pidemmälle me lykätään ilmastotoimia, sen kalliimmiksi ne tulevat, ja siksi on tietysti tärkeää, että me teemme määrätietoisesti ilmastotoimia myös jatkossa.

On äärimmäisen hyvä, että hallitus on yksiselitteisesti sitoutunut siihen tavoitteeseen, että me olemme ilmastoneutraali vuonna 2035. Kun tämä tavoite asetettiin viime hallituksen aloittaessa työn, se kyllä hyvin konkreettisesti osoitti, että silloin kun laitetaan joku tavoite, niin se tulee yhteiseksi tavoitteeksi. Se ei ole vain hallituksen asia eikä se ole vain valtion asia, vaan me saatoimme nähdä, miten eri toimijat teollisuudessa, yritykset, kunnat, järjestöt urheiluseuroista alkaen, eri tahot itse rupesivat miettimään, mitä he voivat tehdä tämän tavoitteen edistämiseksi. Se on tietysti meidän ilmastopolitiikan vahvuus.

Nyt kun meillä on käsissä tämä ilmastovuosikertomus, joka tarkastelee päästövähennyskehitystä, siinä me voidaan todeta, että todellakin päästöt ovat vähentyneet. Mutta se kertoo myös sen, että työtä on edelleen paljon jäljellä. Niin kuin tässä todetaan, tässä raportisahan tarkastellaan niitä päästövähennystoimia, mitä viime hallituksen aikana on tehty, ja miten ne käyrät jatkossa menevät alaspäin, me ei tiedetä, miten käy, koska valitettavasti nykyhallituksella ei ole oikein selkeästi ollut kertoa vielä niitä konkreettisia toimia, miten he aikovat varmistaa sitä, että päästöt vähenevät, etenkin tällä taakanjakosektorilla, joka on kansallisen politiikan alla.

Päästökauppasektorillahan päästöt tulevat vähentymään niin sanotusti itsestään, koska päästökauppa sitä ohjaa ja päästöoikeuksien korkea hinta kannustaa yrityksiä miettimään päästövähennyksiä. Mutta taakanjakosektorilla, johon siis kuuluu liikenne, maatalous, työkonet, rakennusten erillislämmitys, jätteiden käsittely, F-kaasut ja pienteollisuus, joka on päästökauppasektorin ulkopuolella, me tarvitaan nimenomaan näitä kansallisia toimia. Valitettavasti ministeri Mykkänen ei tuossa edellä päässyt vastauksessaan siihen saakka, että olisi vastannut kysymykseeni, mitä taakanjakosektorilla aiotaan tehdä. Se on oikeastaan se konkreettinen ja tärkeä tieto, jotta me voidaan varmistaa, että hallituksen ilmastopolitiikka jatkuu tulevaisuudessakin. Etenkin kysymys siitä, miten liikenteen päästöjä voidaan vähentää, on iso.

Edellä tuossa jo aikaisemmissakin puheenvuoroissa on nostettu sitä huolta, miten me siellä liikenteen puolella pystytään vähentämään edelleen päästöjä, kun hallitusohjelmassa kuitenkin tehdään toimia, jotka päinvastoin heikentävät sitä, että päästöjä vähennettäisiin. Jakeluvelvoitteesta ollaan perumassa sitä päätöstä, minkä viime hallitus teki. Tukia sähköautojen tai biokaasuautojen lataus- ja tankkausinfrale vähennetään. Joukkoliikenteen tukia vähennetään. Eri toimia, millä me ollaan haluttu monella eri tavalla viime hallituksen aikana varmistaa, että myös liikenteen päästöt vähenevät, ollaan nyt perumassa, ja nähtäväksi jää, miten päästövähennystavoite liikennesektorilla aiotaan saavuttaa. Etenkin kun me muistetaan, että se tavoite, missä liikenteen päästöt haluttiin puolittaa, ei ollut viime

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

hallituksen vaan sitä edellisen Sipilän hallituksen asettama, ja itse asiassa nyt ne samat puolueet istuvat hallituksessa, mitkä silloin päättivät siitä tavoitteesta.

Tämä raportti on kehittynyt vuosi vuodelta, ja hyvä niin, koska se on ollut myös eduskunnan tahto. Alun perinhan ilmastovuosikertomuksessa tarkasteltiin ainoastaan taakanjakosektoria, ja nyt se on laajennettu koko meidän ilmastopolitiikkaa koskevaksi ja siinä on mukana päästökaupparektori, maankäyttösektori ja myös ilmastomuutokseen sopeutuminen. Tämä on ollut eduskunnan tahto, jotta ihmiset saisivat kokonaiskuvan ja pystyisivät seuraamaan, miten ilmastopolitiikka toimii, koska ilmastotoimia tehdään niin monella eri sektorilla ja ne ovat myös eri ministeriöiden vastuulla. Sen takia tämä kokonaisuus tässä ilmastokertomuksessa pystyy meille kaikille kertomaan, missä mennään.

No, tämä kokonaisuus ehkä nyt sitten vähän johtaa myös siihen, että voidaan sitten korostaa esimerkiksi vain tätä hyvää kehitystä päästökaupparektoriilla, joka käytännössä sitten tulee oikeastaan muualta kuin hallituksen kansallisista toimista. Jos mietin Orpon hallituksen ohjelmaa, niin itse senkin osalta kannan huolta siitä, että siinä on hirmu paljon luotettu sen varaan, että meidän teollisuus ja yritykset ja päästökaupparektoriilla toimivat tahot vähentävät päästöjään, niin kuin ne varmasti tulevat vähentämään, kun päästöoikeuden hinta nousee, mutta sitten unohdetaan, että meidän pitää pystyä myös kansallisesti tekemään päätöksiä nimenomaan täällä taakanjakosektoriilla.

Me viime kaudella tehtiin paljon sellaisia toimia, millä me autettiin ja kannustettiin myös kotitalouksia vähentämään omia päästöjään ja irtautumaan fossiilisista polttoaineista, ja sitä kautta itse asiassa myös kotitalouksien kustannukset vähenivät, koska fossiilisten polttoaineiden hinnat ovat nousseet koko aika. Esimerkiksi tuki kotitalouksille öljystä ja maakaasulämmityksestä luopumiselle oli aivan supersuosittu. Sitä haki valtava määrä kotitalouksia, ja se jopa loppui kesken ja siihen piti laittaa lisääkin rahaa, koska kysyntä oli niin suuri. Nyt esimerkiksi tätä tukea tämä hallitus ei aio jatkaa, vaikka sillä oli myös iso merkitys siinä, että se toi töitä alueelle, koska tietysti tuki kattoi vain pienen osan kustannuksista, ja sen jälkeen se toi työtä alueelle, kun ne rahamäärät olivat moninkertaiset.

Sitten haluan vielä nostaa viimeiseksi, mitä moni muukin on nostanut tässä, kuntien roolin: Kunnat ovat todellakin avainasemassa ilmastotyössä, ja sen takia ilmastolakiin otettiin kuntien ilmastosuunnitelmat. Se toive tuli sieltä kuntakentältä itseltään. Pidän äärimmäisen valitettavana, että nyt tämä nykyinen hallitus on tätä muuttamassa, poistamassa tämän velvoitteen laista ja poistamassa myös kunnille rahoituksen suunnitelmien tekoon, joka on ollut tärkeä kannuste. [Puhemies koputtaa] Toivon todella, niin kuin joku edellinenkin puhuja tässä, että valiokuntakäsittelyssä tämä voitaisiin ainakin korjata. [Miko Bergbom: Kukaan ei kiellä kuntia tekemästä ilmastosuunnitelmia, jos ne kerran niin haluaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

18.42 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että ilmastovuosikertomuksessa on oma osionsa kiertotaloudelle. Kiertotalous on yksi tärkeä mutta ehkä huonoimmin hyödynnettyjä keinoja ilmastomuutoksen torjuntaan ja luontokadon pysäyttämiseen, ja tänäänkin tässä keskustelussa jäänyt ehkä vähän katveeseen. Kiertotalous on keino vähentää luonnonvarojen käyttöä ja ylikulutusta ja samanaikaisesti tuottaa taloudellista hyvinvointia maapallon kantokyvyn rajoista. Kuten tässä ilmastovuosikertomuksessa kerrotaan, peräti 83 prosenttia kuntien päästöistä aiheutuu kotitalouksien kulutuksesta.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Meidän on aivan perustavanlaatuisesti muutettava tapaamme kuluttaa, jotta saavutamme päästötavoitteet.

Positiivista on Orpon hallitusohjelman linjaus, että Suomi nostaa jalostusastetta ja vähentää saastumista parantamalla materiaalien kierrätystä hyötykäyttöön. Hallitus sujuvoittaa ympäristöön liittyviä lupaprosesseja ja purkaa sääntelyn esteitä kiertotaloudelta. Linjaukset ovat hyviä, ja nyt on tärkeä varmistaa, että hyvät kirjaukset eivät jää pelkäksi sanahelinäksi.

Onko poliittisessa päätöksenteossa varmasti ymmärretty kiertotalouden merkitys ja potentiaali? Toimiva kiertotalous voisi tehdä meistä kansakuntana vauraan, kun uutta tuloa syntyisi kodeissa lojuvalle tavaralle sen sijaan, että niitä tilattaisiin ulkomaisista verkkokaupoista. Kyse on ennen kaikkea ajattelutavan muutoksesta ja sen tunnustamisesta, että maailmassa on jo aivan liikaa materiaa. Esimerkiksi vaatteita on olemassa jo seuraavalle kuudelle sukupolvelle. Onkin ollut ilo lukea viime aikoina uutisia maailman johtavista yrityksistä, jotka ovat ottaneet liikkeisiinsä myös käytettyä tavaraa myyntiin. Z-sukupolvesta jo 67 prosenttia kertoo aloittavansa ostopolkunsa käytetystä, mikä on vahva viesti markkinoille ja meille päättäjille.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella Marinin hallitusohjelman tavoitteena oli vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Tämän seurauksena valmisteltiin muun muassa periaatepäätös kiertotalouden strategisesta ohjelmasta. Tätä hyvää kehitystä ei nyt saa vesittää menneeseen aikaan jämähtäneellä ajattelulla. Kiertotalous on aivan avainasemassa kamppaillessamme ylikulutusta vastaan. Tälläkin hetkellä käytämme lastenlastemme luonnonvaroja, ja tästä velasta hallituksemme puhuu valitettavan vähän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kokko.

18.45 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy ensi alkuun kiittää edustaja Furuholmia puheenvuoron lopetusta liittyen maakuntalentojen tukemiseen. Ainakin itse näin Keski-Suomesta tulevana en ole oikein nähnyt vielä järkeviä perusteita sille, miksikä Jyväskylään kannattaisi lentoliikennettä tukea, vaan kuten edustaja Furuholmkin totesi maakuntalentojen osalta: joissain tapauksissa raideliikenteeseen panostaminen olisi huomattavasti kannattavampaa sekä talouden että ilmaston näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käytetty monia hyviä puheenvuoroja liittyen nimenomaan maailman tilaan tällä hetkellä. Heinäkuu oli mittaushistorian lämpimin, maailma kirjaimellisesti ympärillämme palaa, joten jos joku kyseenalaistaa ilmastotoimien merkityksen — tai että niitä ei pitäisi olla ollenkaan — niin ei ehkä ole sitten lukenut uutisia.

Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on ennen kaikkea hyvää Suomen turvallisuudelle mutta myös elinkeinoelämälle — ennen kaikkea turvallisuusnäkökulma, jos katsomme, mitä vaikka Euroopan lähialueilla Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä tapahtuu, miten siellä laajat alueet muuttuvat entistä vahvemmin elinkelvottomiksi. Mikäli tätä kehitystä pystytään, erityisesti vaikka Pohjois-Afrikassa, estämään ja alueita palauttamaan muun muassa maanviljelyskäyttöön, niin totta kai tämä vähentää painetta ja turvallisuusuhkaa, mikä Euroopalle saattaa muodostua, kun väestö lähtee huomattavasti laajemmin liikkeelle ja ilmastopakolaisuus laajenee.

Toinen on ehkä sitten elinkeinoelämän näkökulma. Meillä on jo Suomessa lukemattomia yrityksiä, jotka ovat tarttuneet tähän kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan erityisesti

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

siitä näkökulmasta, että näitten sääntelyn ja tiukkojen kriteerien toteuttaminen on ennen kaikkea hyvää bisnekselle. Mitä vahvempi etunoja otetaan siihen, mitä ilmastoystävällisempiä, energiatehokkaampia tuotteita kehitetään, niin tällä on myös suuret vientimarkkinat maailmalle. Muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitto on kyllä vahvasti nostanut esille, miten hiilineutraaliustavoitteen vieminen eteenpäin edistää suomalaisen elinkeinoelämän menestystä, kun tässä ollaan vahvassa etunojassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi tuosta maakuntalentojen tarpeellisuudesta: Ihmettelen erittäin suuresti edellisten edustajien puheita, jotka arvioivat sitä, mistä maakunnasta voi lentää Helsinkiin ja jopa kansainvälisiä lentoja. Tämäkö on teidän keinonne rakasta isänmaata rakentaa, että laitatte omat mielihalunne sen edelle, mikä on Suomen kehityksen tarve? Esimerkiksi pohjoisessa on valtava määrä teollisuutta, joka tekee yhteistyötä kansainvälisten yritysten kanssa, ja heidän on päästävä sinne neuvotteluihin, aivan kuten Helsingistäkin päästään. Ei ole perusteita... Esimerkiksi Oulussa taikka jossain Kemissä taikka Joensuussa on valtavasti vientiteollisuutta harjoittavia yhtiöitä, joille on aivan äärimmäisen tärkeää, että yhteys toimii. En ymmärrä tuota teidän taktiikkaanne, että yritetään katkaista liikenneyhteydet vain sen takia, että teillä ovat itsellänne laskelmat aika pahasti metsässä.

Ensinnä: Miksi te puhutte hiilinielujen romahtamisesta? Sehän ei pidä paikkaansa. Meillä on yli sata vuotta vanha metsien tutkimus tässä maassa, me tasan tarkkaan tiedämme, paljonko metsät kasvavat. Jos me hiilinieluja ja metsien kasvua tarkkaillaan — metsähän on Suomen ainoa todellinen hiilinielu —, jos me haluamme aidosti tutkia tätä asiaa, niin meillä on yli sata vuotta tutkittu tätä asiaa, ja jos haluamme luotettavan kuvan siitä, meidän pitää ottaa vähintään kymmenen vuoden tarkastelujakso, koska hakkuiden määrähän vaihtelee sinikäyrällä. Välillä on vilkkaita vuosia, sitten on niin sanottuja lamavuosia, jolloin juurikaan ei hakata tai hakkuita on vähän. Sellainen on meillä nyt tänä vuonna edessä, ja seuraava vuosi on varmasti myös.

Elikä älkäämme antako väärää todistusta siitä, mitä te haluatte tehdä. Tiedänhän minä, mitä te haluatte tehdä: teillä on tarkoituksena suojella Suomen metsiä yhä enemmän ja tehdä sitten se valtava vahinko, mitä Keski-Euroopassa on jo tehty. Miksi Keski-Euroopan metsät kuolevat pystyyn? Kahdesta syystä: Toinen on se, että on yli-ikäisiä metsiä, jotka ovat elämänvoimansa menettäneet ja ovat hoitamattomia. Satoja miljoonia kuutioita vuodessa kuolee puuta pystyyn, mutta miten se torjutaan? Suomessa se tiedetään jo. Me hoitamme harvennushakkuut ajallaan, uudistamme vanhat metsät ja pidämme taimikot kunnossa ja sitten tarvittaessa voimme jopa lannoittaa sellaisia kohteita, jotka ovat järkeviä. Tällä tavalla pystymme lisäämään metsien kasvua vähintään 20 miljoonaa mottia vuoteen.

Sitten kun oikaisemme ne väärin lasketut hiilinielut ja päästöt, olemme ihan varmasti hiilineutraaleja jo nyt. Esimerkiksi suopelloille lasketaan kahdeksan miljoonan tonnin päästö, joka ei ollenkaan pidä paikkaansa. Samoin ojittamattomien soiden sitoma hiili, viisi miljoonaa tonnia, sitä ei lasketa Suomelle hyödyksi. Miksi? No juuri sen takia, että te pystytte todistamaan, arvoisat vihervasemmiston edustajat, että meillä on päästöjä liian paljon ja hiilinieluja liian vähän. Tämä on se peruste, millä te vaaditte lisää metsien suojelua, mikä johtaa juuri siihen, että tapahtuu tämä karmeus, että metsien kasvu menetetään, ja

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

samalla tehdään se valtava vahinko, että kun kasvu menetetään, samalla menetetään mahdollisuus pitää Suomen metsät terveisinä. Katsokaa Keski-Euroopan metsiä.

Sitten teidän toinen vaatimuksenne, vielä naurettavampi vaatimus: Te vaaditte, että metsät on ennallistettava. Jos metsät ennallistetaan, se johtaa ihan varmasti valtaviin hyönteis- ja sienituhoihin. Se menetelmä, millä te sitä vaaditte, tekee juuri niin. Ette te voi biologiaa ohittaa. Ette jumalia ole kuitenkaan, että voitte yhtäkkiä pysäyttää sienitaudit ja erilaiset hyönteistuhot.

Onhan tämä nyt merkillistä puhetta, että te täällä vaaditte semmoisia asioita, mitkä eivät pidä paikkaansa. Ymmärtääkseni vihervasemmistoakin sitoo se perustuslain pykälä, että on pysyttävä totuudessa, niin kuin te, arvoisat kansanedustajat, kaikki tiedätte. Katsokaa perustuslakia. Sinne se on kirjattuna.

Toinen asia: Kun sitten vaaditte soiden ennallistamista, mitä tapahtuu, kun suo ennallistetaan? Ojat kun pannaan tukkoon ja se metsä kaadetaan sieltä pois, varmasti metsien kasvu loppuu, mutta alkaa jättiläismäinen, valtava metaanisyyttö ilmakehään. Ja kuten tiedätte — te olette tohtoreita, maistereita melkein jokainen, te varmasti tiedätte, ette voi tietämättömyyteen vedota — metaani on 38—40 kertaa vaarallisempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi. Täällä te todistatte Suomen kansan edessä, kameroiden edessä, että näin tapahtuu, että kun ennallistetaan, niin maailma pelastuu. Te nimenomaan tuhoatte sitä sillä keinoin. Valtava metaanipumppu, joka ei lopu, sen loppumista ei kukaan vielä ole laskenut, ei ole tarkkaa tutkimusta, milloin se loppuu. No tietenkin loppuu sitten, kun kaikki turpeet ovat mädäntyneet joksikin muuksi kuin mitä ne alun perin olivat.

Sitten teidän oma ratkaisunne, arvoisat vihreät ja arvoisat vihervasemmiston edustajat, miten te lämmitätte Helsingin kaupunkia. Teidän ratkaisunne on muovin ja jätteiden tuonti Italiasta Suomeen. Silläkö te niin kuin maailman pelastatte? Tämähän on ihan sellaista paroni von Münchhausenin tiedettä, että te ajatte laivoilla Italiasta tänne valtavat määrät jätettä. Aiotteko tehdä Suomesta jätteiden kaatopaikan? Voi varjeltoon, jos Ilomantsissa joku kaatopaikalta sattuu roskan löytämään, niin silloin puolet kunnan virkamiehistä ja luottamusmiehistä istuu kohta linnassa, kun te vaaditte, että luontoa pilataan. Itse te ajatte, teidän johtamanne Helsingin Energia Oy:n kautta ajetaan, Suomeen valtavat määrät jätteitä, muovina on seassa varmasti ja paljon monta muuta moskaa — en edes tiedä, mitä siellä on — ja Atte Harjanne, teidän ryhmänne puheenjohtaja, johtaa tätä menettelyä. Eikö teillä ole minkäänlaista omaatuntoa? Te vaaditte maaseudun ihmisiltä ihmeellisiä tarinoita, ja itse teette tällaista myyräntyötä, jolla tuhoatte luontoa. Samalla kaadatte mereen teidän lumenne ensi talvena. Saitte sille kahdeksan vuoden poikkeusluvan. Mitä moskaa te mereen kaadatte? On siinä mukava lasten mennä keväällä uimaan, kun talvella on ajettu sinne mereen vaikka mitä tavaraa, jota ei uskalleta edes tutkia.

Arvoisa puheenjohtaja! Lopuksi sanon vain sen, että Suomella ei ole mitään ongelmaa, kun hoidamme metsämme oikein. Meidän päästömme koko maailman kokonaispäästöistä ovat 1,4 promillea, vähän yli yhden tuhannesosan. Sen takia, että jossakin muualla on ongelmia, ei meidän tarvitse uhriutua. Hoidetaan omat metsät kuntoon, pidetään pellot kunnossa. Ja aloittakaa se maailmanparannus vaikka siitä, että lopetatte sen muovin ja jätteiden Suomeen ajon ja alatte sen jälkeen tekemään oikeasti töitä Suomen luonnon hyväksi. Luontokato tarkoittaa vain sitä, että täällä kaupungit laajenevat. Maaseudullahan sitä ei käytännössä ole. Joka ainoa pelto, missä lopetetaan viljely, metsitetään, metsien hakkuualat uudistetaan, harvennushakkuut tehdään, taimikot hoidetaan. Näinhän se menee. Mutta kun ei, te esitätte tällaisia päättömiä väitteitä. Ja miksi se on mahdollista? Vain

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

siksi, koska valtakunnan media on antanut teille tässä asiassa täydellisen koskemattomuussuojan. Te saatte puhua ihan mitä vain, kun yksikään toimittaja ei puutu näihin juttuihin. Minä odotan sitä päivää, kun Yleisradio ja Helsingin Sanomat lähtevät uutisoimaan ihan oikeasti, mitä te teette. Odotan sitä, kun lopetatte tämän jätteenajon. Sen jälkeen uskottavuus pikkusen palaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Pitko.

18.55 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Täytyy huomauttaa, että Italiasta tuodaan pariaikaa jätettä myös keskustajohtoiseen Oulun kaupunkiin, [Hannu Hoskosen välihuuto] jossa muun muassa vihreiden valtuustoryhmä on kritisoinut sitä, että jätettä poltetaan enenevissä määrin energiaksi. Ja haluaisin myös edustaja Hoskosta muistuttaa siitä, että monimuotoinen luonto on kaikista paras suoja metsätuhohyönteisiltä ja tuholaisilta. Se, että me voisimme lisätä monimuotoisuutta talousmetsiin, on aika laajasti tunnustettu keino nimenomaan lisätä metsien resilienssiä. Mutta kiitän toki tästä näkökulmasta, minkä tarjositte tähän keskusteluun, että ennallistaminen tuhoaa Suomen metsät. [Hannu Hoskonen: Niin tekee!]

Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esille sen, että olen huolestunut tästä hallituksen ympäristö- ja ilmastopolitiikasta siitä näkökulmasta, että se ei tunnusta meidän aivan kriittisen tärkeää tehtäväämme vähentää luonnonvarojen käyttöä ja vähentää kulutusta. Hallitus aikoo kolminkertaistaa uusiutuvan sähköntuotannon. Uusiutuvaa energiaa toki tarvitsemme lisää, se on yhteisesti jaettu fakta, mutta emme me voi silti jatkaa elämää samalla tavalla ja ajatella, että riittää, kun me vain luovumme fossiilisista. Fossiilisista tulee luopua, mutta samaan aikaan toivoisin kuulevani hallitukselta, että myös neitseellisten luonnonvarojen kulutusta on saatava pienennettyä, että me panostamme kiertotalouteen ja että me torjumme samalla luontokatkoa.

Meidän luonnon kantokyky murenee. Ilmastomuutos on yksi keskeinen syy, miksi Suomen luonnossa myös uhanalaistuminen edistyy. Kommenttina myös perussuomalaisen edustajalle, joka aikaisemmin kysyi, että eikö täällä olla huolissaan Suomen luonnosta, niin kyllä ollaan, ja ilmastomuutoksen torjuminen on yksi keskeinen tavoite siitakin syystä, jotta meidän rakas suomalainen luonto säilyy.

Haluan tähän vielä loppuun ihmetellä ja toistaa sen huolen, että missä ovat hallituksen teot taakanjakosektorilla, mitä tässä on monta kertaa kysytty, mutta mihin emme ministeriltä saaneet vielääkään vastausta. Ja haluan ihmetellä sitä, että todellakin hallitus aikoo laskea polttoaineen verotusta ja monilla muilla toimilla lisätä liikenteen fossiilisia päästöjä eli tukea fossiilista liikennettä sen sijaan, että me tukisimme vaihtoehtoisia käyttövoimia — että me tukisimme pyöräilyä, kävelyä ja joukkoliikennettä, mikä myös auttaisi meitä eteenpäin niissä liikkumattomuuden vastaisissa tavoitteissa, mitä me tulemme kohtaamaan tässä kestävyysvajeessa. Me tarvitsemme ihmisiä liikkeelle, jotta ihmiset myös voivat paremmin, ja ilmastopolitiikka liikennesektorilla auttaisi juuri tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

18.58 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Haluan nostaa ilmastokertomuksen käsitteilyn yhteydessä esiin erään näkökulman, josta harvemmin puhutaan: liian yksipuolinen kiinnittyminen mahdollisimman nopeisiin ilmastotoimiin voi johtaa huonoihin, kalliisiin

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

tai jopa vanhentuviin ratkaisuihin, joiden kanssa voidaan olla ongelmissa jo parin vuoden päästä. Vimmaisien päästövähennyksiin keskittymisen lisäksi myös tiettyihin teknologioihin kiinnittyminen mahdollisimman nopeiden tulosten toivossa on pitkällä tähtäimellä riski. Teknologia kehittyi nyt niin huimaa vauhtia, että tässä kohtaa hätiköinti voi kostautua.

Esimerkkinä otan vaikkapa sähköautot. Liikenteen sähköistämistä on edistetty kaikin voimin. Sähköautot ovat hankintahinnaltaan kuluttajille valtava kalliita, ja niiden käyttö ei ole joka puolella Suomea edes järkevää. Sähköautojen yhteydessä on lähes kiellettyä mainita, miten paljon uutta sähköinfran rakentamista ja sähköntuotantoa niiden yleistymisen vaatii, tai akkuteollisuuden eettisistä ongelmista tai siitä, miten äärimmäisen vaikeaa sähköautojen akkupaloja on saada sammutettua. Silti sähköautoja promotaan vahvasti kuluttajille eikä muita, vaihtoehtoisia tai täydentäviä kehitteillä olevia ratkaisuja, esimerkiksi vetyä, kunnolla oteta edes huomioon. Tässä valossa hallituksen linjaukset teknologianeutraalista suhtautumisesta innovaatioihin ja puhtaaseen siirtymään ovat erittäin tärkeitä kirjauksia. [Jenni Pitkon välihuuto]

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen torjumisesta on pelottelun kautta tehty uusi myyntivaltti. Mielikuvien avulla pyritään vaikuttamaan kansalaisten kulutuskäyttäytymiseen. Hyvän ihmisen kuuluu ostaa ilmastokompensoituja tuotteita ja palveluita.

Kuten ilmastovuosikertomuksessakin todetaan, ilmastoväittämiin ja niiden määrittelyyn liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta ja epäyhtenäisyyttä. Esimerkkinä tässä hiljattain kuluttaja-asiamies läksytti Aino-jäätelöiden valmistajaa epämääräisistä vastuullisuuspauksista. En pidä sitä eettisenä, että varsinkaan harhaanjohtavilla päästövähennyslupauksilla myydään ihmisille mielenrauhaa.

Nyt jatkossa ilmastotoimia suunniteltaessa on niiden totuudellisten vaikutusten kertomisen lisäksi erittäin tärkeää ottaa huomioon kansalaisten eli kuluttajien selviäminen arjen kustannuksista, Suomen kilpailukyky sekä tarkka kokonaiskustannusten arvioiminen. Näitä seikkoja ei vihervasemmistolaisen hallituksen ajan ilmastovuosikertomuksessa käsitellä ollenkaan. Onneksi uusi hallitus ottaa nämäkin näkökulmat huomioon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

19.02 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kokko: mainitsitte ilmastotoimiemme olevan tärkeitä turvallisuutemme tähden, ikään kuin ilman näitä sinivalkoisia ilmastotekojä kehitysmaat muuttuisivat elinkelvottomiksi ja pakolaisaallot uhkaisivat meitä. Voin kuitenkin teille taata, edustaja Kokko, että näillä suomalaisilla ilmastoteoilla ei torjuta yhtäkään pakolaisaaltoa, vaikka kuinka uhkaisimme ja puhkaisimme, rehkisimme ja paiskisimme. Nämä meidän ilmastomuutoksen vastaiset toimet eivät tosiasiallisesti ole kovinkaan vaikuttavia, sillä olemme pieni toimija tässä ilmastomuutoksen vastaisessa työssä. Ne ovat lähinnä symbolisesti vaikuttavia, eli siis imagoamme kiillottavia hyvän tahdon eleitä maailman ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa. Ne eivät ole sinällään vaikuttavia, ne eivät itsessään pysäytä globaalia ongelmaa.

Mitä tulee aidosti vaikuttaviin keinoihimme torjua tällaisia ikäviä pakolaisaalloja, ilmastopakolaisuuden vaikutuksia, ne keinot eivät suinkaan löydy ilmastopolitiikasta, vaan ne löytyvät rajapolitiikasta, ja niihin tämä hallitus on myös sitoutunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

19.03 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva ilmastovuosikertomus 2023 on saanut tänään salissa vauhdikkaita piirteitä. Oppositioista on tänään kerrottu, että elämme dystopiassa ja katastrofi on saapumassa. Enää puuttuvat heinäsiirkkaparvet. Aiheen käsittelyn yhteydessä erityisesti vihreistä on hyökätty voimakkaasti hallitusta ja sen ohjelman kirjauksia vastaan. On korostettu sitä, että pitäisi tehdä reilua siirtymää, mutta on kyllä aidosti kysyttävä: mitä reilua viime kauden siirtymässä oli? Autoilijoita kuritettiin ja haluttiin kurittaa enemmän, maailmaa pelastettiin ja haluttiin pelastaa vieläkin enemmän, ja sekin tietysti, kuten aina, yllätys yllätys, suomalaisten veronmaksajien rahoilla. Mitä tulee nuorten kärsimään ilmastoahdistukseen, niin kehottaisin Elokapiinaa, vihreitä ja muita ilmastosta huolissaan olevia pohtimaan, pidätkö aidosti vastuullisena sitä, että te lietsotte nuoria ahdistuksen partaalle ilmastopopulismilla, jota te harrastatte.

Salin vasemmalta laidalta on myös nyt pakko kysyä tässä: Jos Suomi tekee enemmän kuin kaikki muut, kuinka paljon se hillitsee ilmastomuutosta? Kuinka paljon? [Jenni Pitkon välihuuto] Kuinka paljon se hillitsee ilmastomuutosta, jos Suomi tekee enemmän? Se tuskin hillitsee sitä juuri yhtään enempää. Tosiasia on kuitenkin, että Suomi voi tehdä ilmaston eteen vain oman osuutensa, ja siten, että keneltäkään ei vaadita liikoa. Onneksi se onkin tämän uuden hallituksen linja.

Täällä on esimerkiksi arvosteltu voimakkaasti polttoaineveron alennuksia. Kysyttiin jopa, miksi ei tueta pyöräilyä. Herätys. Ensinnäkin polttoaineveron alennukset tehdään sen takia, että suomalaiset ihmiset pystyvät liikkumaan töihin, koska kaikkialle ei pysty liikkumaan pyörällä, bussilla, junalla eikä ratikalla. Kun polttoaineen hinta on korkealla, se tarkoittaa sitä, että erityisesti pienituloisilla alkaa olla vaikeuksia siinä, pääsevätkö he töihin ja kannattaako ottaa työtä vastaan. Heillä ei ole mahdollisuutta vaihtaa sähköautoon. Sähköauton hankintatuki, joka aikoinaan oli käytössä tässäkin maassa, oli rikkaille tehty tuki. Se ei hyödyttänyt yhtä ainutta suomalaista pienituloista ihmistä. [Jenni Pitkon välihuuto] Pyöräilyn tukeminen — no ihan kiva, jos rahaa on, mutta valitettava tosiasia on, että tässä maassa sitä rahaa ei ole. Päinvastoin velkaa on, ja sekin otetaan tällä hetkellä tulevien sukupolvien piikkiin.

Eli tässä pitää pystyä ylläpitämään semmoinen järjen linja. Suomi voi tehdä oman osuutensa yhdessä Euroopan unionin kanssa, mutta edes sekään ei tule muuttamaan ilmaston suuntaa, jos me ei saada sitoutettua ilmastotyöhön Kiinaa ja Yhdysvaltoja, jotka tällä hetkellä aiheuttavat merkittävän osan maailman päästöistä. Ja tähän päälle kun huomioidaan esimerkiksi Intia, Pakistan ja moni Afrikan maa, jotka tulevat tulevaisuudessa kasvamaan niin väestön kuin talouden osalta, niin se tulee aiheuttamaan lisäpäästöjä. Ollaan aika suurissa vaikeuksissa, jos me kuvitellaan täällä kotimaassa, että kansallisilla toimilla hillitään ilmastomuutosta. Ei, sillä ei hillitä ilmastomuutosta, vaikka Suomi kurittaisi itsensä hengiltä ja me kaikki tässä salissa ja salin ulkopuolella lopetettaisiin hengittämästä. Sillä ei ole mitään vaikutusta ilmastomuutokseen. Toivon, että salin vasemmalla laidalla tämä muistetaan. — Kiitos. [Jenni Pitkon välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Garedeu.

19.07 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Tämän lyhyen ajan, minkä olen saanut olla edustajana, olen huomannut, että EU:sta tulee jatkuvasti jos minkälaista täysin kohtuutonta esitystä ilmaston pelastamisen varjolla. Näissä esityksissä suomalaiset ovat usein maksamiehinä, ja tavallinen, normaali arki suomalaiselle vaikeutuu ja jopa tehdään mahdotto-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

maksi. Jopa ruuantuotantomme ja huoltovarmuutemme voisi heikentyä, jos suostuisimme kaikkeen, mitä EU ehdottaa.

EU tavoittelee esimerkiksi Suomen metsien valjastamista Euroopan hiilinieluksi, rakennusten energiatehokkuusdirektiivin säätämistä, joka Suomessa tarkoittaisi pakkoremontteja noin 1,5 miljoonaan asuntoon, polttomoottoriautojen myynnin kieltämistä, johon onneksi saatiin edes synteettisiä polttoaineita koskeva poikkeus, silakan kalastuskieltoa ja lyijyammuskieltoa — nämä vain joitakin mainitakseni.

Aiemmissa puheissani mainitsin myös ilmastolain teettävän eduskunnalla kaikenlaista aivan ylimääräistä työtä. Tänäkin käsittelyssä olevan ilmastovuosikertomuksen lisäksi esimerkkejä ovat KAISU, eli keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmien laatiminen kerran vaalikaudessa, ja MISU, eli maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman laatiminen vähintään joka toisella vaalikaudella. Ilmastokertomuksessa luetellaan edellisen hallituksen suunnitelmissa ehdotettuja toimenpiteitä. Voisin niistä esitellä muutamia: Esimerkiksi peltonraivauksen rajoittaminen, entisten turvetuotantoalueiden maatalouskäyttöön siirtämisen rajoittaminen ja maatalousmaiden muuttaminen ilmastokosteikoiksi. Lisäksi lypsylehmiä metaanipäästöjä pyritään vähentämään ruokinnallisilla keinoilla.

Orpon hallitus aikanaan joutuu laatimaan omat vuosittaiset ilmastovuosikertomuksensa. Uuden hallitusohjelman mukaiset ilmastotoimet toteutetaan oikeudenmukaisuus, taloudellisuus ja ekologisuus huomioiden. Siksi uskon, että niissä tullaan huomioimaan suomalainen teollisuus, yrittäjät ja alkutuottajien asema.

Arvoisa puhemies! Nyt on korkea aika ottaa maalaisjärki käyttöön ja laittaa Suomen rooli ilmastomuutoksen hidastajana oikeisiin mittasuhteisiin ja päästövähennykset valtion prioriteettijärjestyksessä oikeaan kohtaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

19.11 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On tietysti vähän erikoista kuunnella täällä, kun täällä on ollut vain yksi hallituspuolue äänessä ja se on hyvin voimakkaasti vastustanut tätä, hallituksen ilmastotoimia, kun olen ymmärtänyt, että hallitus on kuitenkin sitoutunut tähän ilmastotavoitteeseen. Mutta tällaistaahan tämä toisinaan taitaa todellakin olla.

Sitten vähän ihmettelin tuossa äsken, kun toisaalta viesti oli, että EU:sta tulee nyt kaikki paha ja ei pitäisi toimia yhdessä EU:n kanssa ilmastotoimissa, mutta sitten toisaalta samasta porukasta kerrottiin, että yksinkään ei pidä toimia, kun ei sillä ole mitään merkitystä, jollei toimita yhdessä muiden kanssa kansainvälisesti.

EU:han on tietysti se meidän tapa toimia, ja itse asiassa jos me mietitään globaalia ilmastopolitiikkaa, niin ne toimet, mitä EU on tehnyt, ne tavoitteet, mitä EU on asettanut, ovat olleet nimenomaan se draiveri, joka on globaalisti kirittänyt ilmastopolitiikkaa. Sen jälkeen kun EU asetti omat ilmastotavoitteensa ja sen jälkeen kun niitä kiristettiin, niin sen jälkeen myös muut maat ovat tulleet mukaan. Myös esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina, Intia ovat kaikki kiristäneet omia ilmastotavoitteitaan. Ja se, että me EU:ssa luodaan kriteereitä esimerkiksi tuotteiden osalta, tekee sen, että silloin myös ne meidän kauppakumppanit EU:n ulkopuolella joutuvat omia kriteereitään kiristämään, jotta he pääsevät tänne meidän EU-markkinoille. Ja tämä on se meidän yksi keino vaikuttaa siihen, että globaalisti me saadaan päästöjä vähennettyä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Sitten on tietenkin se meidän oma työ siinä, että meidän omat yritykset pystyvät luomaan näitä ratkaisuja, mitä me sitten voidaan myydä maailmalle. Tämähän on nimenomaan sitä ilmastokädenjälkeä, joka itse asiassa hallitusohjelmassa on nostettu hyvin korkealle ja nähty sen arvo ja todetaan, miten tärkeää se on. Se on myös se keino, jolla me pystytään vaikuttamaan huomattavasti kokoamme suuremmin maailmalla — toivon todella, että tästä linjasta pidetään kiinni — ja senkin takia tässä vähän ihmettelen, kun täällä annetaan ymmärtää, että Suomen toimilla ei ole mitään väliä.

Se, mitä me itse teemme, mitä kriteereitä me kansallisesti asetamme, sehän kirittää meidän yrityksiä luomaan ratkaisuja, ja silloin kun niillä on kotimaan markkinat ja referenssejä sieltä, niin silloin ne pääsevät myös maailmalle. Itse asiassa sen takia nimenomaan se oli meidän yritysmaailma, se oli suomalainen elinkeinomaailma, joka hyvin aktiivisesti vaikutti siihen, että ilmastolakiin saatiin tiukat päästövähennystavoitteet, ja myös siihen, että Suomi silloin EU-puheenjohtajajana ajoi hyvin tiukkoja päästövähennystavoitteita EU:lle. Eli tässä yritysmaailma on kyllä hyvin meidän ilmastopolitiikan linjassa mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

19.14 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelen hieman hämmentyneenä tätä keskustelua, jossa ilmastotoimet nähdään jotenkin täysin taloudesta irrallisena kysymyksenä. Itse hahmotan tämän murroksen nyt vastaavanlaisena kuin teollistuminen oli aikoinaan. Olemme siirtymässä aikakauteen, joka tulee olemaan jälkifossiilinen. Hallituksen tavoitteena on 100 000 työpaikkaa, ja voi varmasti sanoa, että nämä työpaikat tulevat syntymään puhtaan siirtymän firmoihin tai vastuullisiin yrityksiin.

Tässä edustaja Mikkonen puhui erinomaisesti Euroopan merkityksestä. EU vastaa globaalilla tasolla jo, oliko viidennes bkt:stä, ja kyllä Kiina tuottaa meille sitä, mitä me täällä haluamme. Siihen nähden näen erikoisena sen, että Suomen päästöt vähätellään tuhannesosaan, kun olemme ulkoistaneet suuren osan näistä savupiipuistamme muualle maailmaan. Toivonkin, että tämä nyt nähtäisiin sellaisena murroksena kuin se on ja lopetettaisiin tällainen vanhakantainen jarruttelu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Bergbom.

19.15 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken edustaja totesi, että suomalaisten päästöjä on tavallaan ulkoistettu, kun tuotanto on siirretty Kiinaan. Jos mennään tälle linjalle, niin käykö sitten, että myös Suomessa vientiyritysten päästöt lasketaan heille, jolloin silloinhan me todennäköisesti ollaan jo itse asiassa — surprise — hiilineutraaleja.

Mitä tulee näihin EU-toimiin, joista tässä vihreiden edustaja aikaisemmin puhui, niin kyllä, EU:ssa voidaan tehdä asioita. On järkevämpää osittain tehdä monikansallisesti näitä ilmastotoimia, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö voi samaan aikaan kritisoida joitakin yksittäisiä toimia, mitä EU:sta tulee tämän ilmastopolitiikan osalta. Totta kai voi, se ei poista sitä.

Ja sitten tähän ilmastosuunnitelmaan, josta oltiin huolissaan kuntien osalta, että kun kunnat ovat sitä niin toivoneet ja nyt hallitus vie siltäkin rahoituksen pois ja itse asiassa ei enää pakota kuntia tekemään tätä. Onneksi iloinen uutinen kaikille kunnille, jotka haluavat tällaisia ilmastosuunnitelmia laatia: he myös saavat jatkossa laatia. Eihän kukaan kiellä — siitä vaan palkkaamaan joku konsulttiyritys pyörittämään papereita ja strategiaseminaa-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

reja valtuutetuille, jos haluaa. Siellä voidaan laatia ilmastosuunnitelmia, kukaan ei sitä ole estämässä. Ei hallitus halua estää kuntien ilmastosuunnitelmia, jos he niitä haluavat tehdä. Nyt vaan poistetaan se velvollisuus tehdä, se on eri asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi edustaja Garedew.

19.17 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävässä, viime vuosia koskevassa ilmastovuosikertomuksessa ei viitata ilmastomuutoksen tutkimiseen tai sen myötä täydentyvään tietopohjaan. Tieteessä kaiken tulisi perustua tieteellisesti todistettaviin faktoihin. Media maalaa mielikuvia asioiden kulusta ja syy—seuraus-suhteista. Tiede kehittyy valtavaa vauhtia. Se saattaa myöhemmin osata kertoa nykyistä paremmin, missä määrin ja millä tavoin ihmiset pystyvät ilmaston lämpenemiseen ylipäättään vaikuttamaan, ovatko toimmme olleet riittäviä, riittämättömiä vai jopa täysin turhia.

Laitamme tällä hetkellä valtavasti resursseja kiinni ilmastomuutoksen torjumiseen, joten mielestäni on tärkeää panostaa myös sen tutkimiseen. Lisäksi on annettava tilaa myös kriittisille äänille kuten muussakin yhteiskunnallisessa keskustelussa. On saatava nostaa esiin kysymyksiä ja uusia näkökulmia. Vain sillä keinoin pystymme sekä löytämään kohtuullisimmat ilmastotoimet että tuottamaan kansalaisille totuudenmukaista ja perusteltua tietopohjaa koko ilmiöstä ylikorostamatta ihmisen ja varsinkaan Suomen tehtaanpiippujen ja liikenteen roolia ilmaston lämpenemisessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Pitko.

19.19 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hieman jopa huvittaa, kun täällä sanotaan, että vihreät tai oppositio hyökkää hallituksen kimppuun ilmastopolitiikassa. Mehän olemme vain kysyneet, mitä hallitus aikoo tehdä, jotta se pääsee ilmastolain asettamaan tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2035. Hallituspuolueen edustajat eivät ole tässä salissa kertoneet yhtäkään keinoa, mikä teille käy ilmastopolitiikassa, vaan kaikki on ammuttu yksi kerrallaan alas — myös ne aika hyvät ja järkevät keinot, mitä taas oppositiosta on annettu ja kädenojennuksena tarjottu hallitukselle.

Ministeri Mykkänen onkin ainut hallituspuolueen edustaja, joka tässä salissa on sitoutunut vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteeseen tai nähnyt ilmastopolitiikan mahdollisuudet Suomen taloudelle, sentään hän. Mutta kyllä huoli siitä, mitkä ne toimet ovat ja miten tähän tavoitteeseen päästään, kasvoi tämän keskustelun aikana, kun mikään hallituspuolue ei tähän kysymykseen vastannut.

Onko ilmastopolitiikka Suomen taloudelle hyvä vai huono? Tämä on totta kai keskustelu, mitä on Suomessa käyty todella pitkään. Se on kysymys, jota meidän kannattaa miettiä: Miten me voidaan tehdä sellaista ilmastopolitiikkaa, joka on mahdollisimman hyvä Suomen taloudelle. Fakta on toki se, että jos menoja ajatellaan, niin vielä kalliimmaksi tulee torjua ilmastomuutosta liian myöhään tai olla suunnittelematta siihen sopeutumista kuin että me torjutaan sitä etukäteen — samalla myös tehdään niitä toimia siitä, miten me sopeudumme esimerkiksi sään ääri-ilmiöihin. Nämä keinot voivat olla monilta osin samoja. Erityisesti niillä luontopohjaisilla ratkaisuilla ja samoilla keinoilla, joilla me myös tuemme luonnon elpymistä ja luontokadon hidastamista, voimme toteuttaa useita eri tavoitteita.

Minusta on myös tärkeää muistuttaa siitä, että elinkeinoelämä haluaa, että Suomi on edelläkävijä ilmastopolitiikassa. Kuten täällä on hyvin sanottu, uudet työpaikat syntyvät

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

vihreän siirtymän aloille. Meidän yritykset voivat olla niitä teknologian edelläkävijöitä ja viedä näitä teknologioita Suomen rajojen ulkopuolelle, joka tuo meille sekä vientituloja että työpaikkoja. Ne vahvistavat Suomi-brändiä, mikä jo itsessään sinänsä lisää Suomen menestymistä, mutta niillä voi olla myös kokoaan suurempi hiilikädenjälki maailmalla. Mutta sitä ei synny, jos me emme luo täällä Suomessa niitä ilmastopolitiikan reunaehtoja, jotka kannustavat luomaan niitä ratkaisuja. Ne eivät synny itsestään, me voimme niitä kiihdyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Elo.

19.22 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Minäkin pidän erikoisena sitä, että yksi hallituspuolue täällä kritisoi voimakkaasti Suomen ilmastopolitiikkaa ja sen vaikuttavuutta. Ja ajattelen, että olisi ollut tärkeätä, että ympäristö- ja ilmastoministeri olisi jäänyt tänne saliin käymään tätä keskustelua ja selvittämään hallituksen linjaa.

Edustaja Mikkosen ja Pitkon lailla haluan nostaa hallitusohjelmaankin sisältyvän hiilikädenjäljen, jolla Suomi voi olla kokoaan suurempi. Hallitusohjelmassa tosiaan lukee, että Suomi nousee puhtaan energian ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi ja että Suomi luo puhtaan talouden kasvua kotimaassa ja syrjäyttää saastuttavia ratkaisuja maailmalla teknologian viennin kautta. Tämä jotenkin on aika lailla ristiriidassa siinä, että samaan aikaan kritisoidaan vahvasti sitä, että ylipäänsä ilmastotoimia tarvitsisi tehdä.

Haluan myös korostaa sitä, että elinkeinoelämä on jo pitkään tähdentänyt pitkäjänteisen, kunnianhimoisen ja johdonmukaisen ilmastopolitiikan merkitystä. Onkin huolestuttavaa, jos tästä salista lähetetään hallituspuolueen suunnasta viesti siitä, että Suomen ilmastotoimia tulisi pikemminkin hidastaa. Elinkeinoelämä tosiaan tarvitsee, yritykset tarvitsevat, sitä kotimarkkinaa näiden ilmastoratkaisujen kehittämiseen, jotta niistä saadaan kehitettyä sitten vientituotteita maailmalle ja näin voidaan ratkoa tätä äärimmäisen vakavaa ilmastokriisiä, joka etenee vauhdilla, elleimme sitä kaikin voimin pyri ratkomaan.

Edustaja Mikkonen tässä hyvin kuvasi tätä EU:n yhteisen ilmastopolitiikan merkitystä, jossa Suomen todellakin kannattaa olla mukana edelläkävijöiden joukossa.

Haluan vielä sanoa muutaman sanan näistä kuntien ilmastosuunnitelmista minäkin. Kun hallitus on leikkaamassa kuntien taloudesta ja kunnissa mietitään nyt tosissaan, miten niihin kunnille jäljelle jääviin tehtäviin, varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, riittää rahaa, niin pidän kyllä valitettavana sitä viestiä, joka täältä nyt lähti, että ilmastosuunnitelmia voidaan tehdä, jos se sattuu kiinnostamaan, mutta siihen ei millään tavalla haluta kannustaa tai ohjata, vaikka se on ilmastolakiin kirjattu. Että kyllä nyt todella kanssa toivoisin, että hallitus tässä kohtaa vielä miettisi, että olisiko se raha kuitenkin todella kustannustehokas ja vaikuttava tapa meidän ilmastopäästöjen vähentämiseen ja kuntien siihen kannustamisen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Mikkonen.

19.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä jos jatkan tuohon edustaja Elon toteamukseen näistä kuntien ilmastosuunnitelmista, niin viime hallituksella oli se ajatus, että jos kunnille annetaan tehtäviä lisää, siihen myös rahoitus annetaan mukana, ja sen takia näihin ilmastosuunnitelmiinkin sitten avustusta oli tarjolla. Siinä mielessä näen, että se oli myös tärkeä kannuste kunnille.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Sitten ehkä vielä pari sanaa maankäyttösektorista, kun en siitä ole vielä puhunut: Todel-lakin siellä me tarvitaan lisää toimia. On hyvin valitettavaa, että myös tästä kosteikkovil-jelystä hallitus on nyt leikkaamassa. Oli kuvaavaa, että eräs tutkija Suomen Kuvalehdessä totesi, että kerrankin on löydetty maankäyttösektorille äärimmäisen tehokas toimi ja nyt sitten hallitus on sen hylkäämässä ja lopettaa sen. Se on varsin harmillista.

Sitten vielä nostan tämän maatalouden, josta moni edustaja on tässä puhunut: Viime hal-lituskauden aikana MTK teki aivan loistavan ilmastotiekartan. Siinä oli paljon konkreetti-sia keinoja siihen, miten me maataloudessa pystytään vauhdittamaan sitä siirtymää entistä ilmastoystävällisempään tuotantoon. Tietysti me tiedämme, että ilmastonmuutoksen vai-kutukset mitä konkreettisimmin näkyvät nimenomaan maataloudessa. Siellä oli todellakin iso joukko keinoja, ja sen työn ohessa myös sektori sitoutui tähän 29 prosentin päästövähennystavoitteeseen. Nyt tässä hallitusohjelmassa ei siellä maatalousosiossa puhuta ilmas-tosta lainkaan, siellä ei nosteta maatalouden ilmastotavoitetta ollenkaan, ja myöskään niitä tukia, mitä viljelijöille tässä työssä pitäisi osoittaa, ei ole budjetissa. Pidän tätä todella huo-lestuttavana. Meidän täytyy varmistaa, että me pystytään tukemaan ja kannustamaan vilje-lijöitä ilmastotoimissa. Ilmastotoimet sinänsä maataloudessa kyllä parantavat myös maa-perän tuottavuutta, niin että siinä mielessä ne ovat pitkällä tähtäimellä myös viljelijälle kannattavia, mutta tietysti olisi tärkeää, että me pystyttäisiin auttamaan myös tukipoliti-i-kalla niiden toimien kirittämisessä.

Sitten ihan viimeisenä kulutuksesta: Meidän täytyy muistaa, että meidän täytyy myös vähentää meidän kulutustasoa. Jos me mennään siihen juurisyyyhyn, kun puhutaan ilmas-tonmuutoksesta ja luontokadosta, niin se on se, että me kulutetaan maapallolla tämän kan-tokyvyn rajojen yli. Siihen me tarvitaan toimia, ja siihen me tarvitaan nimenomaan näitä erilaisia rakenteellisia muutoksia. Minusta tässä tuli hyvin esille, oliko se edustaja Martti-lan puheesta, että esimerkiksi vaatteita meillä on täällä maapallolla jo meidän kaikkien tar-peiksi moninkertaisesti, niin että kyllä meidän täytyy myös sitä kulutuksen määrää hillit-tä.

Sitten ihan viimeiseksi: Ihmettelin kyllä omaltakin osaltani, että tässä keskustelussa ei ole ollut yhtään hallituspuolueen edustajia muita kuin perussuomalaisia, [Puhemies kopu-ttaa] jotka ovat kritisoineet ilmastotoimia. Täällä ei ollut yhtään edustajaa puhumassa siitä, kuinka hallitus on näihin sitoutunut ja haluaa näitä edistää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023

Kertomus K 19/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu al-kaa. Edustaja Räsänen, Joonas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Keskustelu

17.47 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä tätä Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomusta, ja puutun oikeastaan yhteen merkittävään kokonaisuuteen tässä kertomuksessa. Se liittyy etuusjärjestelmien ja meidän palvelujärjestelmien yhteensopivuuteen ja toimivuuteen. Tätä samaa keskusteluahan me kävimme itse asiassa jo tuossa kyselytunnilla.

Arvoisa puhemies! Monesti on ajateltu, että tämän meidän sosiaaliturvajärjestelmämme uudistamisen keskeisiä tavoitteita on ollut oikeastaan kaksi. Ensimmäinen on se, että totta kai työn tekemisen pitää olla aina kannattavaa, mutta toinen vähintään yhtä tärkeä kokonaisuus on ollut se, että etuusjärjestelmä ja palvelujärjestelmä toimisivat yksilöllisemmin kuin tänä päivänä toimivat nimenomaan palvelun tarvitsijan ja etuuden tarvitsijan näkökulmasta. Näistä molemmista tarkastuskertomuksessa on hyviä havaintoja.

Nyt nostan esille ainoastaan yhden havainnon. Se liittyy siihen, että tarkastuskertomuksessa on hyvin seikkaperäisesti käyty läpi myös sitä, millä tavalla esimerkiksi ne muutokset, joita aikaisemmin on tehty meidän asumistukeen, ovat vaikuttaneet ihmisten toimeentuloon. Niin kuin kollegat täällä muistavat, kun aikaisemmin asumistukeen on nämä suojaosat tuotu, silloin myös entistä suurempi joukko sellaisia henkilöitä, jotka tekevät esimerkiksi osa-aikatyötä pienellä palkalla, on päässyt asumistuen piiriin ja sitä kautta on voitu helpottaa heidän arkeansa. Ja nimenomaan tavoitteena on ollut se, että pienenkin työsuorituksen vastaanottaminen on aina kannattavaa. Tämä on ollut myös merkittävä tuki ihmisille varsinkin kasvukeskuksissa, joissa meillä asumisen hinta on jatkuvasti noussut.

Arvoisa puhemies! Tässä kertomuksessa tarkastellaan myös sitä, mitäs sitten käy, jos mahdollisesti tätä tukea lähdetään muuttamaan niin kuin hallitus nyt todella aikoo, mistä esityksen olemme viime viikon perjantaina saaneet. Toisin kuin ennen vaaleja ja vielä vaalien jälkeenkin annettiin ymmärtää, että kun asumistukea leikataan, se jollakin tavalla hokuspokkumaisesti lisäisi työllisyyttä tai laskisi vuokria, tässäkin kertomuksessa hyvin todetaan se, että näin ei tule käymään, vaan tosiasiaa enemmänkin siirrämme ihmisiä toimeentulotuen varaan, joka itse asiassa on se kaikista passivoivin ja byrokraattisin tukimuoto, joka yhteiskunnastamme löytyy. Siis mikäli lähdemme leikkaamaan asumistukea, niin kuin nyt tänään tässäkin salissa keskustelimme, tosiasiaa me lisäämme toimeentulotukimenoja ja ihmisten toimeentulokiriippuvuutta. Senpä takia hallitushan itse asiassa omassa budjetissaan tulee esittämään toimeentulotukimenoihin ensi vuodelle yli sadan miljoonan euron korotuksia. Eli toisin sanoen toiselta puolelta leikataan, ohjaamme ihmisiä toimeentulotukiluukulle, [Puhemies koputtaa] ja se ei kyllä ketään aktivoi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

17.51 Pia Hiltunen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme on nyt Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023. Kiitän tarkastusvirastoa selkeästä kokonaisuudesta, josta käyvät hyvin ilmi keskeiset asiat sekä löytyy onnistumisia mutta myös selviä kehitystarpeita tuleville vuosille. Onnistuakseen politiikka vaatii tuekseen puolueetonta valvontaa sekä luotettavaa tietoa varojen käytöstä, kohdentumisesta sekä kustannusvaikutuksista, jotta avoimuus säilyy.

Raportointijaksolla tarkastusten aiheina olivat muun muassa riskien ja jatkuvuuden hallinta, etuus- ja palvelujärjestelmien kehittäminen, talous- ja ennakotiedon hyödyntämi-

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

nen päätöksenteossa sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelu. Raportissa todetaan, että palveluiden kehittämisessä pitäisi edelleen kiinnittää enemmän huomiota asiakkaiden tarpeisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin. Lisäksi tulisi huolehtia entistä paremmin kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisesta, yhtenäisestä tiedonannosta ja tilastoista päätöksenteon tueksi.

Raportin mukaan valtion talousarvioesityksissä ja julkisen talouden suunnitelmassa tulisi esittää uusinvestointien ja hankintakustannusten ohella kattavasti myös elinkaaren hallintaan sisältyvät infrastruktuurien ylläpito- ja korjausvelan kustannukset, ja uudistusten taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi parantaa hallituksen esityksissä. Sosiaaliturvauudistuksen osalta tulisi myös arvioida esimerkiksi se, miten yleinen asumistuki ja muut etuisuudet painottuvat matalia ansiotuloja saavien toimeentulon tukemisessa.

Huomioitavaa on, että tarkastusviraston raportissa muistutetaan myös oikea-aikaisten ennakkointiraporttien ja tiedon keskitetyn koordinoinnin lisäävän ennakkotiedon hyödyntämistä päätöksenteossa ja ryhdittävän valtioneuvoston ennakkointitoimintaa, mikä on luonnollista. Tähän tulisi kiinnittää jatkossa entistä tarkemmin huomiota, sillä keskipitkän aikavälin kehitysarviot ja julkisen talouden tilastot tarjoavat luotettavan pohjan finanssipoliittiselle ja taloudelliselle päätöksenteolle.

Arvoisa puhemies! Tiedettävä on, että yli kahden viime hallituskauden pitkittyneet julkisen talouden haasteet jatkuvat tulevina vuosina. Siksi valtionhallinnon kustannustehokkuus ja julkisten varojen käytön läpinäkyvyys myös korostuvat. Tosiasia on, että huoltosuhteen heikkeneminen ja ikääntyvä väestö luovat merkittävän julkisten menojen korotuspaineen tilanteessa, jossa julkinen talous on jo valmiiksi velkainen viime vuosien odottamattomien tapahtumien jälkeen.

Julkisen talouden kestävä hoito ja yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttaminen tulevat edellyttämään julkisten resurssien ja varojen vielä oikeanlaisempaa kohdentumista ja tehokkaampaa hyödyntämistä. Ajattelen, että julkisen talouden tasapainotus tarvitsee pitkäjänteisemmän ohjelman, jossa mukana olisivat kaikki puolueet ja kaikki kolme näkökulmaa, eli työllisyyden ja tuottavuuden vahvistaminen, veropohjan yhtenäistäminen ja oikeudenmukainen menosopeutus — valtiontalous kun ei voi olla poukkoilevaa puoluepolitiikkaa vaan tasapainoista ja pitkäjänteistä yhteistä työtä, josta jokainen varmasti haluaa täällä kantaa vastuun. Taloudelliset haasteet tulevat koettelemaan tulevinakin vuosina, ja siksi tarvitsemme yhteistyömyönteisyyttä, päämäärätietoisuutta ja ennen kaikkea oikeudenmukaisuutta sekä rakentavaa keskustelua tulevaisuuden linjoista.

Arvoisa puhemies! Ongelma on yhteinen, mutta pidän ongelmallisena vastakkainasettelun lietsontaa ja peräänkuulutankin ratkaisukeskeisyyttä hyvinvointiyhteiskunnasta oikeudenmukaisesti huolehtien.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 15.9.2023 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.29.

Pöytäkirja PTK 26/2023 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola